

LOKALNI PLAN PROVEDBE AGENDE 2030 ZA ODRŽIVI RAZVOJ

GRAD SPLIT

IMPRESSUM

NARUČITELJ

Grad Split
Obala Kneza Branimira 17
21 000 Split

IZRAĐIVAČ

Urbanex d.o.o.
Boktuljin put 26 | Vlačka ulica 95
21 000 Split | 10 000 Zagreb

GODINA

2019.

SADRŽAJ

KONTEKST IZRADE LOKALNOG PLANA	3
METODOLOGIJA IZRADE	8
ODRŽIVI RAZVOJ	12
STAVOVI GRAĐANA SPLITA O ODRŽIVOM RAZVOJU	16
ANALIZA STANJA NA PODRUČJU GRADA SPLITA	21
ODRŽIVA URBANIZACIJA	21
STANOVANJE I PRIMARNA INFRASTRUKTURA	23
GOSPODARENJE OTPADOM	26
PROMETNI SUSTAV	30
ZAŠTITA I DOSTUPNOST PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	36
ZAŠTITA OD POŽARA	38
SOCIJALNA ISKLJUČENOST	41
RAVNOPRAVNOST NACIONALNIH MANJINA	46
MLADI U SPLITU	47
URBANI KRIMINAL I NASILJE	53
PARTICIPATIVNOST ODLUČIVANJA	56
RAVNOPRAVNOST SPOLOVA	59
UTVRĐIVANJE RAZVOJNOG USMJERENJA LOKALNOG PLANA	68
PLAN PROVEDBE	74
VIZIJA	75
SMJERNICE ZA PROVEDBU AGENDE 2030 ZA ODRŽIVI RAZVOJ NA PODRUČJU GRADA SPLITA	76
AKCIJSKI PLAN PROVEDBE AGENDE 2030 ZA ODRŽIVI RAZVOJ NA PODRUČJU GRADA SPLITA	78
POPIS LITERATURE I IZVORA	102
PRILOG – AKCIJSKI PLAN	105
PRILOG – POKAZATELJI PROVEDBE	115

**KONTEKST IZRADA
LOKALNOG PLANA**

KONTEKST IZRADE LOKALNOG PLANA

Lokalni plan za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj izrađuje se sa svrhom definiranja lokalno specifičnih smjernica i mjera prilagođenih razvojnim potrebama i potencijalima Grada Splita, s ciljem ostvarenja ciljeva Agende 2030 za održivi razvoj na lokalnoj razini. Agenda 2030 predstavlja akcijski plan Ujedinjenih naroda koji objedinjuje društveni, ekonomski i okolišni prosperitet kao tri dimenzije održivog globalnog razvoja. Navedeni dokument je jednoglasno prihvaćen na summitu UN-a u New Yorku 2015. godine, a prepoznati globalni izazovi adresiraju se kroz 17 glavnih i 169 podciljeva. Definiranim ciljevima Agende 2030 potiče se djelovanje u područjima koja su od ključne važnosti za čovječanstvo, a uključuju aktivnosti usmjerene na suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, jačanje otpornosti planeta na klimatske promjene, osiguravanje dostojanstvenog života za sve, promicanje ljudskih prava, mira i suradnje.

Grad Split je makroregionalni centar Južnog hrvatskog primorja te upravno sjedište Splitsko-dalmatinske županije. S 178.102 stanovnika (Popis stanovništva 2011), Grad Split je drugi po veličini grad Republike Hrvatske te najveći grad na hrvatskom dijelu Jadrana. Isti se sastoji od 8 naselja, od kojih ono najveće, gradsko naselje Split, broji 167.121 stanovnika (Popis stanovništva 2011). Smještaj na samoj obali Jadranskog mora te položenost u samom središtu Južnog hrvatskog primorja, čine komparativne prednosti geoprometnog položaja Grada. Isti je putem autoceste, državnim cestama, željezničkom prugom, pomorskim te zračnim prometom dobro povezan s ostatkom Republike Hrvatske, Europe i svijeta, a sama pomorska luka Split predstavlja jednu od najprometnijih putničkih luka u Sredozemlju. Autocesta A1 pritom ima veliku društveno-gospodarsku važnost budući da omogućava brzo povezivanje Grada s glavnim gradom Republike Hrvatske, dalmatinskim urbanim središtima te srednjoeuropskim tržištem. Ugodna obilježja sredozemne klime, bogata kulturna i prirodna baština, mediteranski stil života i identitet stanovništva, vrijednosti su Grada zbog kojih je isti privlačan za življenje i poslovanje, ali i posjećivanje u okviru turističkih putovanja. Navedeni faktori utjecali su na razvoj Grada Splita kao gospodarskog, kulturnog i sveučilišnog središta, te kao značajnog turističkog centra Hrvatske. Ipak, gravitacijska snaga Grada Splita generira suvremene izazove održivog razvoja, kojima valja pristupiti uvažavajući ekonomske i socijalne aspekte društveno-gospodarskog rasta i razvoja Grada. Povećanje broja stanovnika splitskog urbanog prstena, porast broja stambenih jedinica te pritisak na kapacitete infrastrukture uslijed turističkog razvoja, samo su neki od izazova koji utječu na potrošnju prostornih resursa

te ravnotežu lokalnog ekosustava. Lokalnom prilagodbom na suvremene izazove, Grad Split doprinosi kvaliteti života svojih stanovnika, ali ujedno i širim globalnim izazovima kojima valja pristupiti na svim razinama upravljanja.

Povećanje svjetske populacije i promjene u obrascima potrošnje vrše pritisak na okoliš stvarajući potrebu za proizvodnjom hrane, energije i dobara za dodatnih dvije milijarde ljudi do 2030. godine. Održivo upravljanje resursima stoga je preduvjet društveno-ekonomskog razvoja i očuvanja baze prirodnih resursa o kojoj ovisi dobrobit sadašnjih i budućih generacija. Usluge globalnog ekosustava, koje osiguravaju dohodak, podupiru otvaranje radnih mjesta, ublažavaju siromaštvo, doprinose sigurnosnim mrežama i smanjuju nejednakosti, suočene su s izazovom neodrživog širenja proizvodnje hrane i dobara stvarajući ozbiljne ekološke probleme kao što su erozija tla, zagađenje vode i zraka, rast globalne temperature. Klimatske promjene i prirodne katastrofe kao što su suše, klizišta i poplave, uvelike utječu na proizvodnju i kvalitetu hrane te sigurnost opskrbe istom, stoga je upravljanje rizikom od katastrofa, prilagodba klimatskim promjenama i njihovo ublažavanje ključno za održivost poljoprivredne proizvodnje te posljedično za smanjenje broja pothranjenog i ekstremno siromašnog stanovništva čiji broj zahvaća više od 700 milijuna ljudi diljem svijeta, unatoč kontinuiranom padu posljednjih desetljeća (*Why the SDGs Matter*, n.d.). Sve intenzivnije klimatske promjene koje utječu na društvo, gospodarstvo, javno zdravstvo te pristup hrani i pitkoj vodi u gotovo svakoj državi zahtijevaju sustavno i sveobuhvatno zajedničko djelovanje koje će smanjiti brzinu i intenzitet promjena te omogućiti održiv razvoj i napredak i najranjivijim zajednicama koje su ponajviše zahvaćene ekstremnim siromaštvom i zdravstvenim problemima (Subsaharska Afrika i Južna Azija).

Pristup električnoj energiji i primarnoj infrastrukturi osnovna je potreba pri postizanju dostojanstvenog života za sve. Od 2000. do 2016. godine udio globalnog stanovništva s pristupom električnoj energiji povećao se sa 78 % na 87 %, pri čemu se apsolutna brojka ljudi koji žive bez pristupa električnoj energiji spustila na nešto manje od 1 milijarde. Smanjivanje nemogućnosti pristupa energiji i efikasnoj infrastrukturi ključno je za održivi razvoj i zaštitu zdravlja i okoliša, uz istovremeno osiguravanje mogućnosti razvoja gospodarstva.

Postizanje ciljeva dostojanstvenog života, univerzalnog poštivanja ljudskih prava, vladavine prava, pravde, jednakosti i nediskriminacije, neizostavan je aspekt ostvarivanja održivog rasta i razvoja. Pritom Agenda 2030 naglašava odgovornost svih država da poštuju, štite i promiču

ljudska prava te da brinu o ranjivim društvenim skupinama; da teže ostvarenju mira, slobode i jednakosti te gospodarskog i socijalnog prosperiteta uz izraženu brigu za dostojanstven život svih društvenih pripadnika.

Ostvarivanje vizije svijeta jednakih mogućnosti i zadovoljavajućih uvjeta života te očuvanja globalnog ekosustava želi se realizirati ostvarenjem 17 ciljeva održivog razvoja Agende 2030 za koje su se države članice UN-a obvezale uvažavati ih prilikom određivanja međunarodnih, nacionalnih, regionalnih i lokalnih razvojnih politika kroz naredni period.

Ciljevi održivog razvoja (eng. *Sustainable Development Goals – SDGs*)

1. Zaustaviti siromaštvo svugdje i u svim njegovim oblicima
2. Zaustaviti glad, ostvariti sigurnost hrane, poboljšati prehranu i promicati održivu poljoprivredu
3. Osigurati zdrav život i promicati blagostanje za sve i u svim dobnim skupinama
4. Osigurati uključivo, pravedno i kvalitetno obrazovanje i promicati mogućnosti cjeloživotnog učenja za sve
5. Postići ravnopravnost spolova i osnažiti ulogu svih žena i djevojaka
6. Osigurati dostupnost i održivo upravljanje vodom i sanitarijama
7. Osigurati pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji
8. Promicati održiv, trajan i uključiv gospodarski rast, puno i produktivno zapošljavanje i dostojanstven rad za sve
9. Izgraditi otpornu infrastrukturu, promicati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovacije
10. Smanjiti nejednakosti unutar i među zemljama
11. Učiniti gradove i naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima
12. Osigurati održive obrasce potrošnje i proizvodnje
13. Poduzeti hitne mjere za borbu protiv klimatskih promjena i njihovih utjecaja
14. Očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj
15. Zaštititi, obnoviti i promicati održivo korištenje ekosustava, održivo upravljanje šumama, borbu protiv dezertifikacije te zaustaviti degradaciju zemljišta i gubitak biološke raznolikosti
16. Promicati mirna i uključiva društva za održiv razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama
17. Ojačati sredstva provedbe i revitalizirati globalno partnerstvo za održiv razvoj

(*The 2030 Agenda*, 2015)

A stylized tree graphic is the central element of the page. The tree's trunk and branches are a vibrant pink color. The canopy is split vertically: the left side is a teal color with a white outline, and the right side is a solid pink color. The text 'METODOLOGIJA IZRADE' is centered within the teal portion of the canopy.

**METODOLOGIJA
IZRADE**

METODOLOGIJA IZRADA

Lokalni plan za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj Grada Splita izrađuje se kao razvojni dokument kojim se UN-ovi globalni ciljevi održivog razvoja prilagođavaju razvojnim karakteristikama i potrebama Grada Splita. Lokalnim planom stoga se utvrđuju ciljevi i prioriteti oblikovanja održivog i uključivog razvoja Grada Splita za odabrane ciljeve Agende 2030 te se promovira uloga aktivne lokalne uprave za doprinos društvenoj, ekonomskoj i ekološkoj dimenziji održivog razvoja.

U Republici Hrvatskoj trenutno ne postoji jedinstveni zakonom definiran i općeprihvaćen metodološki okvir izrade planova ovog tipa, stoga se proces izrade Lokalnog plana za provedbu Agende 2030 za održiv razvoj vodi osnovnim načelima strateškog planiranja definiranim Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske (NN 123/17). Prilikom izrade identificirani su razvojni izazovi i potencijali Grada Splita pri čemu je, uz uredsko istraživanje i prikupljanje podataka, korišten participativan pristup i metoda fokus grupa, a izrađena multisektorska analiza stanja adresira osnovne trendove u društvenom, gospodarskom i infrastrukturnom sektoru te služi kao podloga za planiranje budućeg razvoja. Prethodno samom procesu izrade Lokalnog plana provedena je anketa među stanovništvom Grada Splita kroz koju je utvrđena razina upoznatosti istog s Agendom 2030 i ciljevima održivog razvoja, kao i mišljenja stanovnika o značaju pojedinih ciljeva te pojedinih aktera koji bi trebali sudjelovati u realizaciji istih.

Participativan pristup

Participativan pristup specifična je odlika izrade Lokalnog plana za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj Grada Splita. Uključivanje lokalnih dionika u proces izrade Lokalnog plana osigurava kvalitetu ulaznih informacija u analizi postojećeg stanja te identifikaciju razvojnih izazova i potencijala, temeljem čega se stvara mogućnost definiranja jasno usmjerenih razvojnih ciljeva, prioriteta i mjera usmjerenih na upravo one razvojne aspekte identificirane od strane same lokalne zajednice.

Tijekom procesa izrada Lokalnog plana za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj, participativan pristup je primijenjen u tri oblika:

- Anketno ispitivanje;
- Sastanak s predstavnicima organizacija civilnog društva;

- Fokus grupe.

Prije samog početka procesa izrade dokumenta Lokalnog plana za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj, provedeno je anketno ispitivanje tijekom kojeg su ispitani stavovi i mišljenja stanovnika Grada Splita na uzorku od 407 ispitanika, vezani uz ciljeve održivog razvoja, aktere koji su zaduženi za njihovo ostvarenje te općenito o stupnju upoznatosti s dokumentom Agenda 2030.

Po prikupljanju odgovora putem anketnog upitnika organiziran je sastanak s predstavnicima organizacija civilnog društva koje djeluju na području Grada Splita, pri čemu su upravo udruge prepoznate kao jedan od glavnih aktera koji imaju važnu ulogu u identificiranju postojećeg stanja na području Grada Splita, posebice u tematici društvenog djelovanja i velikom broju tema povezanih uz održivi razvoj. Sastanak je održan 16. siječnja 2019. godine u prostorima Grada Splita, pri čemu je na sastanku bilo ukupno 16 sudionika. Predstavnici udruge su se upoznali s Agendom 2030 za održivi razvoj, rezultatima anketnog ispitivanja te procesom izrade Lokalnog plana pri čemu su pristali sudjelovati u njegovoj izradi.

U svrhu prikupljanja informacija o stanju, trendovima, razvojnim izazovima i potencijalima Grada Splita po pitanju triju odabranih ciljeva Agende 2030, održane su tri fokus grupe koje su okupile dionike iz javnog, privatnog i civilnog sektora, kao i zainteresirano stanovništvo (Tablica 1).

Tablica 1. Informacije o održanim fokus grupama

Naziv fokus grupe	Mjesto održavanja	Datum i vrijeme održavanja	Broj sudionika
Uključivo društvo i ravnopravnost	Obala kneza Branimira 17, Split	25. travnja 2019. 09:00-11:00 h	15
Siguran, prilagodljiv i održiv grad	Obala kneza Branimira 17, Split	25. travnja 2019. 11:00-13:00 h	8
Pravedno i učinkovito društvo	Obala kneza Branimira 17, Split	25. travnja 2019. 13:00-15:00 h	6

Po izradi nacrtu Lokalnog plana održano je predstavljanje Lokalnog plana sudionicima koji su bili uključeni u proces izrade. Javno predstavljanje održano je 30. srpnja 2019. godine u prostorima Grada Splita, pri čemu je na temelju zaprimljenih prijedloga od strane sudionika Lokalni plan dodatno ažuriran.

ODRŽIVI RAZVOJ

ODRŽIVI RAZVOJ

Koncept održivog razvoja predstavlja okvir za oblikovanje politika i strategija kontinuiranog gospodarskog i socijalnog napretka bez negativnog utjecaja na okoliš i prirodne izvore bitne za ljudske djelatnosti u budućnosti. Riječ je o modelu koji stavlja naglasak na vođenje razvojne politike uz maksimalnu primjenu znanstvenih dostignuća i novih tehnologija u stvaranju ravnoteže između gospodarskih, društvenih i okolišnih zahtjeva. Sam koncept razvija se od 1987. godine kada je prvi put definiran u Izvješću Svjetske komisije za okoliš i razvoj (Brundtland komisija) koje upozorava na negativne posljedice ekonomskog rasta i globalizacije, kao „razvoj koji zadovoljava potrebe današnjice, a pritom ne ugrožava potrebe budućih generacija osiguravajući ravnotežu između ekonomskog razvoja, brige za okoliš i društvenog blagostanja“ (*Održivi razvoj*, n.d.). Od svog nastanka do danas, koncept održivog razvoja postaje znatno širi od tradicionalnog gledanja prema kojem se dominantno bavio očuvanjem cjelovitosti ekoloških sustava te se u njemu danas nalaze ishodišta svih modernih gospodarskih i društvenih trendova.

Slika 1. Temeljne sastavnice održivog razvoja

Ujedinjeni narodi (UN) glavno su globalno tijelo za kreiranje smjernica održivog razvoja, dok niz međunarodnih dokumenata zaključenih pod okriljem UN-a predstavljaju opći regulatorni okvir za pitanja održivog razvoja. Na konferenciji UN-a o okolišu i razvitku u Rio de Janeiru 1992. godine usvojene su Deklaracija i Akcijski program za 21. stoljeće (Agenda 21) čija je pozornost usmjerena na pitanja razvitka i okoliša na lokalnoj i globalnoj razini, a iste predstavljaju snažnu potporu načelu održivog razvoja. Konferencija je jasno pokazala kako o okolišu i o gospodarskom i društvenom razvoju više ne možemo razmišljati kao zasebnim kategorijama te kako države moraju zasnivati buduće programe i politike uzimajući u obzir djelovanje društveno-gospodarskog razvoja na okoliš. Opća skupština UN-a 2000. godine usvaja Milenijsku deklaraciju, politički dokument za 21. stoljeće koji utvrđuje milenijske ciljeve razvoja na područjima interesa za međunarodnu zajednicu te aktivnosti koje trebaju pridonijeti njihovom ostvarenju. Ista sadrži osam razvojnih ciljeva za koje su se države članice UN-a obvezale da će ostvariti do 2015. godine. Na njih se nadovezuju Ciljevi održivog razvoja (Sustainable Development Goals – SDGs) definirani na Konferenciji UN-a o održivom razvoju održane 2012. godine u Rio de Janeiru, koji uključuju tri dimenzije održivog razvoja – gospodarsku, socijalnu i okolišnu, te predstavljaju sveobuhvatan okvir za održivi razvoj (*Održivi razvoj*, n.d.).

Agenda 2030 za održivi razvoj, usvojena na Summitu UN-a o održivom razvoju u New Yorku 2015. godine, predstavlja ključnu globalnu političku platformu za rješavanje brojnih izazova današnjice i njihovoj međusobno povezanoj gospodarskoj, socijalnoj, okolišnoj i političko-sigurnosnoj dimenziji. Održivi razvoj u kontekstu Agende 2030 definira 17 ključnih ciljeva razvoja kojima se nastoje ostvariti ljudska prava te očuvanje globalnog ekosustava. Svi su ciljevi integrirani i nedjeljivi te tako uravnotežuju tri dimenzije održivog razvoja. Ta su područja fokusirana na ljude i rješavanje problema siromaštva i gladi u svim oblicima i dimenzijama, zaštitu planeta od degradacije kroz održivu proizvodnju i potrošnju te održivo korištenje prirodnih resursa, osiguranje prosperitetnog života za sve stanovnike uz očuvanje ekonomske, društvene i tehnološke harmonije. Također se ovim ciljevima nastoje razviti mirna i inkluzivna društva bez nasilja i strahova. Agenda 2030 zato predstavlja akcijski plan za ljude, planet i daljnji prosperitet te teži ostvarenju mira, slobode i jednakosti.

Globalni razvojni ciljevi Agende 2030 su univerzalni i primjenjivi u svim zemljama i zajednicama. Oni se nastavljaju na Milenijske razvojne ciljeve, ali su mnogo opsežniji. Naime, prema novoj Agendi 2030, u formiranje održivih gradova i zajednica valja uključiti sve resurse, domaće i međunarodne, javne i privatne. Pritom zajednice na lokalnim razinama moraju dati

svoj doprinos, uzimajući u obzir razinu razvoja, nacionalni kontekst i vlastite mogućnosti. U njihovoj provedbi na lokalnoj razini treba uzeti u obzir specifične prilike, uvjete i mogućnosti zajednice te prepoznati prioritetna područja djelovanja i vlastite mogućnosti pružanja doprinosa održivom razvoju. Na taj način lokalne zajednice postaju dijelom globalnog partnerstva koje je ključno za realizaciju ciljeva održivog razvoja, a operacionalizacija koncepta i njegova primjena u praksi garancija su dugoročnog razvoja ljudskog društva i očuvanja okoliša (*The Sustainable Development Agenda*, n.d.).

**STAVOVI GRAĐANA
SPLITA O ODRŽIVOM
RAZVOJU**

This project is funded
by the European Union

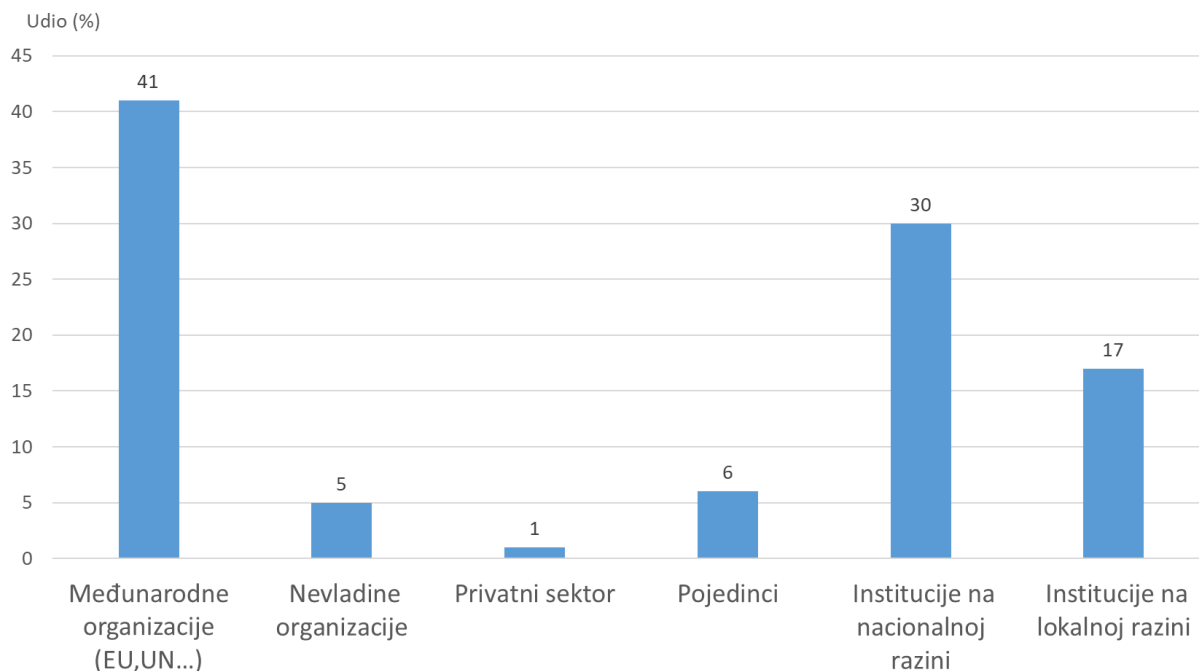
DEVELOPMENT EDUCATION AND AWARENESS RAISING
supporting global change

STAVOVI GRAĐANA SPLITA O ODRŽIVOM RAZVOJU

Oblikovanje održivih gradova zahtjeva aktivan angažman njihovih građana budući da isti predstavljaju ključne dionike u formiranju uključivih i održivih društava. Njihovi stavovi i mišljenja značajni su u kontekstu prepoznavanja problema i potencijala gradskih društava te ukazuju na željeni smjer razvoja grada. Iz tog razloga anketnim istraživanjem su ispitani stavovi i mišljenja građana Grada Splita o društvenoj, ekonomskoj i ekološkoj dimenziji održivog razvoja gradova općenito kao i njihova znanja o Ciljevima održivog razvoja UN-a kako bi se dobio uvid u njihovu percepciju ključnih aspekata pri oblikovanju održivog rasta Grada Splita. Anketno istraživanje je provedeno na uzorku od 407 ispitanika različite dobne, spolne i obrazovne strukture te statusa zaposlenja. Prema obrazovnoj strukturi najviše ispitanika kao najviši stupanj obrazovanja imalo je završenu srednju školu (41 %), nakon čega slijede ispitanici sa završenim diplomskim ili specijalističkim studijem (29,5 %) i završenom višom školom (11,6 %). Status zaposlenja upućuje na to kako je polovica, točnije 57,1 % ispitanika u stalnom radnom odnosu (46,5 % radnika, 10,6 % samozaposleni), dok je 18,7 % ispitanika nezaposleno. Ostali ispitanici svoj status definirali su u sljedećim kategorijama: studenti 12,6 %, umirovljenici 6,4 % te oni koji nisu u potrazi za poslom 5,2 %.

Građani Grada Splita su provedenim istraživanjem posebno izdvojili tri cilja za koje smatraju da ih društvo treba slijediti prilikom oblikovanja održivih gradova. Osiguravanje zdravlja i dobrobiti svih građana, univerzalnog i jednakog pristupa pitkoj vodi te adekvatnim higijenskim sustavima i sanitarnim objektima istaknuto je kao najvažniji cilj što dokazuje stav građana kako su zdravstveni uvjeti u gradu osnovno ljudsko pravo i potreba za dostojanstvenim životom. Potreba za eliminiranjem svih oblika siromaštva, gladi i pothranjenosti sljedeći je veliki cilj, nakon kojeg ispitanici ističu poticanje gospodarskog rasta i postizanje pune zaposlenosti osiguravanjem dostojanstvenog rada za sve.

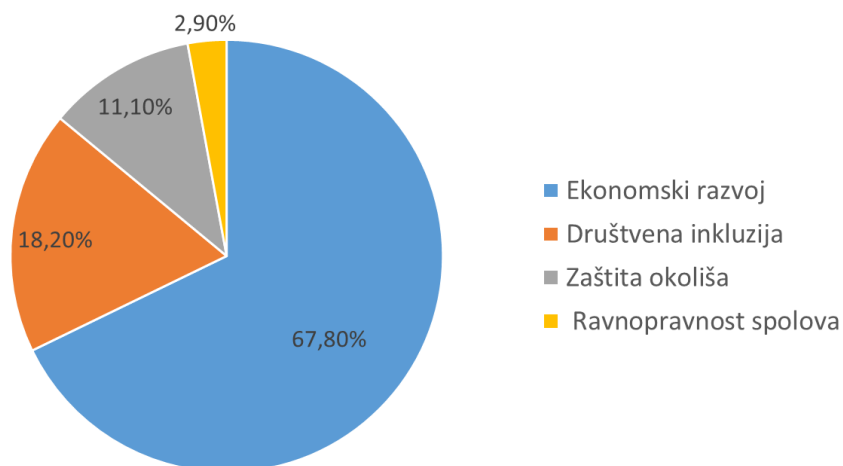
Kao ključne aktere za postizanje navedenih općih ciljeva navode međunarodne organizacije (41,3 % ispitanika), institucije na nacionalnoj razini (30,2 %), institucije na lokalnoj razini (17,0 %), dok je djelovanje pojedinaca, nevladinih organizacija i privatnog sektora istaknuto u manjem opsegu odgovora (Slika 2). Ipak, iako su međunarodne zajednice prepoznate kao najvažniji akteri za postizanje ciljeva održivih gradova, većina ispitanika je navela da nisu upoznati s Agendom 2030 i Ciljevima održivog razvoja UN-a.

Slika 2. Akteri u postizanju ciljeva održivog razvoja

Izvor podataka: Anketno istraživanje, 2018

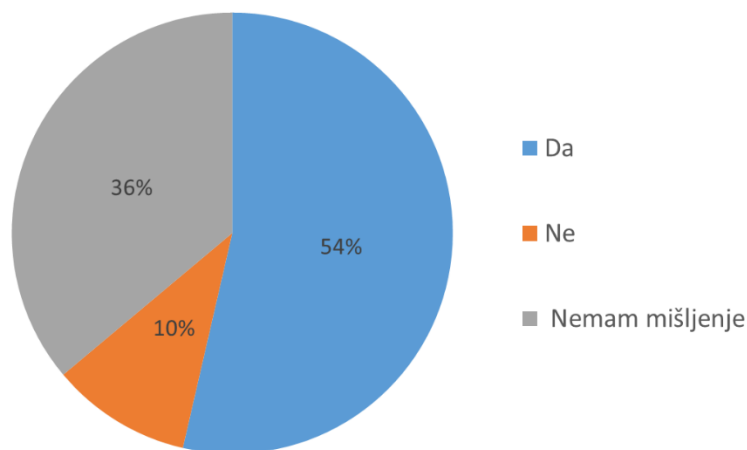
Za građane Grada Splita ekonomski razvoj predstavlja najvažniji aspekt razvoja zemlje (67,8 % ispitanika) budući da isti može snažno utjecati na ostale vidove razvoja. Društvena inkluzija sljedeća je po važnosti za formiranje održivih gradova, posebice uključivih društava (18,2 % ispitanika), nakon koje slijede zaštita okoliša (11,1 %) i ravnopravnost spolova (2,9 %) (Slika 3).

Slika 3. Najvažniji aspekti razvoja zemlje

Izvor podataka: Anketno istraživanje, 2018

Navedeni ciljevi, kao i ostali ciljevi povezani s održivim razvojem, prema mišljenju građana Grada Splita trebaju biti definirani na globalnoj razini, ali prilagođeni karakteristikama i razini razvoja svake zemlje (48,6 % ispitanika). Stav ispitanika o ulozi lokalne vlasti jasno ukazuje na to kako upravo lokalne vlasti moraju preuzeti ključnu ulogu u provedbi definiranih ciljeva (53,6 % ispitanika), dok značajan postotak ispitanika (36 %) nema mišljenje o ulozi lokalne vlasti pri provedbi definiranih ciljeva (Slika 4).

Slika 4. Trebaju li lokalne vlasti igrati ključnu ulogu u provedbi novih ciljeva održivog razvoja?

Izvor podataka: Anketno istraživanje, 2018

Dodatno, građani Grada Splita su sljedeće probleme rangirali prema važnosti kako slijedi:

1. Doprinos stranaca / državljana trećih zemalja gospodarskom rastu;
2. Smanjenje nejednakosti općenito;
3. Uvjeti rada stranaca / državljana trećih zemalja (radnička prava);
4. Pitanje trgovanja ljudima;
5. Potreba za planiranjem mjera za reguliranje migracijskih tokova;
6. Jačanje ravnopravnosti spolova u upravljanju migracijskim i integracijskim politikama.

Rezultati anketnog istraživanja pokazuju kako lokalno stanovništvo u velikoj mjeri nije dovoljno ili uopće upoznato s ciljevima održivog razvoja, odnosno Agendom 2030, što ukazuje na potrebu jačanja vidljivosti navedenih u lokalnoj zajednici i jačanju osviještenosti lokalnog stanovništva o značaju održivog razvoja. Isto tako, može se zaključiti kako stanovnici vide upravo lokalnu vlast kao ključnog aktera u ostvarenju ciljeva održivog lokalnog razvoja na razini samog grada.

**ANALIZA STANJA NA
PODRUČJU GRADA
SPLITA**

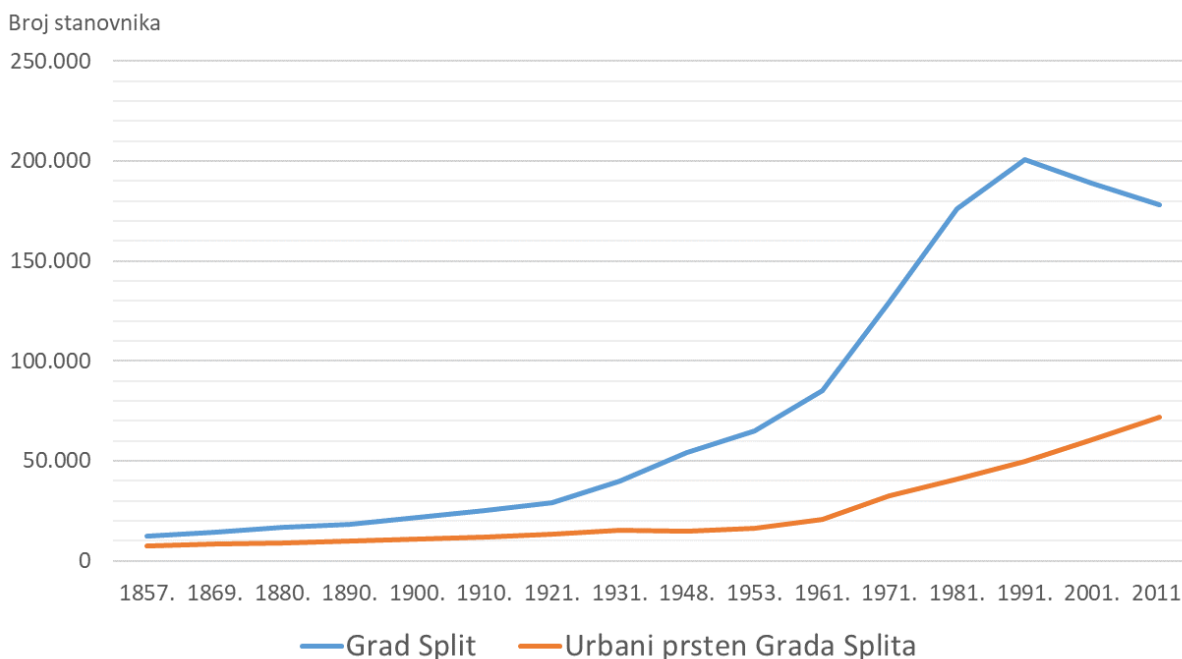

ANALIZA STANJA NA PODRUČJU GRADA SPLITA

Održiva urbanizacija

Danas se gradovi suočavaju s mnogim izazovima prouzrokovanim ubrzanim procesom urbanizacije. U gradovima danas živi više od 50 % ukupnog svjetskog stanovništva, a prema predviđanjima UN-a, do 2030. godine u gradovima će živjeti oko 5 milijardi stanovnika što je povećanje za otprilike 1,5 milijardi stanovnika u odnosu na trenutačno stanje. Kako bi se izbjegle negativne posljedice koje donosi širenje gradova, Agenda 2030 ističe potrebu za razvojem učinkovite prakse urbanog planiranja kako bi gradovi bili uključivi, sigurni, otporni i održivi te pružali pristup osnovnim uslugama, energiji, kvalitetnom stanovanju i dostupnom prijevozu za sve njegove stanovnike.

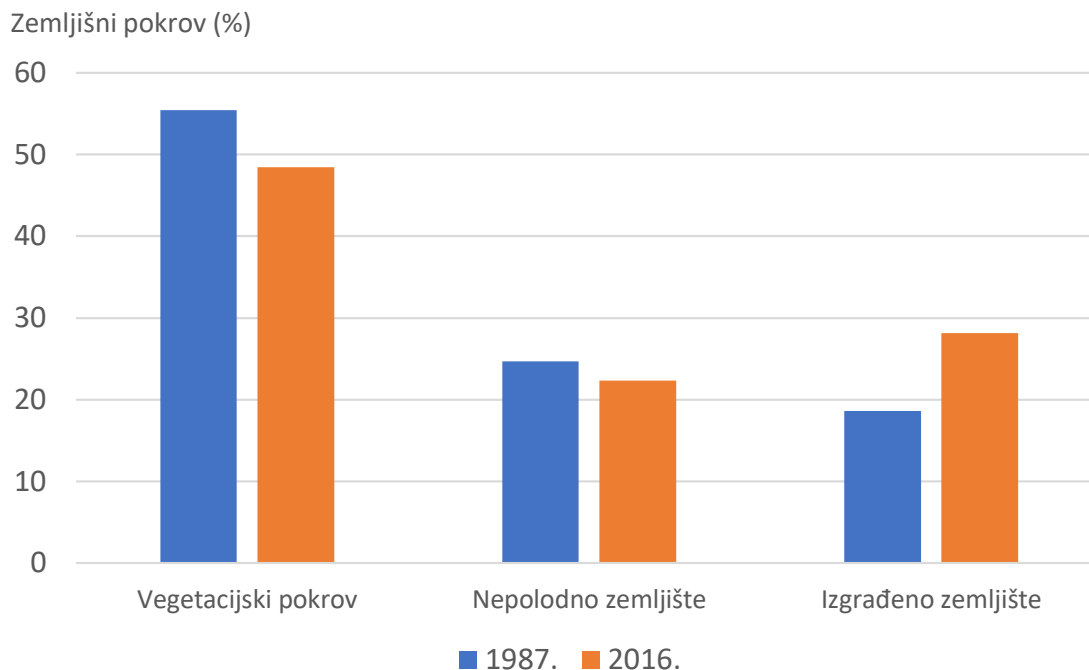
Grad Split se kao makroregionalni centar suočio s naglim procesom urbanizacije kroz drugu polovicu 20. stoljeća. Godine 1991. zabilježen je vrhunac broja stanovnika u Gradu Splitu (200.459 stanovnika), nakon čega slijedi pad u narednim godinama (Slika 5), dok istovremeno raste broj stanovnika splitskog urbanog prstena kojeg čine Grad Kaštela, Grad Solin i Općina Podstrana (SRUAS, 2016). Grad Split danas predstavlja jak gravitacijski centar budući da je gospodarsko, trgovačko, kulturno i znanstveno središte cijele Urbane aglomeracije Split i Južnog hrvatskog primorja. To dovodi do velikog pritiska na sam prostor Grada i generira mnoge izazove njegova razvoja, uključujući pritisak na kapacitete infrastrukture, neodrživo iskorištavanje resursa te sve veće okolišne probleme.

Slika 5. Kretanje broja stanovnika Grada Splita u razdoblju 1857. do 2011. g.

Izvor podataka: Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Popis stanovništva 2011.

Unatoč smanjenju broja stanovnika zabilježenih u dva posljednja međupopisna razdoblja, u Gradu Splitu raste broj stambenih jedinica. Popisom stanovnika, kućanstava i stanova 2001. godine na prostoru Grada Splita je utvrđen ukupan broj od 58.376 stambenih jedinica, dok je 2011. taj broj porastao za 5,3% te je Grad bilježio ukupno 61.662 naseljenih stanova. Osim samog povećanja broja stambenih jedinica, raste sveukupna izgrađenost prostora. Kako bi se dobio jasan uvid u prostornu komponentu izgrađenosti Grada Splita, preuzeti su rezultati istraživanja urbanizacije Grada Splita za tridesetogodišnje razdoblje od 1987. do 2016. godine (Gašparović i dr., 2017) koji, kroz analizu promjena u pokrovu zemljišta temeljem daljinskih istraživanja (Slika 6), ukazuju na to kako je u navedenom razdoblju nestalo 5,01 km² vegetacijskog zemljišta te kako je prenamijenjeno 1,69 km² neplodnog zemljišta, dok se izgrađeni dio grada povećao za 6,83 km² što je povećanje od 9,55 % u odnosu na ukupnu površinu Grada Splita. Isto istraživanje ukazuje na to kako je urbanizacija najintenzivnija u već gusto naseljenim područjima što je zabrinjavajuće s gledišta dostupnosti zelenih površina i utjecaja na kvalitetu života u Gradu.

Slika 6. Promjene zemljišnog pokrova Grada Splita u razdoblju 1987.-2016.

Izvor podataka: Gašparović i dr., 2017.

Urbanizacija Grada Splita i njegovog neposrednog okruženja, kao i sve veći broj turističkih posjeta, generiraju brojne izazove urbanog razvoja. U kontekstu održivog i uključivog razvoja, oni uključuju zagušenje prometom, probleme komunalne infrastrukture, posebice probleme gospodarenja otpadom, preizgrađenost pojedinih gradskih četvrti, ali i slabu otpornost Grada na okolišne promjene uzrokovane globalnim zatopljenjem. Iz navedenih razloga Grad Split nastoji unaprijediti uključivu i održivu urbanizaciju te kapacitete za integrirano i održivo planiranje i upravljanje prostorom kako bi se osigurao prosperitet Grada ne opterećujući dodatno zemljište i resurse.

Stanovanje i primarna infrastruktura

Kvaliteta stanovanja u gradovima utječe na sve aspekte životnih dimenzija stanovništva, od fizičkih, ekonomskih, socijalnih do psiholoških (Šiljeg i dr., 2018). Osigurana komunalna infrastruktura i instalacije preduvjet su kvalitetnog stanovanja i osnova fizičkog aspekta stambenog okoliša.

Suvremen standard stanovanja zahtijeva visoku razinu opremljenosti stambenih jedinica potrebnom instalacijskom infrastrukturu koju sačinjavaju instalacije vodovoda, kanalizacije i električne energije. Pokrivenost stambenih jedinica navedenim instalacijama u Gradu Splitu je visoka (Tablica 2) te su se udjeli stanova bez osnovne instalacijske infrastrukture smanjili u posljednjem međupopisnom razdoblju. Unatoč malom broju stambenih jedinica bez predmetnih instalacija, suvremeni uvjeti i stupanj razvoja Grada zahtijevaju potpuno uklanjanje problema stanovanja bez osnovne instalacijske infrastrukture.

Tablica 2. Udio nastanjenih stanova bez vodovoda, kanalizacije i električne energije u Gradu Splitu

Godina	Ukupno stanova	Stanovi bez vodovoda	Stanovi bez vodovoda (%)	Stanovi bez kanalizacije	Stanovi bez kanalizacije (%)	Stanovi bez električne energije	Stanovi bez električne energije (%)
2001.	58.376	76	0,130	157	0,269	11	0,019
2011.	61.662	42	0,068	43	0,070	5	0,008

Izvor podataka: Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2001., Popis stanovništva, kućanstva i stanova 2011., DZS

Osiguravanje univerzalnog i jednakog pristupa pitkoj vodi, adekvatnim higijenskim sustavima i sanitarnim objektima provedenom je anketom u Gradu Splitu ocijenjeno kao najvažniji cilj kojeg društvo treba slijediti prilikom oblikovanja održivog grada. Ipak, kapaciteti i sustav opskrbe pitkom vodom u Gradu Splitu trenutno nisu efikasni niti dugoročno održivi. Iako trenutno postoje dovoljne raspoložive količine pitke vode i odgovarajuće opremljeni zahvati, vodoopskrbni sustav nije u cijelosti tehnički zadovoljavajuć. Naime, Grad Split pripada Regionalnom vodoopskrbnom sustavu Split-Solin-Kaštela-Trogir koji se temelji na zahvatu izvora rijeke Jadro. Zbog pritiska urbanizacije te intenzivnog razvoja turizma, s navedenog izvora se uzima više vode od dopuštene količine propisane vodopravnom dozvolom (SRUAS, 2016), što uzrokuje zabrinutosti vezane uz ekološki utjecaj navedenog pristupa. Ovaj problem posebno je izražen u ljetnim mjesecima kada, zbog konstantnog povećanja broja turista, značajno raste potrošnja vode. Osim vodocrpilišta rijeke Jadro, za opskrbu pojedinih rubnih naselja Grada Splita (Sitno Gornje, Sitno Donje i Srinjine) koristi se izvor Žrnovnice za koji nije izdana vodopravna dozvola (SRUAS, 2016). Dodatan problem sustava čine veliki gubitci vode

uzrokovani starošću infrastrukture vodoopskrbnog sustava (na razini Urbane aglomeracije Split gubitci na vodoopskrbnim sustavima iznose 57,75%).

Stanje sustava odvodnje tj. prikupljanja i pročišćavanja otpadnih voda na području Grada nije zadovoljavajuće po obuhvatu te u odnosu na potrebe zaštite mora i podzemnih voda (SRUAS, 2016). Cjelokupno područje Grada ima tri uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (UPOV Duilovo, UPOV Stupe i UPOV Katalinića brig) od kojih niti jedan nije usklađen s potrebnom propisanom razinom pročišćavanja (SRUAS, 2016). Iako se u recentnom razdoblju stanje značajno poboljšalo ulaganjem u razvoj kolektorskih mreža, podmorskih ispusta i pročištača, potrebni su dodatni radovi na modernizaciji i dogradnji sustava vodoopskrbe, odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda. Pri tome specifičan problem predstavlja potrebna sanacija kanalizacijskog i drenažnog sustava u povijesnoj jezgri Grada koja zahtjeva posebnu pažnju uz mjere zaštite kulturne baštine (Plan upravljanja povijesnim kompleksom Splita s Dioklecijanovom palačom, 2015).

Na održanim fokus grupama sudionici su istaknuli potrebu za ulaganjima u vodoopskrbnu infrastrukturu u Gradu Splitu kako bi se smanjili gubitci u sustavu te poboljšali načini tretiranja vode u svrhu povećanja infrastrukturne efikasnosti te umanjivanja rizika od zamućenja pitke vode.

Otporan i održiv razvoj gradova zahtjeva stabilne izvore energije nužne za odvijanje gospodarskih aktivnosti, kao i za kvalitetno stanovanje njihovih građana. Primarna opskrba Grada Splita električnom energijom osigurana je prvenstveno proizvedenom energijom HE Zakućac. U potražnji za električnom energijom u Gradu Splitu, u proteklih 10-ak godina bilježi se relativno niski porast vršnog opterećenja (SRUAS, 2016). Naime, smanjenjem industrijske aktivnosti u Gradu smanjena je potrošnja električne energije u tom sektoru, no u turističkom sektoru, koji ima značajan udio u ukupnoj potrošnji, istovremeno dolazi do rasta potrošnje. U tom pogledu posebno je značajna stara jezgra Grada Splita gdje, uslijed povećanja broja turističkih sadržaja i energetske zahtjevnijeg suvremenog stila života, dolazi do problema nedovoljne raspoložive distribucijske snage mreže za kvalitetno napajanje svih korisnika u vršnim opterećenjima (Plan upravljanja povijesnim kompleksom Splita s Dioklecijanovom palačom, 2015).

U Gradu Splitu istovremeno je prisutan problem neučinkovitosti električne distribucijske mreže budući da elektrodistribucijsko područje Splita bilježi gubitke električne energije veće od hrvatskog prosjeka te se ubraja u gradove s najvećim gubicima električne energije u

Hrvatskoj, zbog čega ista zahtijeva tehničku i operativnu modernizaciju (*Godišnje izvješće*, 2017.) Poseban segment pritom predstavlja javna rasvjeta Grada koja zahtijeva modernizaciju radi smanjenja potrošnje električne energije te smanjenja troškova njezina održavanja.

Budući da gradovi imaju veliku ulogu u transformaciji trenutnog energetskeg sustava, isti moraju težiti osiguravanju dostupnih izvora energije koji su otporni na klimatske promjene te imaju implementirana rješenja za nultu emisiju CO₂. Više različitih izvora energije čini gradove otpornijima na energetske krize i prirodne katastrofe. Iz navedenih razloga Grad Split sudjeluje u promoviranju korištenja obnovljivih izvora energije kako bi se osigurala kvaliteta energetskeg sustava te pritom smanjili negativni utjecaji na okoliš. U suradnji s Fondom za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti, Grad Split raspisuje javne natječaje za poticanje energetske učinkovitosti te provodi energetske obnovu pojedinih javnih zgrada.

Gospodarenje otpadom

Učinkovito gospodarenje otpadom čini jedan od najvećih izazova suvremenog procesa održive urbanizacije te je ključni faktor smanjenja negativnog utjecaja gradova na okoliš. Plan gospodarenja otpadom Grada Splita za razdoblje 2017.-2022. godine temeljni je dokument Grada kojim se planira sustav gospodarenja otpadom te donose mjere i aktivnosti za uspješno postizanje ciljeva Plana. Sukladno načelima kružnog gospodarstva, Plan stavlja naglasak na otpad kao resurs i sirovinu koju je moguće ponovno upotrijebiti i reciklirati. Mjere i aktivnosti Plana usmjerene su ka sprječavanju nastanka otpada, smanjivanju količine otpada za odlaganje, provedbi sakupljanja, prijevoza, uporabe, zbrinjavanja otpada te nadzor navedenih aktivnosti.

Prema podacima Izvješća o radu trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split za 2018. godinu koje je odgovorno za djelatnost odlaganja komunalnog otpada i održavanje čistoće, u Gradu Splitu je postavljeno 1.322 spremnika za papir i karton, 798 spremnika za PET ambalažu, 246 spremnika za staklo i 249 spremnika za tetrapak ambalažu. U odnosu na 2016. godinu, ukupan broj spremnika za odvojeno prikupljanje otpada je povećan za 32,66 % što govori o naporima za poticanje odvojenog prikupljanja otpada na području Grada Splita.

Podaci za 2017. godinu pokazuju kako je na području Grada Splita u 2017. godini ukupna količina izdvojenog otpada iznosila 38.062,11 tona. Od toga je iz zelenih otoka prikupljeno 1.010,58 tona, a iz reciklažnog dvorišta Karepovac 1,27 tona (*Izvješće o izvršenju Plana gospodarenja otpadom Grada Splita za 2017. godinu*, 2018). Komunalni otpad s područja

Grada Splita zbrinjava se na odlagalištu Karepovac koje se koristi od 1964. godine te ne zadovoljava propisane mjere zaštite okoliša kao što su kontrola procjednih i oborinskih voda, odlagališnog plina, postojanje donjih i gornjih brtvenih slojeva. Osim Grada Splita, odlagalište Karepovac također koriste susjedne jedinice lokalne samouprave (Solin, Kaštela, Klis, Muć, Dugopolje, Omiš, Seget, Baška Voda, Podstrana, Tučepi, Podgora, Lećevica, Primorski Dolac te Brela) zbog čega sakupljene količine nadilaze produkciju otpada u samom Gradu Splitu. Ekološki pritisak na prostor posebno je izražen tijekom ljetnih mjeseci kada Karepovac bilježi najviše vrijednosti prikupljenog otpada (

Tablica 3). Samo odlagalište zauzima površinu od 230.000 m², a nalazi se u neposrednom okruženju urbanih gradskih područja, na udaljenosti od samo 300 m od stambenih jedinica (*Izvešće o izvršenju Plana gospodarenja otpadom Grada Splita za 2017. godinu, 2018*). Iz tog razloga se od 2018. godine, radi zaštite stanovništva, oko odlagališta ispituje kvaliteta zraka u stambenom području Kamen, koja uključuju dnevna mjerenja amonijaka (NH₃), sumporovodika (H₂S), sumporovog dioksida (SO₂), dušikovog dioksida (NO₂) te masenih udjela teških metala (Cd, Ni, As i Pb) u lebdećim česticama. Također, provode se ispitivanja procjednih voda dinamikom od četiri puta godišnje. Navedeni razlozi idu u prilog potrebi za hitnim saniranjem navedenog odlagališta. Projekt sanacije Karepovca je započeo, a iako je projekt izgradnje županijskog centra za gospodarenje otpadom doveden u fazu spremnosti za početak realizacija, realizacija još uvijek nije započela.

Tablica 3. Prikupljene količine otpada (u tonama) na odlagalištu Karepovac po mjesecima za razdoblje 2014.-2018. g

Mjesec	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.
Siječanj	10.279,17	9.367,77	8.735,02	9.041,01	9.887,09
Veljača	9.364,78	8.889,51	9.279,51	9.277,41	8.981,85
Ožujak	10.069,00	10.622,46	10.424,01	11.207,29	10.630,30
Travanj	10.540,78	10.394,05	10.810,42	10.358,28	11.175,10
Svibanj	11.446,47	11.139,99	10.946,60	12.075,68	12.366,34
Lipanj	12.077,67	11.537,17	11.754,94	11.963,59	12.740,74
Srpanj	13.967,41	13.374,66	13.107,33	14.229,87	14.456,57
Kolovoz	14.464,69	13.477,48	13.591,94	13.830,66	14.385,28
Rujan	11.488,60	12.091,42	11.837,55	12.267,18	12.074,87
Listopad	10.644,18	11.883,83	10.904,29	11.146,79	12.277,04
Studeni	9.864,02	10.528,40	10.526,67	10.036,60	11.030,12
Prosinac	10.314,93	10.080,93	10.188,83	9.927,59	10.370,97
UKUPNO	134.521,70	133.387,66	132.107,11	135.361,95	140.376,27

Izvor podataka: Izvješće o radu trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split, 2019

Problem niske razine primarnog razdvajanja i odvojenog prikupljanja otpada predstavlja također jedan od problema održivog gospodarenja otpadom, a rezultati sustava zelenih otoka i reciklažnih dvorišta znatno zaostaju za planiranim i zakonski propisanim rezultatima (*Izvješće o izvršenju Plana gospodarenja otpadom Grada Splita za 2017. godinu*, 2018). Za povećanje postotka primarnog razdvajanja otpada nužno je aktivno sudjelovanje građana. U svrhu osviještavanja stanovništva o potrebama za održivim gospodarenjem otpadom djeluje trgovačko društvo Čistoća Split te udruge civilnog društva koje, u suradnji s Gradom Splitom, provode niz edukacija i informativnih aktivnosti za djecu, mlade, ali i odraslo stanovništvo kako bi se promoviralo odvojeno prikupljanje otpada te korištenja sekundarnih sirovina. Također, Grad Split organizira javne tribine usmjerene ka općoj popularizaciji zaštite okoliša i recikliranja, a 2018. godine izrađeni su i reklamni edukativni panoji i drugi materijali te su provedena medijska oglašavanja putem edukativnih filmova, spotova, emisija i članaka.

Na održanim fokus grupama sudionici su istaknuli interes i potrebu za naporima u svrhu postizanja održivog gospodarenja otpadom, posebno kroz korištenje pametnih tehnologija u

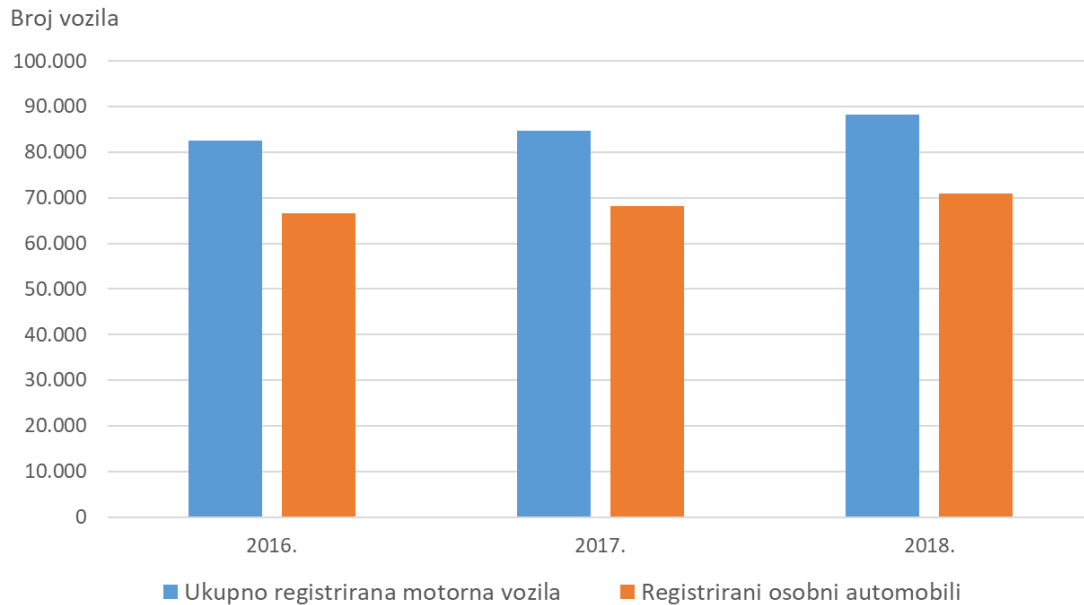

tu svrhu te kroz nastavak educiranja građana o promicanju učinkovitog korištenja resursa, energetske uštede i smanjenja utjecaja na okoliš.

Prometni sustav

Prometni sustav predstavlja važnu komponentu održivog prostornog razvoja velikih gradova budući da njegove karakteristike imaju utjecaj na odvijanje velikog broja djelatnosti, doprinose kvaliteti života stanovnika te utječe na kakvoću okoliša. Iz navedenih razloga kroz ciljeve Agende 2030 se naglašava potreba za osiguravanjem pristupa sigurnom, pristupačnom i održivom prometnom sustavu za svakog sudionika u prometu, kao i potreba za povećanjem sigurnosti na cestama. Ostvarivanje istog moguće je proširenjem i nadogradnjom sustava javnog prijevoza, s posebnim osvrtom na ranjive skupine stanovnika – žene, djecu, osobe s invaliditetom i starije osobe.

Prometni sektor predstavlja izuzetno bitnu komponentu održive urbanizacije Grada Splita. Usljed suvremenih trendova te procesa jačanja Grada Splita kao gospodarskog, kulturnog i obrazovnog centra, u Gradu raste broj osobnih automobila, kao i ukupan broj registriranih motornih vozila (Slika 7) zbog čega se na pojedinim cestama i gradskim ulicama javlja velik pritisak na prometni sustav, uključujući pritisak na gradsku infrastrukturu te na okoliš.

Slika 7. Kretanje broja vozila u Gradu Splitu za razdoblje 2016.-2018.

Izvor podataka: Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, 2019

Prometna potražnja u Gradu Splitu, posebice u ljetnim mjesecima, uzrokuje prometna zagušenja, zasićenost kapaciteta, zagađenje zraka, buku i ostale negativne posljedice. Prilaz trajektnoj luci Split prometno je najopterećeniji dio Grada budući da ima malu propusnu moć te ista predstavlja jednu od najopterećenijih putničkih luka na Sredozemlju (*Strateški marketinški plan destinacije Split 2017.-2022.*, 2017). Pretpostavku učinkovitog prometnog sustava Grada Splita zato predstavlja kvalitetno prometno i prostorno rješenje istočnog dijela Gradske luke na kojem se sastaju željeznički, autobusni i pomorski terminal tj. svi vidovi putničkog prijevoza u Splitu. Problem navedenog prostora također predstavlja činjenica kako niti jedan od spomenutih terminala ne udovoljava potrebama suvremenog putničkog prometa.

Javni gradski prijevoz

Važan faktor učinkovitog i održivog prometnog sustava svakako je javni gradski prijevoz. Isti je u Gradu Splitu organiziran kao gradski, prigradski i međugradski, a realizira se putem autobusa, dok potencijal željeznice kao sredstva gradskog javnog prijevoza nije iskorišten. Glavninu javnog autobusnog prijevoza u Gradu Splitu obavlja tvrtka Promet d.o.o. Prema podacima navedene autoprijevozne tvrtke, ukupan broj prevezenih putnika na cjelokupnoj

mreži linija tvrtke je 2018. godine iznosio 33.437.402 putnika, što je u odnosu na 2016. godinu smanjenje od 6,9 % (Promet d.o.o. Split, 2019). Navedeni podatak ukazuje na potrebu za mjerama i aktivnostima popularizacije korištenja javnog gradskog prijevoza te aktivnostima usmjerenima ka destimulaciji prometovanja osobnim automobilima kako bi se doprinijelo održivoj mobilnosti stanovnika Grada Splita.

Kako bi usluga javnog gradskog prijevoza bila pristupačna svim stanovnicima Grada, Odlukom o prijevozu putnika u javnom cestovnom prometu (Službeni glasnik Grada Splita, broj 16/14) regulira se cjelovito i djelomično subvencioniranje prijevoza pojedinih kategorija građana Grada Splita. Prema njoj, Grad Split subvencioniranjem omogućava pravo besplatnog korištenja javnog gradskog prijevoza koje mogu ostvariti osobe s tjelesnim invaliditetom od 70% i više na donjim ekstremitetima, nezaposleni razvojačeni hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, dobrovoljni darovatelji krvi (muškarci s 40 i više davanja, a žene s 20 i više davanja), korisnici pučke kuhinje, učenici i redoviti studenti iz obitelji s četvero i više djece, roditelji poginulih branitelja, dok pravo na djelomično subvencionirani gradski prijevoz imaju osobe starije od 65 godina te đaci, studenti i sportaši. Potrebna sredstva za subvencioniranje javnog prijevoza osiguravaju se direktno iz godišnjeg proračuna i pridržavanjem pripadajućeg dijela dobiti iz povjerenih poslova upravljanja i održavanja gradskih javnih parkirališta i javnih garaža. Grad Split i Promet d.o.o. Split godišnjim ugovorima utvrđuju stvarne veličine korištenja subvencionirane vožnje pojedinih kategorija građana.

Prema podacima tvrtke Promet d.o.o. 2018. godine je broj putnika korisnika cjelovito i djelomično subvencioniranog javnog prijevoza na području Grada Splita iznosio 11.941.313, od čega je najveći broj putnika korisnika subvencioniranih godišnjih karata za umirovljenike (6.178.595), zatim studenata (1.926.270) i sportaša (1.350.360), nakon kojih slijede korisnici godišnjih socijalnih karata (1.121.390). U odnosu na 2016. godinu, ukupan broj putnika korisnika subvencioniranog prijevoza je smanjen za 5,3% pri čemu je primjetno smanjenje putnika korisnika subvencioniranog prijevoza svih skupina, osim skupine umirovljenika koja, sukladno demografskim kretanjima, raste.

Kako bi javni gradski prijevoz bio pristupačan osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti, od ukupnog broja od 155 autobusa tvrtke Promet d.o.o., 71 autobus je prilagođen potrebama navedenih skupina stanovništva kroz opremljenost rampama za ulaz invalidskih kolica te osiguran prostor za smještaj osoba u invalidskim kolicima unutar autobusa.

This project is funded
by the European Union

Kapaciteti javnog autobusnog prijevoza u Gradu Splitu kvantitativno su i kvalitativno nedostadni u aspektima voznog parka te aspektu pripadajuće infrastrukture koju čine garaže i stajališta. Također, učinkovitost javnog prijevoza koči neefikasan operativni sustav poslovanja (nedostatnost linija, njihova učestalost, kašnjenja, zastarjeli i nefleksibilni sustav tiktiranja) zbog čega se ne zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva za javnim prometom, dok je problem posebno izražen tokom ljetnih mjeseci uslijed povećanja prometne potražnje. Sudionici održanih fokus grupa također ističu važnost problema nedostatnih kapaciteta javnog prijevoza u periodu turističke sezone te ukazuju na stvaranje animoziteta lokalnog stanovništva spram turista budući da je broj njihovih posjeta jedan od razloga gradskih prometnih gužvi. Sudionici fokus grupa također ističu kako je potrebno dodatno unaprijediti infrastrukturu javnog autobusnog prijevoza za osobe s invaliditetom kako bi se povećala njihova mobilnost i kvaliteta života.

Poboljšanje učinkovitosti prometnog sustava, posebice javnog gradskog prijevoza, moguće je i u sustavu željezničkog prometa. Osnovni problem istog je zastarjelost i neefikasnost infrastrukture zbog čega udio putnika željezničkog prometa nije značajan u odnosu na ostala prometna sredstva. Na osnovi podataka o putničkom željezničkom prometu Grada Splita, 2017. godine je, u odnosu na 2011. godinu, smanjen broj otputovalih putnika željezničkog prometa za 30,01 % (*Transport i komunikacije*, 2019). Iz navedenih razloga potrebno je izvršiti modernizaciju, rekonstrukciju, elektrifikaciju željeznice te povećati razinu sigurnosti iste (IGH, 2011). Svakako velik doprinos učinkovitosti cjelovitog prometnog sustava Grada Splita imalo bi izmještanje glavnog željezničkog kolodvora i utvrđivanje trase potencijalne gradske željeznice.

Promet u mirovanju

Uravnotežen prostorni razvoj prometa u Gradu Splitu opterećen je problemom velike potražnje za prometom u mirovanju koji je prisutan na cijelom području Grada, a posebno u užem gradskom središtu. U Gradu Splitu postoji 6.640 reguliranih parkirnih mjesta od čega je 3.373 u sklopu garaža, 1.670 vanuličnih parkirnih mjesta te 1.597 uličnih (Grad Split, 2019). Pritom se procjenjuje da trenutno u Gradu Splitu nedostaje najmanje 5.000 parkirnih mjesta, što predstavlja zabrinjavajuć podatak koji otežava održivo upravljanje gradskim prostorima koji su sve više u službi motoriziranog prijevoza (*Prilog Studiji ocjene opravdanosti objedinjavanja pružanja usluga parkiranja u Gradu Splitu*, 2016). Porast potražnje za prometom u mirovanju dokazuju i podaci Split parkinga prema kojima Grad Split bilježi porast broja

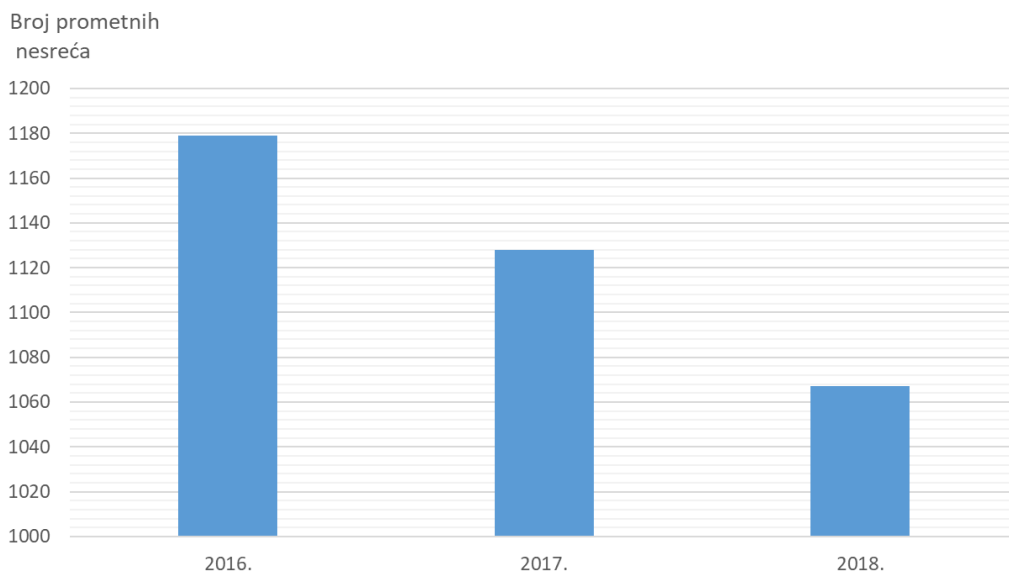
pretplatnika parkirnih mjesta za čak 32,9% u periodu od 2016. do 2018. godine. Od ukupnog broja reguliranih parkirališnih mjesta, 205 ih je namijenjeno osobama s invaliditetom i osobama smanjene pokretljivosti (Grad Split, 2019).

Sva navedena ograničenja prometne infrastrukture Grada Splita čine cijeli prometni sustav Grada neodrživim te je ulaganje u isti nužno kako bi se zadovoljile suvremene potrebe stanovništva za prometnim uslugama te poboljšala kvaliteta urbane mobilnosti unutar Grada.

Sigurnost u prometu

Sigurnost svih sudionika u prometu, posebice u cestovnom prometu, važna je stavka u formiranju održivog odvijanja prometa u gradu. Prepoznavajući stradavanja u cestovnom prometu kao prepreku za održivi razvoj, članice UN-a uvrstile su siguran promet u ciljeve Agende 2030 za održivi razvoj. Naime, na svjetskoj razini godišnje smrtno strada 1,3 milijuna osoba od posljedica prometnih nesreća, od čega se većina nesreća događa u urbanim sredinama (*Desetljeće sigurnosti cestovnog prometa*, n.d.).

Kako bi se utjecalo na sigurnost prometa, u Republici Hrvatskoj i Gradu Splitu se provodi niz preventivnih aktivnosti usmjerenih na povećanje cestovne sigurnosti. Broj prometnih nesreća u Gradu Splitu se u recentnom periodu od 2016. do 2018. godine postupno smanjivao (Slika 8), no zabrinjava činjenica kako je istovremeno zabilježen blagi porast smrtno stradalih u prometu, kao i broj teško ozlijeđenih (Tablica 4).

Slika 8. Broj prometnih nesreća u Gradu Splitu za razdoblje 2016.-2018.

Izvor podataka: Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, 2019

Tablica 4. Broj stradalih u prometnim nesrećama u Gradu Splitu u razdoblju 2016.-2018.

Broj stradalih	2016.	2017.	2018.
Broj poginulih	4	3	7
Broj teško ozlijeđenih	80	91	92
Broj lakše ozlijeđenih	447	387	393

Izvor podataka: Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, 2019

Navedeni podaci sugeriraju kako valja nastaviti s preventivnim aktivnostima u svrhu unaprjeđenja sigurnosti u prometu. Sigurnosne mjere kojima bi se moglo spriječiti stradavanje su mjere uređenja nogostupa, sigurnog pješačkog prijelaza, smirivanja prometa i smanjivanja dopuštene brzine u područjima gdje vozila i pješaci dijele prometnice.

Zaštita i dostupnost prirodne i kulturne baštine

Grad Split posjeduje iznimnu spomeničku baštinu koja uključuje Povijesni kompleks Splita i Dioklecijanovu palaču kao vrijedan lokalitet pod zaštitom UNESCO-a. Prema Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske, na području Grada Splita se nalazi 145 zaštićenih kulturnih dobara i 2 nematerijalna dobra. Od ukupnog broja kulturnih dobara, 133 pripada nepokretnim materijalnim dobrima, 8 kulturno-povijesnim cjelinama, 1 kulturnom krajoliku te ih 10 pripada pokretnim kulturnim dobrima. Također, 15 lokaliteta pripada preventivno zaštićenim kulturnim dobrima, dok su Dioklecijanova palača i srednjovjekovni Split izdvojeni kao kulturno-povijesna cjelina od nacionalnog značenja.

Kako bi se navedena kulturna baština očuvala, u sklopu ustrojstva Grada Splita djeluje Odsjek za staru gradsku jezgru i baštinu čiji je osnovni zadatak planiranje i koordiniranje obnove i revitalizacije splitske povijesne jezgre, kao i provođenje sanacijskih i konzervatorskih radova na pojedinim zgradama koji se financiraju iz gradskog proračuna. Tako je Odsjek kroz 2018. godinu proveo projekte sanacije pojedinih objekata, sanaciju pločnika i antičke kanalizacije, uređenja bedema i javnih spomenika te sustavnog provođenja čišćenja grafita u staroj gradskoj jezgri. Odsjek za staru gradsku jezgru također je zadužen za edukaciju javnosti o značenju zaštite i očuvanja povijesne baštine, kao i informiranje građana koji žive ili rade u staroj gradskoj jezgri o ispravnom načinu obnove i održavanja starih kuća. U svim poslovima, Odsjek usko surađuje s Konzervatorskim odjelom Ministarstva kulture te s ostalim službama gradske uprave.

Najistaknutiju prirodnu baštinu Grada Splita čini park-šuma Marjan površine 300,29 ha, od čega je 196,24 ha pod vegetacijom (*Prirodna baština*, n.d.). Prostor park-šume Marjan značajan je po različitostima biljnih vrsta, po njihovu broju i rasporedu, a isti se smatra i kulturnim krajolikom. Prema Zakonu o zaštiti prirode (NN 80/13,15/18, 14/19) park-šuma je kategorija zaštite prirodne baštine kojoj je namjena očuvanje prirodne ili sađene šume veće krajobrazne vrijednosti, a služi za odmor i rekreaciju. Iako je prirodna flora Marjana kroz stoljeća bila devastirana, ona se i dalje ističe svojim zelenilom koje je važno očuvati i u budućim razdobljima.

Unatoč prepoznavanju vrijednosti prirodne i kulturne baštine Grada Splita, njihovu suvremenu zaštitu i očuvanje valja prilagoditi novim okolišnim uvjetima uzrokovanim klimatskim promjenama. Dokumentom Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku (2013) kao posljedica klimatskih promjena izdvajaju se rizici ekstremnih temperatura, pojava sušnih razdoblja, ali i pojačanih padalina te povezane poplave i požari. Upravo su nabrojene

katastrofe one koje u najvećoj mjeri utječu na kulturnu i prirodnu baštinu. S obzirom na rekonstrukcije temperature zraka u Europi, vidljivo je povećanje broja ekstremnih toplinskih valova čija će se učestalost i trajnost povećavati u budućnosti na području cijele Europe, posebice mediteranske regije. Intenzivna sušna razdoblja s visokim temperaturama predstavljaju opasnost za pojavu šumskih požara. U skladu s toplijom klimom i zagrijavanjem kopnene mase došlo je do intenziviranja ekstremnih oborina i njihove sve češće pojave na koje lokalni uvjeti i infrastruktura u naseljima nisu prilagođeni pa iz tog razloga predstavljaju izrazit problem. Takve su ekstremne padaline i neprilagođenost sustava upravljanja rizicima uzrok pojave poplava u gradovima. Također, postoji rizik od obalnih poplava koje proizlaze iz pojave podizanja mora te pojave obilnih oborina. Sukladno tome, sve su klimatske krajnosti međusobno povezane, a svojim djelovanjem i intenzitetom utječu na pojavu i jačinu prirodnih katastrofa.

Svaki od navedenih rizika ima značajan utjecaj na kulturnu i prirodnu baštinu koji se ogleda u narušavanju fizičkog stanja i izgleda samih građevina, na oštećenje struktura i artefakata te prirodnih formi i oblika. Obilne padaline i poplave mogu uzrokovati biološki rast na zidovima građevina uslijed podizanja vlage u zidu, zaslanjivanje površina koje uzrokuju promjene boja građevnog kamena, probleme u strukturi građevina, narušavanje snage potpornih zidova. Dugotrajni toplinski valovi i suše mogu uzrokovati oštećenja kulturne baštine u vidu stvaranja pukotina, prijeloma te odvajanja i gubitka materijala. Pojava požara izrazito je opasna u pogledu kulturne baštine s obzirom da izaziva pucanje kamena na visokim temperaturama, podmazivanje građevina čađom, promjenu boje materijala.

Uslijed priobalnog položaja, kulturna i prirodna baština Grada Splita je ugrožena procesom podizanja razine mora uzrokovanog klimatskim promjenama, rizikom od plimnih valova i poplavlivanjem obale, često kao posljedice nevremena. Sustav odvodnje u staroj gradskoj jezgri je neadekvatan pa voda uslijed obilnih padalina prodire u temelje kuća te također ulazi u ostale elemente kulturne baštine i svojim utjecajem narušava vrijednost i dugotrajnost kulturne baštine. S obzirom da su gotovo sve kulturne strukture Grada Splita izrađene od kamenih zidova i vapnenaca, utjecaj vode snažno je izražen, a njegove posljedice negativne su za same objekte kulturne baštine. S obzirom na očekivane trendove klimatskih promjena, pojavljivanje kratkotrajnih, ali obilnih padalina se može očekivati sve više u budućnosti. Stoga globalne klimatske promjene u vidu vremenskih i elementarnih nepogoda predstavljaju prijetnju prirodnoj i kulturnoj baštini, ali i različitim djelatnostima te životu i zdravlju lokalnog stanovništva.

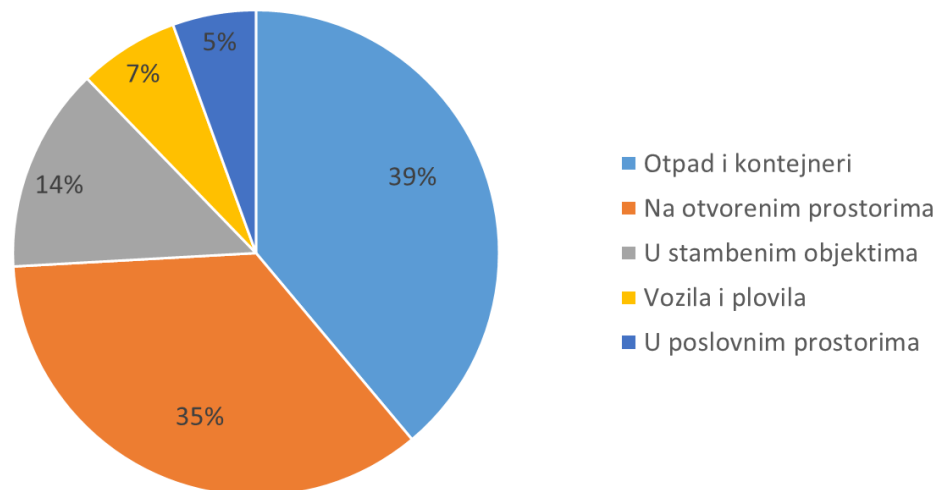

Osim zaštite prirodne i kulturne baštine, važna je njihova dostupnost svim članovima društva. Povećanje pristupačnosti kulturno-povijesnih lokaliteta Grada Splita osobama s invaliditetom predstavlja preduvjet njihova ravnopravnog uključivanja u kulturni život Grada kao i preduvjet za razvoj pristupačnog turizma kojim bi se omogućilo da svi članovi društva u potpunosti uživaju i dožive bogatu kulturno-povijesnu ponudu Grada Splita.

Zaštita od požara

Sigurnosti življenja i očuvanju urbanog okoliša pridonosi razvijenost sustava zaštite od požara. Prema Zakonu o zaštiti od požara (NN 92/10), sustav zaštite od požara podrazumijeva poduzimanje organizacijskih, tehničkih i drugih mjera i radnji za otklanjanje opasnosti od nastanka požara, rano otkrivanje, obavješćivanje te sprječavanje širenja i učinkovito gašenje požara, sigurno spašavanje ljudi i životinja ugroženih požarom, sprječavanje i smanjenje štetnih posljedica požara te utvrđivanje uzroka nastanka požara te otklanjanje njegovih posljedica. Grad Split, kao jedinica lokalne samouprave, organizira zaštitu od požara kao javnu službu te skrbi o stanju zaštite požara na svom području.

U 2018. godini Javna vatrogasna postrojba Split je imala 555 intervencija koje se odnose na požare, što je smanjenje od 29 % u odnosu na 2017. godinu (*Izvešće o intervencijama za 2018. godinu, 2019*). Najveći broj intervencija pritom je zabilježen na otpadima i kontejnerima te na otvorenim prostorima (Slika 9). Manji broj požarnih intervencija u 2018. godini je posljedica izostanka velikih požara na području Grada Splita kroz ljetne mjesec kad su prevladavali vremenski uvjeti koji nisu pogodovali lakom nastanku požara otvorenog prostora. Također je uočen trend smanjenja broja požara na kontejnerima komunalnog otpada (smanjenje od 29 % u odnosu na 2017. godinu). Taj trend je nastavljen od 2016. godine budući da se poduzimaju konkretne dodatne mjere u suradnji s djelatnicima Policijske uprave Splitsko-dalmatinske i poduzeća Čistoća Split na otkrivanju počinitelja i smanjenju broja požara, a koje valja i dalje poduzimati budući da požari otpada i kontejnera i dalje poprimaju visoke udjele u ukupnom broju intervencija.

Slika 9. Raspodjela požarnih intervencija 2018. godini po tipovima požara

Izvor podataka: Izvješće o intervencijama za 2018. godinu, 2019

U svrhu smanjenja posljedica od požara, Javna vatrogasna postrojba Grada Splita obavlja tečajeve osposobljavanja stanovništva za provođenje preventivnih mjera zaštite od požara, te provodi vježbe evakuacije u ustanovama, posebice školskim i predškolskim. Godine 2018. tako je obavljeno 16 tečajeva osposobljavanja te 73 vježbe evakuacije u 67 ustanova u kojima je sudjelovalo 8.949 djece i djelatnika ustanova, te su obavljeni požarno-preventivni pregledi vezano uz vatrogasne pristupe navedenim ustanovama.

Ulaganja u unaprjeđenje vatrogasne zaštite dobivaju na sve većoj važnosti uslijed očekivanog povišenja globalne temperature te posljedično dužih sušnih razdoblja. Naime, Grad Split je zbog svog smještaja u mediteranskoj regiji ugrožen od šumskih požara te požara raslinja. Ta ugroženost dolazi do izražaja u ljetnim mjesecima te sušnim vremenskim periodima, a ista stvara znatne izravne i neizravne štete. Budući da šume i sva zemljišta obrasla vegetacijom predstavljaju dobra od općeg interesa, ista iziskuju posebnu zaštitu. Osnovne općekorisne funkcije vegetacije su višestruke te uključuju zaštitu tla, prometnica i drugih objekata od erozije, bujica i poplava, imaju utjecaj na vodni režim, plodnost tla, klimu, pročišćavanje atmosfere, zaštitu, očuvanje i unaprjeđenje okoliša, izgleda i ljepote krajolika. Stoga požari na površinama šumskog i ostalog zemljišta zelene infrastrukture generiraju velike poremećaje

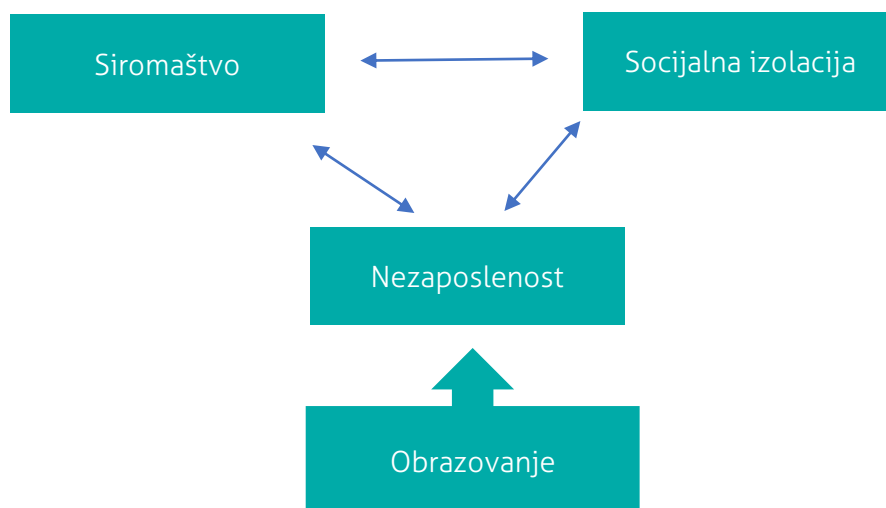
cijelog ekosustava, teško nadoknadive gospodarske štete te druge posredne i neposredne gubitke.

Procjena rizika od požara otvorenog tipa u RH (2013.) dijeli Hrvatsku na četiri cjeline čiji se raspon dijeli od niskog do vrlo visokog rizika od požara. Grad Split zajedno s cjelokupnim područjem srednje Dalmacije pripada skupini jedinica lokalne samouprave koje imaju vrlo visok rizik od požara otvorenog tipa. Kako bi se zaštitio prirodni ekosustav, ali i urbani sustav Grada potrebno je konstantno unapređivati sustav dugoročne protupožarne zaštite i održivog upravljanja ekosustavom.

Socijalna isključenost

U suvremenom razdoblju gradovi se susreću s velikim društvenim izazovima vezanima uz održivi razvoj. Mnogi građani žive u siromaštvu te su uskraćeni za dostojanstven život što Agenda 2030 prepoznaje kao jedan od najvećih globalnih izazova. Suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, ostvarenje ljudskih prava te postizanje jednakosti i ravnopravnosti građana neophodni su ciljevi u svrhu postizanja uključivih, sigurnih i održivih gradova.

Socijalna isključenost se definira kao nemogućnost sudjelovanja u ekonomskom, socijalnom, političkom i kulturnom životu društva. Siromaštvo, nezaposlenost i socijalna izolacija predstavljaju tri glavne sastavnice socijalne isključenosti koje u međusobnoj interakciji proizvode socijalni pad. Primarni pokretač tog procesa je položaj pojedinaca na tržištu rada (*Siromaštvo, nezaposlenosti i socijalna isključenost, 2006*).

Slika 10. Sastavnice socijalne isključenosti

Izvor: prema *Siromaštvo, nezaposlenosti i socijalna isključenost, 2006*

U društvene skupine kod kojih postoji povećan rizik od socijalne isključenosti ubrajaju se osobe slabijeg ekonomskog statusa (siromašni, nezaposlene osobe, beskućnici, kućanice, migranti), pripadnici manjinskih skupina društva (nacionalne/etničke/rasne/vjerske manjine, seksualne manjine) te osobe s invaliditetom.

Siromaštvo se definira kao nedostatak materijalnih sredstava za prihvatljiv životni standard koji, pored materijalnih, utječe na socijalne, kulturne, političke i ekološke aspekte života

(Hutton, Redmond, 2000). Ono se očituje na različite načine uključujući nedostatak dohotka i sredstava potrebnih da se osigura održiva egzistencija, glad i neuhranjenost, slabo zdravlje, nedostupnost ili ograničena dostupnost obrazovanja i drugih temeljnih usluga, povećana smrtnost, uključujući smrtnost od bolesti, beskućništvo i neodgovarajući stambeni uvjeti, nesigurno okruženje, društvena diskriminacija i izolacija (*Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014.-2020.*, 2014).

Kako bi se djelovalo na pojave siromaštva i socijalne isključenosti, na razini Republike Hrvatske definirana je Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2014.-2020. koja ukazuje na problem te definira mjere i aktivnosti kako bi se postigao sustavan i zajednički pristup svih relevantnih dionika u rješavanju problema siromaštva i socijalne isključenosti uz osiguravanje minimalnog standarda najugroženijem dijelu društva te sprječavanje novih pojava siromaštva i socijalne isključenosti. Prioriteti navedenog dokumenta odnose se na osiguravanje uvjeta za uspješnu borbu protiv siromaštva i socijalne isključenosti te smanjenje nejednakosti u društvu, osiguravanje uvjeta za sprječavanje nastanka novih kategorija siromašnih kao i smanjenje broja siromašnih i socijalno isključenih osoba te uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije.

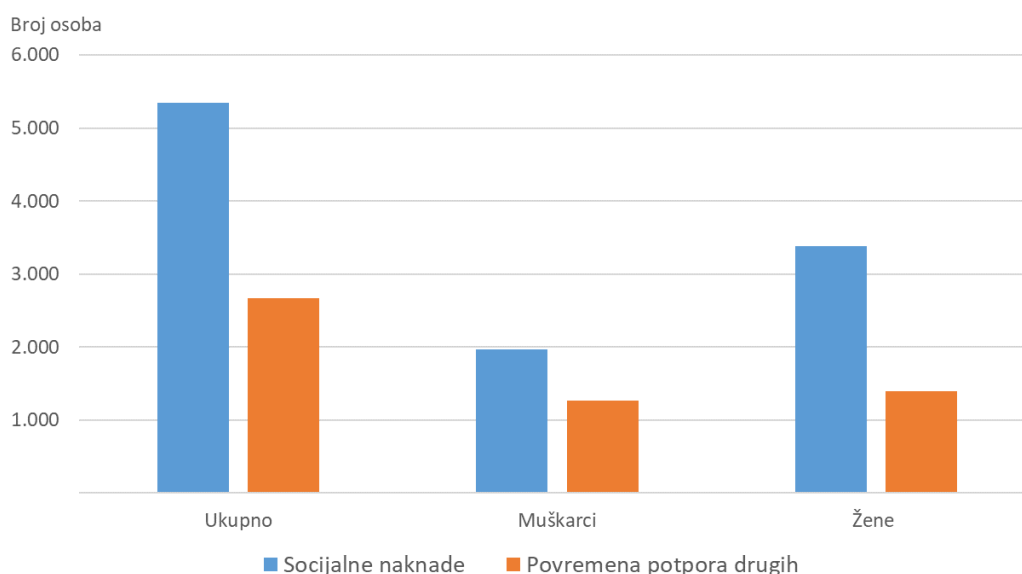
Eliminiranje svih oblika siromaštva, gladi i pothranjenosti, provedenom je anketom u Gradu Splitu ocijenjeno kao jedan od najvažnijih ciljeva kojeg društvo treba slijediti prilikom oblikovanja održivog grada. U samom Gradu Splitu, prema izračunu Svjetske banke (2016), stopa siromaštva temeljem potrošnje poprima vrijednost od 13,4 %, što je niže od prosjeka Splitsko-dalmatinske županije (19,8 %) koja je ujedno županija s najvišom stopom siromaštva u Jadranskoj regiji. Ipak, usporedi li se isti pokazatelj Grada Splita s ostalim makroregionalnim centrima Hrvatske (Tablica 5), vidljivo je kako Grad Split ima višu stopu rizika od siromaštva od Grada Zagreba i Grada Rijeke, ali nižu od Grada Osijeka. Istovremeno, Grad Split ima znatno niži udio siromašnih pojedinaca od Grada Zagreba, no nešto viši od Rijeke i Osijeka. Navedeni podaci idu u prilog potrebi za mjerama i aktivnostima kako bi se umanjio rizik od siromaštva, kao i udjel siromašnih pojedinaca u Gradu Splitu te kako bi se povisilo blagostanje i standard življenja građana Grada Splita.

Tablica 5. Pokazatelji siromaštva za Grad Split i ostale makroregionalne centre u Hrvatskoj

Grad	Stopa rizika od siromaštva (%)	Udio siromašnih (%)
Split	13.40	2.60
Zagreb	9.80	8.60
Rijeka	10.90	1.60
Osijek	16.80	2.30

Izvor podataka: Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje, 2016

Jedan od oblika pomoći siromašnim pojedincima predstavljaju socijalne naknade. Prema Popisu stanovništva 2011. godine, 5.346 osoba s prostora Grada Splita je koristilo socijalne naknade kao glavni izvor sredstava za život, od čega 36,7 % muškaraca, odnosno 63,3 % žena. Istovremeno, 2.665 osoba je navelo privremene potpore drugih kao izvor sredstava za život, od čega 47,5 % muškaraca te 52,5 % žena (Slika 11). Za navedene podatke valja naglasiti da su osobe mogle dati i dva odgovora na upit o glavnom izvoru sredstava za život, zbog čega je ukupan zbroj veći od ukupnog broja stanovnika grada.

Slika 11. Broj korisnika socijalnih naknada i povremenih finansijskih potpora drugih na prostoru Grada Splita

Izvor podataka: Popis stanovništva, 2011.

U svrhu socijalne zaštite građana, u lokalnoj vlasti Grada Splita je oformljen Upravni odjel za socijalnu skrb, zdravstvenu zaštitu i demografiju koji provodi stručne poslove vezane za socijalno zbrinjavanje građana, skrbi o lokalnim potrebama zdravstvene zaštite stanovništva, prati socijalna i demografska kretanja i pojave te provodi mjere u cilju unapređenja stanja. Također, na temelju članka 117. Zakona o socijalnoj skrbi (NN 157/13, 152/14 i 99/15) i članka 36. Statuta Grada Splita (Službeni glasnik Grada Splita br. 17/09, 18/13, 39/13 i 46/13) Gradsko vijeće Grada Splita je donijelo Odluku o socijalnoj skrbi u kojoj su propisana prava u sustavu socijalne skrbi stanovnicima Grada Splita. Prema njemu, pravo na socijalnu skrb imaju osobe s prebivalištem u Gradu Splitu neprekinutim najmanje tri godine do dana podnošenja zahtjeva, kao i stranci pod supsidijarnom zaštitom, stranci s utvrđenim statusom žrtve trgovanja ljudima ili azilanti i članovi njegove obitelji koji zakonito borave na području Grada Splita. Odredbama navedene Uredbe, potrebitima se osigurava pravo na privremeni smještaj, prehrana u pučkoj kuhinji i naknada za troškove stanovanja (komunalna naknada, voda, električna energija, najamnina, usluge odvoza komunalnog otpada te ostali troškovi predviđeni Zakonom). Za problem beskućništva, Grad Split provodi mjeru subvencioniranja usluge privremenog smještaja za beskućnike u prihvatilištima i prenoćištima (Prihvatilište za beskućnike Split, Prenocište za beskućnike, Gradsko društvo Crveni križ Split) u maksimalnom periodu od godinu dana, dok beskućnik u terminalnoj fazi bolesti ima pravo na sufinanciran smještaj u domu za starije i nemoćne. Prema podacima Centra za socijalnu skrb (2019), 2018. godine je 40 beskućnika koristilo navedenu pomoć, što je manje korisnika od prethodne 2017. godine (47). Dodatno je 84 beskućnika tražilo privremeni smještaj, no zbog nedostatnog kapaciteta smještaja, nije udovoljeno tim zahtjevima. Djeca i mlađe punoljetne osobe bez roditelja ili odgovarajuće roditeljske skrbi imaju pravo korištenja smještaja u Dječjem domu Maestral, što je 2018. godine ostvarivalo 66 djece. Kroz Program socijalne skrbi i zdravstvene zaštite također je određena suradnja s Gradskim društvom Crvenog križa Split te Caritasom Nadbiskupije Split koji kroz različite akcije socijalnog karaktera nastoje pomoći najugroženijim skupinama stanovništva kroz materijalnu pomoć u hrani, odjeći, obući, higijenskim potrepštinama i slično.

Tablica 6. Izdvajanja Grada Splita za mjere, projekte i aktivnosti u svrhu suzbijanja siromaštva za 2017. godinu

Mjera/Projekt/Aktivnost	Sredstva (kn)
Prehrana za socijalno ugrožene građane	3.800.000
Jednokratne novčane pomoći	50.000
Naknada za troškove stanovanja	4.900.000
Ogrjev za socijalno ugrožene građane	1.150.000
Pomoć u doškoloavanju/prekvalifikaciji radi zapošljavanja	800.000
Smještaj u prenoćištu/prihvatištu	220.000
Redovna djelatnost Gradskog društva Crvenog križa Split	1.220.000
Naknada umirovljenicima	9.500.000
Projekt za osobe starije životne dobi	180.000

Izvor: Službeni glasnik Grada Splita, 2017.

Budući da nezaposlenost predstavlja bitnu sastavnicu socijalne isključenosti, u Gradu Splitu se pruža kontinuirana podrška nezaposlenim osobama. Tijekom 2018. godine individualno je informirano i savjetovano 150 nezaposlenih osoba i tražitelja zaposlenja u Gradu Splitu te je, uz pomoć moderatora – savjetnika u profesionalnom savjetovanju, održano 17 radionica različitih namjena i ciljeva kojima su prisustvovala 74 nezaposlene osobe. Nezaposlene osobe kojima je otežan pristup tržištu rada, te one kojima je potrebna intenzivnija pomoć u traženju posla i razvoju karijere (dugotrajno nezaposlene osobe, osobe starije životne dobi, osobe s invaliditetom, liječeni ovisnici), uključuju se u aktivnosti individualnog profesionalnog savjetovanja. Tijekom 2018. godine individualno su savjetovane 132 nezaposlene osobe iz ove skupine (Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2019).

S obzirom da su siromaštvo i socijalna isključenost kategorije koje imaju više dimenzija, za njihovo suzbijanje potrebno je uključivanje svih relevantnih dionika koji mogu pridonijeti ostvarivanju uvjeta za trajno smanjenje te sprečavanje siromaštva i socijalne uključenosti. Na polju socijalne skrbi i programa za suzbijanje siromaštva djeluje nekoliko udruga civilnog društva na prostoru Grada Splita koje svojim aktivnostima pružaju potporu socijalno isključenima te šire načelo solidarnosti kao temeljne pretpostavke uključivih društava. Na održanim fokus grupama sudionici su istaknuli kako u segmentu dostupnosti i

transparentnosti informacija o socijalnoj skrbi Grad Split i društvo Grada zaostaju. Naime, stanovnici Grada, posebice potrebiti, nisu u dovoljnoj mjeri upoznati sa svojim socijalnim pravima i mogućnostima te je također niska razina upoznatosti stanovništva s projektima koji se provode na lokalnoj i višim razinama u svrhu suzbijanja socijalne isključenosti i siromaštva. Pritom se posebno ističe stambena politika najugroženijih kao važna tema za koju Grad Split nema dovoljno razvijen sustav jednostavnog korištenja socijalnih stanova.

Ravnopravnost nacionalnih manjina

Socijalno uključivo, pravedno, otvoreno i tolerantno društvo zahtjeva poštivanje prava i potreba svih građana, neovisno o nacionalnoj ili etničkoj pripadnosti. U tu svrhu u Republici Hrvatskoj je definiran Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina koji se temelji na Ustavu Republike Hrvatske te načelima Europske unije i Ujedinjenih naroda. Prema istom, prava i slobode nacionalnih manjina nedjeljivi su od demokratskog sustava Republike Hrvatske te njezini pripadnici uživaju potrebnu potporu i zaštitu, uključujući pozitivne mjere u korist nacionalnih manjina. Statutom Grada Splita, poglavljem XIII. Ostvarivanje prava pripadnika nacionalnih manjina definira se sudjelovanjem nacionalnih manjina u javnom životu Grada i lokalnim poslovima preko vijeća nacionalnih manjina i predstavnika nacionalnih manjina koji imaju pravo predlagati tijelima Grada mjere za unapređivanje položaja nacionalnih manjina u Gradu, uključujući davanje prijedloga općih akata kojima se uređuju pitanja od značenja za nacionalne manjine.

Prema narodnosti, 96,23 % građana Grada Splita izjašnjava se Hrvatima, što čini Grad Split nacionalno homogenim. Od pripadnika nacionalnih manjina, najzastupljenije je stanovništvo srpske nacionalnosti, potom bošnjačke, crnogorske, slovenske, albanske i makedonske nacionalnosti (Tablica 7).

This project is funded
by the European Union

Tablica 7. Stanovništvo Grada Splita prema narodnosti

Narodnost	Udio (%)
Hrvati	96,23
Srbi	1,42
Bošnjaci	0,37
Crnogorci	0,20
Slovinci	0,19
Albanci	0,18
Makedonci	0,12

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Osim stalnog stanovništva koje pripada nacionalnim manjinama, za Grad Split je, uslijed snažnog razvoja turizma, karakterističan dolazak sezonskih inozemnih radnika. Sudionici fokus grupa navode kako pripadnici nacionalnih manjina te inozemni sezonski radnici doprinose Gradu Splitu kao pozitivnom okruženju različitih socijalnih, ekonomskih i nacionalnih odlika, no kako je nužno sustavnije uključivanje istih u sve društvene tokove.

Na području Grada Splita djeluje 11 udruga koje zastupaju devet različitih nacionalnih manjina, a to su Zajednica Albanaca SDŽ, Kulturno društvo Bošnjaka 'Preporod', Slovensko kulturno društvo TRIGLAV, Demokratska zajednica Mađara Hrvatske, Zajednica Talijana, Poljska kulturna udruga POLONEZ, Makedonsko kulturno društvo Makedonia, Zajednica Crnogoraca, Talijanska zajednica Diocleziano, Rusko kulturno društvo Izvor, Makedonska kulturna udruga Stovi. Udruge su fokusirane na kulturni, obrazovni i socijalni aspekt napretka pripadnika nacionalnih manjina te njihovu suradnju s lokalnim, regionalnim i nacionalnim institucijama.

Mladi u Splitu

Kreiranje pravednih i uključivih gradova definirano Agendom 2030 obuhvaća uključive politike prema svim grupama stanovništva. Mladi kao društvena skupina predstavljaju kreativnu i pokretačku snagu zajednice, a njihova nova znanja, ideje i perspektive ključni su čimbenik održivog i inovativnog društva i gospodarstva, a time i dobiti svih društvenih skupina lokalne zajednice. Istovremeno, budući da se nalaze u specifičnom prijelaznom

razdoblju kada više nisu socijalno zaštićeni kao djeca, a još uvijek ne uživaju sve mogućnosti i pogodnosti dostupne odraslima, mladi su jedni od najranjivijih skupina populacije, što je Agenda 2030 prepoznala te zahtjeva poseban odnos društva prema interesima, potrebama i životnim perspektivama mladih.

Odsjek za protokol, promidžbu i međunarodnu suradnju Grada Splita nadležan je za osmišljavanje, provođenje i praćenje rezultata provedbe lokalne politike čiji je temeljni cilj unapređenje kvalitete života, društveno-gospodarskog položaja i perspektiva mladih te rješavanje ključnih pitanja i tema od interesa za mlade koji u Gradu Splitu žive, školuju se, traže posao ili rade. Pritom se ostvaruje dijalog sa Savjetom mladih Grada Splita čije djelovanje uređuje Zakon o savjetima mladih (NN 41/14), ali i provodi suradnja s organizacijama za mlade te institucijama koje se bave mladima. Upravo uz suradnju sa Savezom mladih Grada Splita, Odsjek za suradnju i razvoj odnosa s civilnim društvom i mladima je izradio Gradski program za mlade Grada Splita za razdoblje od 2017. do 2020. godine. Navedeni program predstavlja skup načela, vrijednosti, stavova, ciljeva i akcija u svrhu poboljšanja kvalitete društvene skupine mladih. Isti uređuje lokalnu politiku Grada Splita za prava mladih kroz definirane prioritetne potrebe, ciljeve, mjere, aktivnosti i odluke koje konkretno i mjerljivo doprinose otklanjanju problema i poboljšanju položaja mladih.

Ključni problemi mladih u Gradu Splitu su velik broj nezaposlenih, velik broj podzaposlenih mladih s visokim obrazovanjem, pasivnost značajnog dijela mladih u smislu društvene i političke angažiranosti te nedostatak povjerenja mladih prema gradskoj upravi i birokraciji što zahtjeva sustavan i koordiniran rad svih relevantnih institucija. Neke od ključnih tema vezanih za položaj mladih u Gradu Splitu su navedene u nastavku.

Obrazovanje

Republika Hrvatska, kao i Grad Split, prepoznali su obrazovanje kao ključ za dugotrajnu društvenu stabilnost i ekonomski napredak zajednice. Iz tog razloga, kroz formalno i neformalno obrazovanje u Gradu Splitu, mladi stvaraju ključne kompetencije koje predstavljaju skup znanja, vještina i stavova potrebnih svakom pojedincu za osobno ispunjenje i društvenu uključenost. Cilj Agende 2030 je ostvariti univerzalan pristup kvalitetnom obrazovanju na svim razinama te ostvariti jednake mogućnosti kojima se ostvaruje potencijal mladih i doprinosi zajedničkom napretku društva. U Republici Hrvatskoj i Gradu Splitu formalno obrazovanje je široko dostupno.

Grad Split ima organiziran sustav redovnog obrazovanja na svim razinama od predškolskog odgoja, osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja do visokoškolskog obrazovanja, prilikom čega po pitanju srednjoškolskog i visokoškolskog obrazovanja Grad Split predstavlja obrazovni centar šire regije. Osnovnoškolsko obrazovanje se u Gradu odvija u 29 škola koje je školske godine 2017./2018. pohađalo 13.271 učenika, dok se srednjoškolsko obrazovanje provodi u 45 škola koje je iste školske godine pohađalo 12.070 učenika. (*Obrazovanje*, 2019) Visokoškolsko obrazovanje, kao posebno značajno, provodi se na Splitskom sveučilištu i ostalim institucijama koje ostvaruju program visokoškolskog obrazovanja. Samo Splitsko sveučilište kao najveća visokoškolska institucija u Gradu Splitu od svog osnutka kontinuirano raste te se trenutno sastoji od 16 sastavnica. Također, Grad Split prepoznaje važnost izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti kao vrijednu nadopunu redovnom odgojno-obrazovnom sustavu putem kojih mladi stječu dodatna znanja i vještine, ostvaruju specifična umijeća i sposobnosti, stječu nove kompetencije te razvijaju zdrave stilove života. Iz navedenog razloga, putem Službe za društvene djelatnosti Odsjeka za prosvjetu i tehničku kulturu Grad podupire navedena područja izvaninstitucionalnog odgoja i obrazovanja kako bi se kroz iste razvijali potencijali mladih.

Djelatnost osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja, obrazovanja i osposobljavanja djece i mladih s teškoćama u razvoju obavlja Centar za odgoj i obrazovanje 'Juraj Bonači' koji skrbi o 450 korisnika. Ista ustanova pruža i usluge smještaja s kapacitetom za 51 osobu, te su kapaciteti u potpunosti popunjeni (Centar za odgoj i obrazovanje, 2019).

Ispitivanje provedeno u sklopu Nacionalnog programa za mlade je pokazalo da je povjerenje u moć obrazovanja kao kanala socijalne promocije, odnosno instrumenta kvalitetnih promjena u svim bitnim segmentima njihova života, središnje obilježje stavova mladih u tom području. Obrazovanje je za mlade važno sredstvo za ostvarivanje privatnih, profesionalnih, društvenih i političkih potreba i interesa pojedinca. Po njihovu sudu, ono omogućuje bolju komunikaciju sa svijetom (69 %), brže napredovanje na radnom mjestu (68 %) i bolje plaćen posao (67 %), što povezuju s boljim životnim standardom (57 %) i većim društvenim ugledom (56 %). Međutim, ukoliko se obrazovanjem želi povećati konkurentnost mladih na tržištu rada, nužno je poboljšati njegovu kvalitetu. Za mlade to prvenstveno znači učinkovitu pripremu za život stjecanjem visokokonkurentnih znanja i vještina. Put do toga većina vidi u većem povezivanju nastavnih sadržaja s praktičnim radom (91 %), prilagođavanju nastavnih tema potrebama svakodnevnoga života (85 %), redovitom provjeravanju i vrednovanju postignuća u obrazovanju, naročito sudjelovanjem u međunarodnim ispitivanjima znanja (60 %),

ravnopravnom sudjelovanju učenika i studenata u odlučivanju o pitanjima obrazovanja na svim razinama (59 %) te većem korištenju lokalnih resursa u nastavi, osobito iskustava organizacija civilnog društva (55 %).

Ipak, formalno obrazovanje karakterizira usmjerenost na reprodukciju znanja te nedostatno poticanje kreativnosti i inovativnosti zbog čega je isto često nekompatibilno sa zahtjevima tržišta rada. Iz tog razloga, Gradskim programom za mlade Grad Split je definirao mjere i aktivnosti koje doprinose ciljevima unaprjeđenja kvalitete i pristupačnosti profesionalnog osposobljavanja, usavršavanja i cjeloživotnog učenja. Pritom važnu ulogu ima Hrvatski zavod za zapošljavanje (HZZ) koji, u svrhu informiranja mladih o karakteristikama pojedinih zanimanja, sustavu obrazovanja i tržišta rada, o načinima upisa u srednje škole i fakultete, provodi savjetovanja putem grupnog i individualnog savjetovanja, samo-informiranja te dostavom pisanih brošura, letaka i računalnim programom e-usmjeravanje. Savjetnici za profesionalno savjetovanje u Gradu Splitu u tu svrhu kontinuirano surađuju sa Sveučilištem u Splitu, studentskim organizacijama (AISEC), aktivno sudjeluju na danima karijere (Aspira), kao i na okruglim stolovima i tribinama u organizaciji civilnog sektora (Udruga Most, Volonterski centar Split udruge MI, Liga za prevenciju ovisnosti i dr.). Prema podacima HZZ-a, 2018. godine je u sklopu Centra za informiranje i savjetovanje o karijeri informirano 3.520 korisnika u dobi do 29 godina.

Sudionici održanih fokus grupa prepoznaju kako mladi kroz učenje i prijenos znanja imaju veliko značenje za razvoj društva i unaprjeđenje socijalnog kapitala što posljedično urbano okruženje čini kvalitetnijim i uključivim, te kako se mlade valja usmjeravati na društveno-korisno učenje te im olakšati snažnije uključivanje u društveno-ekonomski život Grada.

Zapošljavanje i poduzetništvo

Mladi nezaposlenost opažaju kao najveći problem svoje generacije (50 %), čemu dodaju nepotizam (32 %), nedostatak životne perspektive (31 %) i nizak životni standard (29 %). Rezultati su to istraživanja provedenog u sklopu izrade Nacionalnog programa za mlade koji ukazuje na velik problem uključivanja mladih u tržište rada. Nezaposlenost mladih ima za posljedicu neiskorištenost ljudskih resursa, odnosno znanja, vještina i resursa pojedinaca te financijske i psihosocijalne probleme mladih prouzročenih nezaposlenjem. Nezaposlenost i nedostatak prilike za društveno-ekonomsku aktivaciju dovode do tzv. procesa 'odljeva

mozgova' mladih i radne snage općenito, ali time i do daljnjih gubitaka društveno-gospodarskih razvojnih kapaciteta.

Prema podacima HZZ-a na dan 31.12.2018. je u kontingentu stanovništva od 15 do 29 godina u Gradu Splitu bilo ukupno 2.392 registriranih nezaposlenih osoba. Od ukupnog broja, 51,9 % su činili muškarci, odnosno 48,1 % žene. U odnosu na isti podatak 2016. godine, primjetno je smanjenje broja nezaposlenih mladih osoba za 30,2 %. U svrhu smanjenja broja nezaposlenih osoba, posebice mladih, HZZ u Gradu Splitu provodi aktivnosti profesionalnog informiranja, savjetovanja, psihologijske selekcije za zapošljavanje te procjenu potencijala u svrhu profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja, posebno osoba s invaliditetom i faktorima otežane zapošljivosti.

Na temelju podataka HZZ-a, mlade osobe koje su u potrazi za poslom karakterizira prije svega nedostatak radnog iskustva zbog toga što se mladi nedovoljno rano uključuju u aktivnosti koje im mogu omogućiti stjecanje takvih iskustava još za vrijeme školovanja, ali i neposredno nakon njegovog okončanja. Navedena činjenica čini mlade ranjivima na tržištu gdje se, osim formalnih kvalifikacija, cijene konkretne profesionalne radne kompetencije, zbog čega su mladi posebno ugrožena skupina nezaposlenih. Osim onih mladih bez radnog iskustva, posebno rizična skupina su i mladi bez kvalifikacija, mladi s posebnim potrebama, mlade majke, te mladi Romi. Mlade osobe s invaliditetom, suočeni su sa smanjenim mogućnostima školovanja i zaposlenja, te se često školuju za niže rangirana zanimanja i obavljaju jednostavne i kratkotrajne poslove. Dodatan čimbenik njihova otežanog zapošljavanja jest i neusklađenost obrazovne i profesionalne strukture s potrebama suvremenog tržišta rada.

Nacionalni program za mlade također upućuje na nužnost promicanja poduzetništva i osnivanja novih poduzeća. U tu svrhu Grad Split u svom Programu za mlade ističe mjeru 'Uklanjanje prepreke i stvaranje preduvjeta za razvoj poduzetništva i zapošljavanje mladih', unutar koje su definirane aktivnosti za koje se očekuje doprinos promociji poduzetništva za mlade i poticanje inoviranja budući da mladi, zbog svojih tehnoloških i ostalih znanja, predstavljaju velik kapital za navedeno područje djelatnosti.

Uključenost u proces donošenja odluka

Pasivnost mladih u društvenom i političkom pogledu u velikoj je mjeri rezultat nepoticajnog okruženja i nepostojanja materijalnih uvjeta za osmišljavanje i provedbu aktivnosti koje bi bile usmjerene na informiranje, obrazovanje, osvještavanje, organiziranje i aktiviranje mladih. Prema podacima Nacionalnog programa za mlade, u Hrvatskoj raste opća nezainteresiranost

mladih za politiku pri čemu preko polovice mladih ne podržava nijednu političku stranku. Razloge političke nezainteresiranosti mladih ispitanici ponajprije pronalaze u percepciji politike kao nepoštene djelatnosti (80 %) i nezainteresiranosti političkih aktera za probleme mladih (73 %) te i u tome da se sami mladi ne osjećaju dovoljno kompetentnima za bavljenje politikom (57 %). Smanjivanju navedene nezainteresiranosti mogla bi pridonijeti veća uključenost mladih u procese donošenja odluka kao i programi naobrazbe o političkim procesima.

U svrhu uključivanja mladih u proces donošenja odluka na lokalnoj razini, u Gradu Splitu je 2008. godine osnovan Savjet mladih. Isti u okviru konzultativnog koncepta sudjelovanja mladih u društvu savjetuje Gradsko vijeće Grada Splita o pitanjima koja se tiču mladih s ciljem zadovoljavanja potreba mladih i poboljšanja njihova položaja. Savjet mladih je 2016. godine usvojio Gradski program za mlade od 2017. do 2020. godine kojima se određuju mjere za sljedeća područja: obrazovanje, profesionalno osposobljavanje, usavršavanje i cjeloživotno učenje, zapošljavanje i poduzetništvo, aktivno sudjelovanje mladih u društvu, politička participacija i volonterske aktivnosti, mladi u europskom i globalnom okruženju, socijalno uključivanje i zdravlje, mladi i kultura te sport, rekreacija i slobodno vrijeme kroz koje se nastoji doprinositi ciljevima unaprjeđenja kakvoće i pristupačnosti obrazovanja za sve, poticati zapošljavanje mladih, uključenosti mladih u društvo i procese donošenja odluka, unaprijediti pokretljivost mladih, unaprijediti socijalno uključivanje, potaknuti mlade na aktivnije sudjelovanje u kulturno-stvaralačkim aktivnostima te unaprijediti kvalitetu i dostupnost sporta i rekreacije kao načina provođenja slobodnog vremena.

Sudionici održanih fokus grupa potvrđuju pozitivna iskustva direktnog utjecaja mladih na politiku Grada za mlade budući da su sugestije i prijedlozi Savjeta mladih upućenih gradskim vijećnicima u pojedinim slučajevima rezultirali konkretnim i pozitivnim djelovanjem. Ipak, sudionici također ističu kako mnoge aktivnosti navedene u Gradskom programu za mlade još uvijek nisu provedene te kako nedostaje snažnija povezanost među institucijama čije se djelovanje tiče mladih. Sudionici nadalje ističu potrebu za naporima prema poticanju uključenosti mladih te korištenje društvenih mreža kao kanala komunikacije i informiranja budući da na taj način informacije najjednostavnije dolaze do mlađe populacije stanovništva.

This project is funded
by the European Union

Urbani kriminal i nasilje

Različiti oblici urbanog kriminala i nasilja javljaju se diljem svijeta te su poticaj za definiranje ciljeva mirnih i uključivih društava. Ubojstva, fizičko nasilje, trgovine ljudima, seksualno nasilje i drugi oblici prijetnji, kao i korupcija i podmićivanje u svim oblicima, prepreka su stvaranju društva koje prihvaća svakog i omogućava pristup pravdi za sve. Stoga je za mirno i inkluzivno društvo potrebno uspostaviti učinkovitije i transparentne propise i odluke za promociju ljudskih prava. Ciljevima Agende 2030 se nastoji podignuti svijest o potrebi za znatnim smanjivanjem učestalosti svih oblika nasilja i povezanih stopa smrtnosti te potrebi za okončanjem koruptivnih aktivnosti.

Za suzbijanje kriminala i nasilja u Gradu Splitu, kao i u cijeloj Republici Hrvatskoj, odgovorna je policija koja intervenira na dojave o nezakonitim aktivnostima, vodi evidenciju o istima te provodi preventivne akcije za smanjenje pojavnosti kriminalnih i nasilnih aktivnosti. Također, u Gradu Splitu djeluje Vijeće za provedbu programa prevencije kriminaliteta na području Grada Splita čija je zadaća razmatranje stanja kriminaliteta na području Grada, predlaganje mjera nadležnim tijelima za poboljšanje sigurnosti građana i njihove imovine, poticanje partnerstva s različitim dionicima u svrhu prevencije kriminaliteta, nasilja na javnim mjestima, zlorabe droga i sličnih potreba. Samo Vijeće se sastoji od predstavnika policije, Grada Splita te vanjskih članova koji zastupaju institucije iz sustava zdravstva, socijalne skrbi, obrazovanja, pravosuđa te ostalih relevantnih institucija.

Sigurnost je osnovno pravo svakog čovjeka i bitna komponenta kvalitete života. Kako bi se ocijenilo stanje sigurnosti u Gradu Splitu, na inicijativu Vijeća za prevenciju kriminaliteta Grada Splita su 2010. i 2015. godine provedena anketna istraživanja kojima se došlo do saznanja o percepciji građana o stanju sigurnosti u Gradu Splitu kao i zadovoljstvo postojećim stupnjem mjera koje se poduzimaju s ciljem povećanja sigurnosti u Gradu. Prema istom, stanje sigurnosti u Splitu prema osobnom dojmu ispitanika je kod 43,1 % slučajeva ocijenjeno kao sigurno, 25,6 % kao nesigurno, 12,4 % kao izuzetno sigurno, 10,1 % kao izrazito nesigurno te 8,8 % kao opasno. Kao razlog za ocjenu osjećaja sigurnosti je u 24,8 % slučajeva formirano iz medijske slike, 20,4 % kroz kontakte s policijom, 18,5 % zbog poznanika koji su bili žrtve nasilja, 12,4 % temeljem osobnog neugodnog iskustva i činjenice da su sami bili žrtve nasilja, 16,4 % putem kontakta s lokalnom samoupravom te 7,5 % putem kontakta s državnim institucijama. Prema ispitivanju sigurnosti javnih površina, gradski stadion je označen kao najmanje siguran nakon čega su istaknute diskoteke te autobusni i željeznički kolodvor, dok su kao najsigurnija mjesta označeni zabavno-trgovački centri i riva. Pritom je na percepciju

sigurnosti u Gradu najveći utjecaj imalo stanje prometne infrastrukture, postojanje neodržanih javnih površina te postojanje napuštenih objekata kao mjesta okupljanja i sumnjivih događanja.

Prema podacima Policijske uprave Splitsko-dalmatinske o rasprostranjenosti kriminalnih oblika ponašanja u Gradu Splitu, u 2018. godini je zabilježeno opadanje ukupnog broja registriranih kaznenih djela i prekršaja u odnosu na 2016. i 2017. godinu (Slika 12). Također, zabilježen je pad broja ubojstava kao najtežeg oblika kaznenog djela. Godine 2016. u Gradu Splitu su tako zabilježena 3 kaznena djela ubojstva, 2017. godine 2, a 2018. godine 1 kazneno djelo ubojstva.

Slika 12. Kretanje broja registriranih kaznenih djela i prekršajnih postupaka u Gradu Splitu za razdoblje 2016.-2018. godine

Izvor podataka: Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, 2019

Kako bi se nastavio silazan trend kaznenih i prekršajnih postupaka u Gradu Splitu te kako bi se utjecalo na razvoj Grada Splita kao sigurnog i mirnog grada, građani Grada Splita predlažu veću prisutnost policijskih službenika u gradskim četvrtima, oživljavanje napuštenih prostora atraktivnim sadržajima za zabavu i edukaciju, postavljanje rasvjete na kritičnim točkama koje su poznate kao problematične, stručni rad s rizičnim skupinama te organizirani rad s mladima

u svrhu educiranja o tolerantnim i uključivim društvima. Pritom je važno graditi ravnopravan odnos prema LGBTIQ+ osobama koje su češće u riziku od nasilja te žrtve zločina iz mržnje.

Kriminalitet je složen problem koji pojedine društvene institucije ne mogu riješiti samostalno bez angažmana šire zajednice. Razina spremnosti zajednice za prevenciju kriminaliteta može se promatrati kao stadij u razvojnom procesu zajednice kojemu preventivni naponi mogu biti olakšani ili otežani. Iz tog razloga je dana procjena razine spremnosti zajednice za prevenciju kriminaliteta, pri čemu se ocjenjuje šest dimenzija: preventivno djelovanje u zajednici, znanje o preventivnim programima, vodstvo i uključenost zajednice, klima u zajednici, znanje o problemu te resursi za prevenciju (Tablica 8) (*Izveštaj evaluacijskog tima za Vijeće za prevenciju kriminaliteta Grada Splita, 2011*). Prema istom se opća razina spremnosti zajednice Grada Splita za prevenciju kriminaliteta nalazi na trećoj razini što sugerira djelomičnu osviještenost i početno prepoznavanje problema, zbog čega je prepoznata potreba za jačanjem motiviranosti zajednice u zajedničkom doprinosu sigurnom, mirnom i uključivom društvu te u konačnici povećanju kvalitete života u Gradu Splitu.

Sudionici održanih fokus grupa potvrđuju važnost angažmana zajednice u prevenciji urbanog kriminala i nasilja te izražavaju želju i potrebu za nastavkom pozitivnih aktivnosti istraživanja o sigurnosti građana, posebice u svjetlu novih globalnih okolnosti i jačanja terorizma.

Tablica 8. Procjena razine spremnosti za prevenciju - po dimenzijama i sveukupno

Dimenzija	Prosječna Ocjena	Razina
A - preventivno djelovanje u zajednici	3,92	3. djelomična osviještenost, početno prepoznavanje problema
B - znanje o preventivnim programima	3,08	3. djelomična osviještenost, početno prepoznavanje problema
C - vodstvo i uključenost zajednice	2,83	2. negiranje problema
D - klima u zajednici	2,75	2. negiranje problema
E - znanje o problemu	3,25	3. djelomična osviještenost, početno prepoznavanje problema
F - resursi za prevenciju	3,42	3. djelomična osviještenost, početno prepoznavanje problema
UKUPNO	3,21	3. djelomična osviještenost, početno prepoznavanje problema

Izvor: Izvještaj evaluacijskog tima za Vijeće za prevenciju kriminaliteta Grada Splita, 2011.

Participativnost odlučivanja

Participativan pristup odlučivanju odnosi se na aktivno uključivanje lokalnih dionika u proces donošenja odluka, planiranja i implementacije javnih politika. Budući da se zasniva na jakom partnerskom odnosu između javnih tijela, privatnog sektora i civilnog društva, participativni pristup odlučivanja ojačava legitimnost usluga i/ili javnih politika te poboljšava funkcionalnost, kvalitetu i ugled istih. Istovremeno, demokratska priroda ovog procesa pomaže boljoj raspodjeli resursa s obzirom na to da se dionike potiče na zajednički rad i suradnju na zajedničkim inicijativama, čime se smanjuje nepotrebno umnožavanje rada i poboljšavaju rezultati te se tako doprinosi stvaranju održivih i uključivih zajednica.

Rješavanje problema lokalne zajednice je zajednička odgovornost koja zahtijeva djelovanje svih dionika. Ideja uključivanja i osnaživanja lokalnog stanovništva radi ostvarenja utjecaja na lokale probleme predstavlja uključiv koncept kojim se potiče kolektivan pristup rješavanju problema pri čemu se u obzir uzimaju perspektive i prioritete različitih grupa stanovništva prema dobnim, spolnim, rodnim, socijalnim i drugim karakteristikama. Kao takav, participativni pristup ima povoljan učinak na stvaranje društvenog kapitala putem stimulacije građanskog angažmana budući da pojedinci uključeni u participativnu aktivnost često postaju aktivni

građani, što povećava razinu političkog i dobrovoljnog angažmana u zajednici (*Priručnik za participativno odlučivanje*, 2014).

Angažman lokalne zajednice u procese odlučivanja u Gradu Splitu reguliran je samim Statutom Grada Splita. Prema istom, u poglavlju VI. 'Neposredno sudjelovanje građana u odlučivanju i pravo inicijative' stoji kako građani Grada Splita mogu neposredno sudjelovati u odlučivanju o lokalnim poslovima putem lokalnog referenduma, mjesnog zbora građana i podnošenjem različitih prijedloga sukladno zakonu. Neposredno sudjelovanje javnosti je osigurano i kroz javne rasprave koje se provode o prijedlozima prostornog plana, prijedlogu izmjena, dopuna i stavljanja izvan snage prostornog plana te drugim prijedlozima akata i pitanjima za koja je to utvrđeno zakonom ili za koja to odluči Vijeće. Godine 2018. u Gradu Splitu je provedeno više postupaka javnog savjetovanja o različitim temama prostornog uređenja (upravljanje pomorskim dobrom, pravila zakupa i visina zakupnine javnih površina i neizgrađenog građevinskog zemljišta za postavljanje kioska, štekata, štandova, pokretnih naprava i dr., korištenje javnih površina unutar zaštićene kulturno-povijesne cjeline Grada Splita), zaštite (unaprjeđenje zaštite od požara), komunalnih pitanja (odluke o komunalnom redu, vrijednosti komunalnih naknada) te ostalih pitanja od značenja za uređenje i funkcioniranje Grada.

Ipak, u Gradu Splitu je nedovoljno razvijena kultura participativnosti u procesu odlučivanja i upravljanja razvojem. Naime, osim provođenja postupaka javnog savjetovanja, u Gradu Splitu nisu uobičajni ostali oblici participacije građana u lokalnoj samoupravi kao što su to skupštine građana, lokalni referendum i zborovi građana. Isto potvrđuju sudionici održanih fokus grupa koji navode kako je participativni način donošenja odluka u Gradu Splitu nedovoljno razvijen te da građani nisu u dovoljnoj mjeri upoznati s navedenim procesom.

Pozitivan primjer aktivnog angažmana građana za dobrobit zajednice u Gradu Splitu svakako čine organizacije civilnog društva. Prema podacima Registra udruga Republike Hrvatske, na području Grada Splita djeluje više od 2.000 udruga različitih područja djelovanja. Ipak, sudionici održanih fokus grupa ističu kako potencijal civilnog društva u Gradu nije iskorišten u punoj mjeri budući da nedostaje suradnje među institucijama, udrugama civilnog društva i vlasti zbog čega je potrebno raditi na međuodnosima i povjerenju spomenutih dionika. Aktivan angažman pritom je posebno bitno graditi u poglednu zaštitu prava društvenih skupina koje su češće podložne socijalnoj isključenosti ili su češće žrtve nasilnog ponašanja (LGBTIQ+ zajednica, žene, nacionalne manjine).

S obzirom na ranije spomenute pozitivne učinke participativnog odlučivanja, snažna uključenost građana i razvijena svijest o odgovornosti zajednice mora predstavljati dugoročan cilj na putu ostvarivanja uključivih i održivih društava. Pritom je od velike važnosti sama informiranost građana i transparentnost rada gradskih uprava kako bi se različiti dionici mogli pravovremeno uključiti u proces donošenja odluka te ravnopravno sudjelovati u istom.

Grad Split kao jedinica lokalne samouprave, poštuje temeljna načela dobrog upravljanja te, sukladno Zakonu o pravu na pristup informacijama (NN 25/13, 85/15), pruža uvide u godišnje planove aktivnosti i planove savjetovanja s javnošću, objavljuje nacрте odluka i planove o kojima se provodi savjetovanje te objavljuje izvješća o provedenim savjetovanjima. Javnost rada tijela gradskih uprava osigurava se na nekoliko načina. Uvid u rad Gradskog vijeća Grada Splita osigurava se javnim održavanjem sjednica Gradskog vijeća, izvješćima i napisima u tisku i drugim oblicima javnog priopćavanja, objavljivanjem općih i drugih akata u Službenom glasniku Grada Splita i na web stranicama Grada, dok se javnost rada Gradonačelnika osigurava održavanjem redovnim mjesečnim konferencijama za medije ili davanjem priopćenja za javnost, izvještavanjem i napisima u tisku i drugim oblicima javnog priopćavanja, objavljivanjem općih i drugih akata u Službenome glasniku Grada Splita i na web stranicama Grada. Javnost rada gradskih službi osigurava se javnim objavljivanjem godišnjih programa rada i pružanja usluga, javnim objavljivanjem rezultata financijskog poslovanja, redovitim izvještavanjem izabranih tijela upravljanja o radu i pružanju usluga javne službe. Na rad javnih gradskih službi građani mogu davati primjedbe neposredno tim službama, Gradonačelniku ili odgovarajućem upravnom tijelu koje nadzire njihov rad.

Sudionici održanih fokus grupa ističu kako su u Gradu Splitu ipak potrebni dodatni angažmani kako bi se građanima približiti dokumenti, odnosno sadržaji dokumenata od važnosti za upravljanje i funkcioniranje Grada. Također ističu kako nije dovoljno građane informirati samo putem web stranica jer značajan broj starije populacije koja je zastupljena u Gradu ne koristi informatičku tehnologiju. Zbog navedenog, sudionici fokus grupa sugeriraju veći naglasak na ulozi medija u prijenosu poruka o sudjelovanju građana i transparentnosti rada gradske uprave kako bi građani postali svjesniji postupaka, projekata i događanja u Gradu, a čime bi se postigao veći osjećaj povjerenja u gradsku vlast.

Ravnopravnost spolova

Ravnopravnost spolova se u Republici Hrvatskoj definira kao jednaka zastupljenost žena i muškaraca u svim područjima javnog i privatnog života, jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava te jednaka korist od ostvarenih rezultata (Zakon o ravnopravnosti spolova NN 82/08, 69/17). Kako bi se navedene jednakosti ostvarile, Svjetska banka (2019) ističe važnost zakonodavstva o predmetnom pitanju, važnost jednakih obrazovnih mogućnosti te ravnopravnih mogućnosti na tržištu rada. Također, ističe se važnost uređenosti sustava skrbi za djecu i starije te djelovanje neformalnih organizacija u predmetnom području.

Zakonodavstvo

Kada je riječ o uvrštavanju rodne ravnopravnosti na institucionalnoj i zakonodavnoj razini, Republika Hrvatska i Grad Split adresiraju prepoznate probleme Agende 2030. Naime, kroz Ustav Republike Hrvatske te kroz nacionalni zakonodavni okvir osigurava se zaštita od diskriminacije i promicanje jednakosti spolova u svim aspektima društvenog i javnog života zajednice kao temeljne ustavne vrednote te se eksplicitno zabranjuju sve vrste diskriminacija na temelju spola, nepovoljna postupanja prema ženama na osnovi trudnoće i materinstva, na temelju spolne orijentacije kao i diskriminacija u pružanju i pristupu uslugama. Kroz isti je također definirano seksualno nasilje, a svaki čin seksualnog uznemiravanja je nezakonit. U svrhu suzbijanja nasilja u obitelji, čije su žrtve u većini slučajeva žene, Republika Hrvatska je usvojila Nacionalnu strategiju za zaštitu od nasilja u obitelji 2017.-2022. koji predstavlja regulatorni okvir za prevenciju nasilja u obitelji i podršku žrtvama nasilja u obitelji te donosi ciljeve i mjere povećanja svijesti o nasilju u obitelji.

Grad Split je, kao jedinica lokalne samouprave, sukladno Zakonu o ravnopravnosti spolova (NN 82/08, 69/17) dužan u svim fazama planiranja, donošenja i provedbe pravnih akata, odluka ili akcija, vrednovati učinke istih na položaj žena, odnosno muškaraca, radi postizanja stvarne ravnopravnosti žena i muškaraca. U svrhu poticanja i koordiniranja svih aktivnosti na području Grada Splita koje imaju za cilj promicanje ravnopravnosti spolova, osnovano je Povjerenstvo za ravnopravnost spolova Grada Splita koje svojim savjetodavnim radom pomaže Gradskom vijeću i drugim tijelima Grada u provedbi Zakona o ravnopravnosti spolova i nacionalne politike za promicanje ravnopravnosti spolova u Gradu Splitu. Navedeno Povjerenstvo prati stanje ravnopravnosti spolova u Gradu Splitu te razmatra pitanja u svezi s ostvarenjem Ustavnih, zakonskih i drugih propisa, razmatra pretpostavke kojima se ukazuje na pojedinačne slučajeve diskriminacije spolova te nadležnim tijelima predlaže mjere njihova

otklanjanja, potiče oblikovanje i provedbu programa i aktivnosti obrazovne, informativne i promidžbene naravi usmjerene na promicanje ravnopravnosti spolova u Gradu Splitu (*Djelokrug rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Splita, 2019*).

Unatoč zakonodavnom priznanju, ravnopravnost spolova još uvijek nije prisutna u svakodnevnom životu. Društvene, političke, gospodarske i kulturne nejednakosti i dalje su prisutne, a primjer za to su razlike u plaćama i nejednaka zastupljenost u političkome i poduzetničkom životu (*Gender Assessment, 2019*).

Obrazovanje

Obrazovanje je faktor koji uvjetno prethodi i omogućava pozicioniranje na tržištu rada zbog čega je ravnopravna zastupljenost spolova u istom preduvjet jednakih mogućnosti za sudjelovanje muškaraca i žena u društvenom i javnom životu zajednice. Prema Izvješću Svjetske banke (2019), pokazatelji ravnopravnosti broja dječaka i djevojčica upisanih u osnovne i srednje škole na razini cijele Hrvatske su zadovoljavajući te govore o ravnopravnosti žena i muškaraca u obrazovanim mogućnostima, što je slučaj i u samom Gradu Splitu. Ipak, prema Popisu 2011. godine, u Gradu Splitu je zabilježena prevlast žena u skupinama stanovništva bez završene osnovne škole te u skupini sa završenom samo osnovnom školom. Uzrok takvih vrijednosti je diferencijalni mortalitet koji generira veći broj žena u skupini starog stanovništva kojeg karakterizira manja razina obrazovanja. U skupini stanovništva srednje i visoke stručne spreme, žene i muškarci su u Gradu Splitu ravnopravni, dok na razini najvišeg stupnja obrazovanja (doktorat) žene još uvijek ne postižu ravnopravnost (Tablica 9).

Tablica 9. Udio žena Grada Splita u grupama stanovnika prema najvišoj završenoj školi

Stupanj obrazovanja	Udjel žena (%)
Bez škole	81,09
1-3 razreda osnovne škole	85,94
4-7 razreda osnovne škole	76,10
Osnovna škola	60,61
Srednja škola	49,38
Visoko obrazovanje	52,51
Doktorat	36,47

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011., DZS

Unatoč tome što žene u Gradu Splitu postižu nešto višu stopu visokog obrazovanja od muškaraca, njihova zastupljenost u obrazovnom polju inženjerstva, koja posljedično nudi zaposlenja u visokoprofitabilnim djelatnostima, još uvijek je znatno niža od zastupljenosti muškaraca te iznosi 24,8 % (Popis stanovništva 2011.). Uzrok tomu su kulturne norme o spolu koje nameću područja u kojima se žene obrazuju te ih često udaljavaju od tehničkih obrazovnim područjima, a koje valja sustavno mijenjati kako se ista ne bi odražavala na konačnu konkurentnost žena na tržištu rada.

Tržište rada

Premda se u Gradu Splitu žene uspješno školuju na svim razinama, zbog rodni uloga i socioekonomskih ograničenja, njihovu ulogu na tržištu rada obilježavaju pojedine razlike u odnosu na muškarce. Upravo su na tržištu rada najizraženije rodne razlike, dok se zapošljavanje smatra najčešćim područjem u kojem žene doživljavaju diskriminaciju.

Prema Izvješću Svjetske banke o rodnoj ravnopravnosti žena iz 2019. godine, žene u Hrvatskoj zarađuju 88,7 % plaće muškaraca te sporije napreduju od muškaraca. Sukladno nižim plaćama od muškaraca, žene ostvaruju pravo na niže mirovine (žene u Hrvatskoj u prosjeku primaju 23 % niže mirovine), što rezultira socijalnom ekskluzijom, siromaštvom te ekonomskom ovisnošću žena o partneru nakon napuštanja tržišta rada. Iz navedenog razloga

žene imaju veći rizik od siromaštva. Prema podacima iz 2016. godine, u Hrvatskoj je u skupini siromašne populacije bilo 35 % više žena od muškaraca (*Gender Assessment, 2019*).

Evidencija HZZ-a za 2017. godinu zabilježila je podatak kako su nezaposlene žene 2017. godine činile 58,8 % ukupno nezaposlenih osoba na području Splitsko-dalmatinske županije. Također, zbog povećanog broja stečaja i zatvaranja uslužnih tvrtki u kojima dominiraju žene, evidentiran je brži rast broja nezaposlenih žena tijekom 2017. godine od rasta ukupne nezaposlenosti. Istovremeno, zabilježen je veći broj privremenog zapošljavanja žena od muškaraca, dijelom zbog zapošljavanja žena u djelatnosti obrazovanja gdje se najvećim dijelom zapošljavaju žene na određeno vrijeme te u turističkoj sezoni najčešće kao čistačice, sobarice i pomoćno ugostiteljsko osoblje.

Žene Grada Splita uglavnom rade u uslužnom sektoru (maloprodaja, edukacija) i zdravstvu, dok su muškarci mnogo zastupljeniji u industrijskim aktivnostima, u proizvodnji i graditeljstvu. Žene tako uglavnom obavljaju srednje razine intelektualnih poslova koje pružaju manje mogućnosti za korištenje obrazovnih karakteristika te ne jamče visok povrat obrazovanja u smislu zarade.

U području zaposlenosti žena u Gradu Splitu, primjetne su razlike po životnim ciklusima (Tablica 10). Žene započinju s usporedivim razinama zaposlenosti s muškarcima, ali njihova participacija na tržištu rada opada s dobi. Ova pojava je rezultat tradicionalne rodne norme vezane uz obitelj i teškoće s kojima se žene suočavaju u reproduktivnoj dobi dok traže posao ili se pokušavaju vratiti poslu nakon osnivanja obitelji. Skrb za starije osobe u obitelji također predstavlja čimbenik pada zastupljenosti žena na tržištu rada.

Iako je po srednjoškolskom i visokom obrazovanju ravnopravna zastupljenost muškaraca i žena u Gradu Splitu, isto se ne preslikava na broj žena na najvišim položajima u tvrtkama, kao ni na postotak samozapošljavanja žena u vidu ženskog poduzetništva. Prema spomenutom izvješću Svjetske banke, samo 12 % tvrtki u Hrvatskoj ima žene na najvišim rukovodećim položajima. Govoreći o ženama vlasnicama poduzeća, samo je trećina poduzeća u Hrvatskoj u vlasništvu žena. Na razini Hrvatske, u dobi od 25 do 29 godina, samo je 3 % žena poduzetnica, dok u dobi od 60 do 64 godine, 8,5 % poduzetnika otpada na žene. Navedeni postotci jedni su od najnižih u EU zbog čega valja raditi na poticanju poslovnog okruženja za žensko poduzetništvo.

Tablica 10. Zastupljenost žena na tržištu rada 2011. godine

Životna dob	Udio žena u ukupno zaposlenima (%)
15-19	50,82
20-24	48,02
25-29	49,52
30-34	49,42
35-39	50,81
40-44	50,94
45-49	51,82
50-54	50,96
55-59	43,23
60-64	41,16
65-70	27,27
70-74	16,40
75 i više	26,92

Izvor podataka: Popis stanovništva 2011.

Sudjelovanje u obavljanju javnih poslova je temeljno demokratsko načelo te žene i muškarci imaju pravo na podjednako sudjelovanje u upravi i javnom životu. Ipak, nejednaka zastupljenost žena u političkom životu jedan je od čestih primjera nejednakosti žena u svakodnevnom životu. U Gradskom vijeću Grada Splita, od ukupno 35 gradskih vijećnika, tek je 9 žena zbog čega valja nastaviti s naporima i kampanjama za uključivanje žena u poslove političkog i ekonomskog odlučivanja. Istovremeno, žene prevladavaju u spolnoj strukturi čelnika gradskih tijela Grada (upravnih odjela i odsjeka) gdje je trenutno zaposleno 26 žena (na funkciji zamjenice gradonačelnika, 7 na funkciji pročelnica, 2 pomoćne pročelnice te 16 voditeljica odsjeka) i 14 muškaraca (na gradonačelničkoj funkciji, 5 na funkciji pročelnika te 7 voditelja odsjeka).

Sve navedene nejednakosti žena na tržištu rada ukazuju na potrebu za unaprjeđenjem rodnih odnosa i prilika neovisno o spolu te prilagodbama tržišta rada na svim razinama stvarnim potrebama žena kako bi se postigla stvarna ravnopravnost žena na tržištu rada. Jedna od mjera koja se provodi u Hrvatskoj i Europskoj uniji za prilagodbu tržišta je mogućnost rada na

nepuno radno vrijeme. Prema Izvješću Svjetske banke, samo 5,8 % žena u Hrvatskoj koristi mogućnost rada na nepuno radno vrijeme, dok je na razini EU taj postotak znatno viši te iznosi 30,9 %. Istovremeno, u Hrvatskoj je 3,6 % muškaraca zaposleno na nepuno radno vrijeme, dok je na razini EU taj postotak 7,6 %. Spolne razlike u zaposlenosti na nepuno radno vrijeme treba tumačiti u kontekstu činjenice da žene gotovo svugdje nose teret kućanskih poslova, brigu za djecu i starije.

Također, iako postoje programi poticanja ženskog poduzetništva, i dalje nedostaje učinkovitih i pristupačnih usluga poslovnog razvoja koje bi mogle osnažiti žene u preuzimanju poduzetničke inicijative i pokretanju poslovanja.

Skrb za obitelj

Čest problem žena je usklađivanje profesionalnog, društvenog i obiteljskog života budući da žene, u skladu s tradicionalnim rodnim normama, najčešće skrbe za obitelj. Prema istraživanju Eurobarometra u Hrvatskoj iz 2017. godine, 60 % ispitanika se izjasnilo da vjeruje kako je najvažnija uloga žene da se brine o obitelji, dok istodobno 55 % ispitanika vjeruje da je uloga muškarca zarađivati novac (*Gender Assessment*, 2019). Kako bi se izmirile rodne razlike te potaklo žene na ravnomjerno sudjelovanje na tržištu rada, postojanje pristupačnih i dostupnih usluga skrbi za uzdržavane članove obitelji je nužnost te potreba za učinkovitim korištenjem potencijala žena na tržištu rada.

Grad Split u sklopu svoje socijalne politike nudi podršku skrbi za obitelj u vidu predškolskih ustanova i domova za starije i nemoćne. Predškolski odgoj i naobrazba te skrb o djeci predškolske dobi u Gradu Splitu ostvaruje se u četiri gradske ustanove koje su registrirane za program predškolskog odgoja (*Predškolske ustanove*, 2019), a u kojima je 2018. godine bilo upisano 4.751 dijete Grada Splita. Ipak, kapacitet predškolskih ustanova nije dostatan zbog čega je 2018. godine odbijeno 39 zahtjeva za upis koja su ispunjavala propisane uvjete. Broj odbijenih zahtjeva pritom je znatno manji u odnosu na 2017. i 2016. godinu kada je odbijeno 94 (2017.), odnosno 93 zahtjeva (2016) (Odsjek za prosvjetu i tehničku kulturu, 2019).

Stacionarna zaštita starijih osoba odvija se u sklopu domova za starije i nemoćne koji također ne zadovoljavaju potrebe stanovnika Grada. Ukupan kapacitet Doma za starije i nemoćne osobe Split je 750 kreveta, dok je broj zahtjeva u periodu 2016.-2018. iznosio 2.074 (Dom za starije i nemoćne osobe, 2019). U tom pogledu, ključno je iznalaženje rješenja oko skrbi za uzdržavanim osobama, pri čemu je izražena potreba za proširivanjem kapaciteta institucija za

skrb te ulaganje u kvalitetu i pristupačnost usluga skrbi za djecu i starije. Navedenu potrebu za pristupačnim i dostupnim uslugama skrbi za uzdržavane osobe potvrđuje sociološko istraživanje provedeno 2008. godine (Leburić i drugi, 2009) u Gradu Splitu prema kojemu je, među navedenim uslugama socijalne podrške, istaknuta potreba za raznim servisima za pomoć obitelji u što se ubraja pomoć u kući (42,9 % ispitanika), čuvanje djece (57,1 % ispitanika) i uslugu čuvanja starijih osoba (61,3 % ispitanika) što bi olakšalo povratak žena na tržište rada.

Nasilje nad ženama

Eliminacija svake vrste nasilja nad ženama i djevojčicama važan je aspekt ostvarenja ljudskih prava te postizanja mirnih i uključivih društava. Svako nasilje nad ženama odraz je nejednakog društvenog položaja žena te vodi porastu nasilja općenito, što se u Agendi 2030 prepoznaje kao važan problem kojemu se treba posvetiti posebna pozornost.

Rodno utemeljeno nasilje predstavlja znatnu povredu ljudskih prava. Dva osnovna oblika rodno uvjetovanog nasilja su obiteljsko i seksualno nasilje čije su žrtve u 90 % slučajeva žene. Pritom su žrtve seksualnog nasilja najčešće mlađe osobe od 19 do 30 godina te malodobne osobe, dok su kod obiteljskog nasilja najčešće žrtve odrasle žene.

Prema podacima Policijske uprave Splitsko-dalmatinske, broj slučajeva obiteljskog nasilja (kaznenih djela i prekršaja) u Gradu Splitu se postepeno smanjuje. Tako su 2016. godine zabilježena 524 slučaja obiteljskog nasilja, 2017. godine 502 slučaja te 2018. godine 456 slučajeva. Unatoč navedenom smanjenju, predmetne brojke su i dalje visoke te je potrebno poduzimati daljnje korake u prevenciji rodno uvjetovanog nasilja.

U istom razdoblju zabilježen je rast registriranog seksualnog nasilja nad ženama. U Gradu Splitu je tako 2016. godine registrirano 10 slučajeva seksualnog zlostavljanja žena, dok su 2017. i 2018. godine zabilježena po 24 slučaja svake godine. Ovaj vid nasilja ubraja se u najmanje prijavljivane zločine čemu su uzrok strah od počinitelja, nepovjerenje u nadležne institucije te neopravdan osjećaj krivnje i odgovornosti žrtve.

Psihičke posljedice žrtava rodno uvjetovanog nasilja često uzrokuju nesigurnost te posljedično neravnopravno sudjelovanje pojedinaca u društvu, zbog čega je istima potrebno pružiti stručnu podršku te zaštitu. Udruge civilnog društva pritom imaju značajnu ulogu u pružanju predmetne podrške.

Neformalne institucije

U pogledu rada na promicanju prava žena te suzbijanja rodne diskriminacije u Gradu Splitu djeluju organizacije civilnog društva (udruge: La feme-Split, Ženska grupa Split, Domine, Rišpet – LGBT udruga Split) koje, kroz provođenje edukativnih aktivnosti, javnih kampanja te direktnih savjeta i podrške kontinuirano djeluju na ekonomskom i političkom osnaživanju žena, zagovaranju provedbe rodno osjetljive politike i politike jednakih mogućnosti, prevenciji svih oblika nasilja prema ženama te na suzbijanje diskriminacije temeljene na seksualnoj opredijeljenosti. Iako organizacije civilnog društva djeluju na poticanju ravnopravnosti spolova te prevenciji svih oblika nasilja prema ženama, sudionici provedene fokus grupe ističu kako nedostaje kapaciteta u skloništu za žene koje su bile žrtve nasilja te kako u Gradu Splitu nema dovoljne podrške žrtvama kroz savjetovališta, ne financira se program ravnopravnosti spolova, ne financira se dovoljan broj programa koji promiču ekonomsku i političku participaciju žena. Isti sudionici napominju kako je potrebno napraviti analizu stanja te uz pomoć iste napraviti rodni proračun koji je potrebno usvojiti. Također kako bi se osvijestilo građane o utjecaju žena i njihovim zaslugama potrebno je povećati broj ulica s njihovim imenima kao i broj spomenika.

**UTVRĐIVANJE
RAZVOJNOG USMJERENJA
LOKALNOG PLANA**

UTVRĐIVANJE RAZVOJNOG USMJERENJA LOKALNOG PLANA

Na temelju analize stanja i rezultata provedene ankete kojom su u suradnji s Gradom i stručnjacima dane osnovne smjernice za usmjerenje djelovanja lokalnog plana, identificirani su izazovi i potencijali Grada Splita za rast i razvoj u okviru koncepta održivosti. Pri realizaciji potencijala, Gradu Splitu su na raspolaganju ESI fondovi, prekogranični programi i svi ostali EU programi koji pružaju značajnu priliku za adresiranje identificiranih izazova.

Održiva urbanizacija	
IZAZOVI	PRILIKE
Opterećenje gradske infrastrukture, pretjerano i neodrživo iskorištavanje trenutačnih resursa te okolišni problemi uslijed rasta naseljenosti splitskog urbanog prstena te razvoja turizma	Obilježja gospodarskog, trgovačkog, turističkog, kulturnog i znanstvenog središta cijele Urbane aglomeracije Split i južne Hrvatske
Rast sveukupne izgrađenosti prostora te smanjenje površina vegetacijskog zemljišta	Aplikacija suvremenih tehnoloških alata u upravljanju zelenom infrastrukturom
Stanje sustava odvodnje i pročišćivanja otpadnih voda po obuhvatu te u odnosu na zaštitu mora i podzemnih voda	Razvoj kolektorskih mreža, podmorskih ispusta i pročišćivača
Nedovoljna učinkovitost i distribucijska snaga elektroenergetske mreže za kvalitetno napajanje svih korisnika	Tehnička i operativna modernizacija električne distribucijske mreže
Efikasnost i održivost javne rasvjete	Ugradnja rasvjetnih tijela s karakteristikama smanjene potrošnje energije te smanjenja svjetlosnog onečišćenja

Stanovanje i primarna infrastruktura	
IZAZOVI	PRILIKE
Slaba otpornost na okolišne promjene	Korištenje poticaja za energetske obnovu zgrada
Gubitci vodoopskrbnog sustava	Korištenje dostupnih europskih i nacionalnih sredstava za modernizaciju vodoopskrbne infrastrukture
Neusklađenost sustava pročišćivanja s propisanom razinom pročišćivanja pitke vode	Izgradnja suvremenog pročišćivača pitke vode

Gospodarenje otpadom	
IZAZOVI	PRILIKE
Nezadovoljavajuća opremljenost jedinog odlagališta otpada te blizina preopterećenog odlagališta otpada	Sanacija postojećeg odlagališta i izgradnja novog centra za gospodarenje otpadom
Niska razina primarnog razdvajanja i odvojenog prikupljanja otpada	Podizanje razine svijesti građana o odvajanju otpada te korištenja sekundarnih sirovina, energetske uštedi i učinkovitom korištenju resursa
Visoke količine proizvedenog otpada u ljetnim mjesecima	Korištenje pametnih tehnologija u održivom gospodarenju otpadom

Prometni sustav	
IZAZOVI	PRILIKE
Preopterećenost i zagušenost pojedinih prometnica	Mjere i aktivnosti popularizacije korištenja javnog gradskog prijevoza te aktivnosti usmjerene ka destimulaciji prometovanja osobnim automobilima
Zastarjelost i neefikasnost infrastrukture željezničkog prometa	Korištenje dostupnih europskih i nacionalnih sredstava u svrhu modernizacije željezničke infrastrukture
Neefikasan operativni sustav poslovanja javnog prijevoza	Opremanje sustava za automatsko upravljanje javnim prometom
Zagađenje zraka uzrokovano povećanim prometom i zagušenjima	Osiguravanje zadovoljavajućeg broja električnih punionica
Nedostatni kapaciteti javnog prijevoza tijekom ljetnih mjeseci	Aktiviranje potencijala željezničkog prometa
Značajan nedostatak parkirnih mjesta	Izgradnja podzemnih garaža
Rast ukupnog broja registriranih vozila	Podizanje razine svijesti građana o održivim oblicima prometovanja
Niža razina prometne sigurnosti na frekventnim mjestima u gradu	Preventivne aktivnosti usmjerene na povećanje cestovne sigurnosti

Zaštita i dostupnost prirodne i kulturne baštine	
IZAZOVI	PRILIKE
Utjecaj klimatskih promjena na gradsku infrastrukturu te kulturnu i prirodnu baštinu	Sanacija i konzervatorski radovi u svrhu zaštite kulturne baštine
Sanacija kanalizacijskog i drenažnog sustava u povijesnoj jezgri Grada	Korištenje poticaja za zaštitu kulturne baštine te jačanje njezine otpornosti na klimatske promjene

Zaštita od požara	
IZAZOVI	PRILIKE
Visok rizik od požara otvorenog tipa	Suradnja institucija u svrhu smanjenja broja požara te otkrivanja počinitelja

Socijalna isključenost	
IZAZOVI	PRILIKE
Neadekvatna infrastrukturna opremljenost prilaza građevinama za osobe s invaliditetom	Podizanje razine svijesti građana o potrebama osoba s invaliditetom
Županija s najvišom stopom siromaštva u Jadranskoj regiji	Definirane mjere i aktivnosti Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2014.-2020.
Visoka stopa rizika od siromaštva u usporedbi s drugim makroregionalnim centrima	Suradnja institucija s organizacijama civilnog društva u svrhu suzbijanja socijalne isključenosti i siromaštva
Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za sve beskućnike koji traže smještaj	Razvijanje i povezivanje socijalnih usluga u zajednici namijenjenih najsiromašnijim osobama
Loš sustav dostupnosti i transparentnosti informacija o socijalnoj skrbi	Uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije na lokalnoj razini

Mladi u Splitu	
IZAZOVI	PRILIKE
Veliki broj nezaposlenog mladog stanovništva	Poticanje poduzetništva i samozapošljavanja te razvoja socijalnog poduzetništva
Pasivnost značajnog dijela mladih u smislu društvene i političke angažiranosti te nedostatak povjerenja mladih prema gradskoj upravi i birokraciji	Suradnja savjeta mladih s institucijama Grada Splita
Nepovezanost gospodarskog i obrazovnog sektora	Profesionalno usmjeravanje mladih i nezaposlenih informiranjem i savjetovanjem

Urbani kriminal i nasilje	
IZAZOVI	PRILIKE
Djelomična osviještenost građana i početno prepoznavanje kriminaliteta	Educiranje i građana i podizanje razine svijesti o nezakonitom ponašanju
Postojanje nesansiranih napuštenih objekata	Korištenje pametnih rješenja u nadzoru javnih površina označenih kao najmanje sigurnima
Povišen sigurnosni rizik tijekom ljetnih mjeseci	Povećan broj policijskih službenika u gradskim četvrtima

Ravnopravnost spolova	
IZAZOVI	PRILIKE
Prosječno niži stupanj obrazovanja kod ženske populacije	Veći postotak žena s visokim obrazovanjem
Niži stupanj zaposlenosti žena u visokoprofitabilnim djelatnostima	Mogućnost rada na nepuno radno vrijeme
Slabiji položaj žena na tržištu rada	Postojanje i djelovanje organizacija civilnog društva koji djeluju u području ravnopravnosti spolova
Neravnopravna zastupljenost spolova u djelatnostima visoke profitabilnosti	Praktično upoznavanje mladih sa zanimanjima u kojima je jedan spol značajno podzastupljen
Prosječno niže plaće i mirovine žena od muškaraca	Poticanje ženskog poduzetništva
Nejednak položaj žena u političkom životu	Podizanje svijesti o važnosti uravnoteženja političke zastupljenosti obaju spolova u Gradskom vijeću, vijećima gradskih kotareva i vijećima mjesnih odbora
Veći udio žena u broju nezaposlenih osoba	Međuresorna suradnje u području zaštite žrtava nasilja u obitelji
Nedostatak kapaciteta u institucijama za skrb za djecu i starije	Razvijen sustav skrbi za djecu i starije
Problem seksualnog nasilja nad ženama	Organizacija i provedba kampanja i drugih aktivnosti, radionica, predavanja, tribina, okruglih stolova o problemu rodno uvjetovanog nasilja
Problem obiteljskog nasilja	

Temeljem identificiranih izazova i prilika, zaključeno je kako je Lokalni plan provedbe Agende 2030 za održivi razvoj Grada Splita potrebno usmjeriti na sljedeća tri cilja Agende 2030:

- Učiniti gradove i naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima,
- Promicati mirna i uključiva društva za održiv razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama,
- Postići ravnopravnost spolova i osnažiti ulogu svih žena i djevojaka.

Odabrani ciljevi Agende 2030 adresiraju potrebe Grada Splita, a identificirane prilike pretvaraju u strateške čimbenike u procesu postizanja održivog grada. Pritom je Cilj 11 „Učiniti gradove i naselja uključivima, sigurnima, otpornima i održivima“ usmjeren na urbane izazove koji uključuju zagušenje prometom, gospodarenje otpadom, probleme s infrastrukturom te izazove adekvatnog stanovanja u rastućim gradovima. Do kraja 2030. godine želi se stoga svima osigurati pristup adekvatnom, sigurnom i jeftinom smještaju i osnovnim uslugama; pristupačnim i održivim transportnim sustavima, poboljšavajući javni prijevoz, vodeći računa

o potrebama ranjivih skupina, žena, djece, osoba s invaliditetom i starijih. Cilj 16 „*Promicati mirna i uključiva društva za održiv razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama*“ posvećen je promicanju mirnih, sigurnih i uključivih društava, promoviranju ljudskih prava, borbi protiv kriminala i nasilja te osiguravanju uključivog, participativnog i reprezentativnog donošenja odluka. Za postizanje ovog cilja potrebno je osnažiti relevantne institucije, izgraditi kapacitete te kontinuirano educirati građane u svrhu postizanja mirnih i uključivih društava. Cilj 5 „*Postići ravnopravnost spolova i osnažiti ulogu svih žena i djevojaka*“ usmjeren je na uklanjanje svih oblika diskriminacije žena i djevojaka, eliminaciji svih oblika nasilja, osiguranje jednakog pristupa obrazovanju, zdravstvenoj skrbi i dostojanstvenom radu ženama i djevojkama te njihove zastupljenosti u političkim i gospodarskim procesima donošenja odluka. Područja usmjerenja navedenih ciljeva prepoznata su kao najvažnija su za razvoj Grada Splita kao održivog grada, zbog čega je Lokalni akcijski plan za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj temeljen upravo na njima.

PLAN PROVEDBE

PLAN PROVEDBE

Plan provedbe Lokalnog plana Agende 2030 za održivi razvoj sadržajno je podijeljen na dva funkcionalna dijela:

- A) Opće smjernice za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj na području Grada Splita
- B) Akcijski plan provedbe Agende 2030 za održivi razvoj na području Grada Splita

U sklopu općih smjernica za provedbu Agende 2030 definirane su generalne smjernice razvoja i ostvarenja ciljeva održivog razvoja koji se odnose na, i kojih bi se trebali pridržavati svi akteri i dionici koji izravno ili neizravno sudjeluju, odnosno imaju potencijal sudjelovati u provedbi mjera kojima se ostvaruju ciljevi održivog razvoja. Smjernice su usklađene s dokumentom Agenda 2030 za održivi razvoj te su prilagođene specifičnom lokalnom stanju i potrebama na području Grada Splita.

Akcijski plan provedbe Agende 2030 konkretizira ostvarenje ciljeva održivog razvoja kroz definiranje općih i specifičnih ciljeva koji su usklađeni s ciljevima održivog razvoja Agende 2030, no u određenoj mjeri prilagođeni specifičnom lokalnom kontekstu, odnosno potrebama i potencijalima razvoja Grada Splita. Akcijski plan provedbe potom za svaki specifični cilj utvrđuje konkretne aktivnosti koje je potrebno realizirati kako bi se ostvarili specifični, odnosno posredno opći ciljevi održivog razvoja, te kako bi se ostvario konkretan i realan doprinos ciljevima održivog razvoja Agende 2030. Pritom su prioritetne aktivnosti koje imaju veće značenje za ostvarenje ciljeva, odnosno čija provedba predstavlja svojevrsan prioritet, posebno naznačene unutar samih specifičnih ciljeva pri čemu se mogu prepoznati putem **podebljanog teksta**. Akcijski plan identificira potencijalne nositelje realizacije aktivnosti, odnosno ostvarenja ciljeva, izvore sredstava za realizaciju aktivnosti te indikativan vremenski plan provedbe istih s predviđenim razdobljem provedbe do maksimalno 2030. godine.

Grad Split je održiv i uključiv grad ugodnog, sigurnog i mirnog življenja koji raspoláže vlastitim resursima poštujući načelo održivosti.

Pojašnjenje vizije:

Grad Split odlikuje održiv i uključiv razvoj koji se temelji na sveobuhvatnom i dugoročno održivom raspolaganju vlastitim resursima te na otvorenom i tolerantnom društvu. Kao središte razvoja Urbane aglomeracije Split i šireg prostora Južnog hrvatskog primorja, Grad Split je usmjeren na aktivaciju vlastitih potencijala te suočavanju sa suvremenim izazovima urbanizacije. Ciljanim aktivnostima na razini cijelog društva te izravnim djelovanjem u konkretnoj sredini u središte općih i posebnih interesa Grad Split stavlja dobrobit društva kao zaloga društvene, gospodarske i okolišne održivosti. Kao rezultat navedenih nastojanja, Grad Split postaje prepoznatljiv kao prostor ugodnog, sigurnog i mirnog življenja bez nasilja i kriminala; kao grad u kojem je svaki pojedinac cijenjen te u kojem su svakom pojedincu omogućeni široki izbori i prilike. Ostvarivanje navedene vizije počiva na predanosti u realizaciji pametnog i participativnog upravljanja, međusektorske suradnje, kao i na osiguravanju „prava na grad“ za sve njegove stanovnike i posjetitelje. Istovremeno će razvoj učinkovitih i kvalitetnih infrastrukturnih sustava na području cijelog Grada te održivo upravljanje, gospodarenje i valorizacija prostornih resursa doprinijeti ostvarenju otpornosti Grada na vanjske utjecaje (klimatske i dr.) kao nužnog preduvjeta za daljnji rast kvalitete života u Gradu Splitu.

SMJERNICE ZA PROVEDBU AGENDE 2030 ZA ODRŽIVI RAZVOJ NA PODRUČJU GRADA SPLITA

Osiguravanje sigurne i pristupačne gradske infrastrukture za sve društvene skupine

Pristupačna gradska infrastruktura prilagođena svim društvenim skupinama nužan je preduvjet ostvarivanja „prava na grad“ za svakog pojedinca te ostvarivanja uključivog društva. Predmetna smjernica stoga se odnosi na sve institucije, javne ustanove, ali i privatni sektor, posebice u zgradarstvu i putničkom prometu, čiji voditelji i planeri doprinose pristupačnosti građevina, prometa i gradskih površina svim pojedincima, s naglaskom na osobe s invaliditetom te osobe slabije pokretljivosti.

Korištenje prostornih i ljudskih resursa temeljeno na sveobuhvatnom i pametnom upravljanju

Efikasnost prostornih, tehničkih i ljudskih resursa te održiv rast i razvoj postiže se sveobuhvatnim i pametnim planiranjem i upravljanjem. Svi akteri i dionici koji izravno ili neizravno sudjeluju, odnosno imaju potencijal sudjelovati u provedbi mjera kojima se ostvaruju ciljevi održivog razvoja, pozvani su stoga prilikom planiranja i realizacije razvojnih projekata i poslovnih aktivnosti, koristiti potencijale pametnog upravljanja koji pridonose dobrobiti pojedinca i društva u cjelini.

Jačanje međusektorske suradnje te suradnje institucija s organizacijama civilnog sektora

Postizanje zajedničke vizije održivog i uključivog grada, ostvarivo je samo ukoliko gradske institucije, organizacije civilnog društva, te u konačnici, lokalna zajednica, zajednički provode aktivnosti i surađuju u ostvarenju ključnih ciljeva. Visoka razina međusektorske suradnje te suradnje institucija s organizacijama civilnog društva pritom ima pozitivan učinak na prepoznavanje izazova razvoja te adekvatno adresiranje potreba gospodarstva i društva. Suradnja je stoga potrebna u svim područjima djelovanja društva, a njezini efekti su pozitivni za sve sudionike iste.

Jačanje participativnog upravljanja

Različiti oblici upravljanja i odlučivanja mogu utjecati na kvalitetu ishoda, a sam način djelovanja može doprinijeti ili priječiti ostvarenju ciljeva održivosti. Participativnim upravljanjem lokalno stanovništvo postaje unutarnji dionik održivog razvoja u svim segmentima društvenog i gospodarskog života grada; utječe se na razvoj tolerantnog

i nediskriminatornog društva temeljenog na dijalogu, te u konačnici ostvaruje uključiv i održiv grad.

Korištenje suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija i pametnih rješenja prilikom planiranja i upravljanja

Digitalne tehnologije i pametna rješenja u suvremenom razdoblju nalaze primjenu u mnogim segmentima društveno-gospodarskog razvoja. Njihova primjena prilikom planiranja i upravljanja doprinosi točnosti inputa i analiza te u konačnici, doprinosi donošenju najboljih rješenja. Javne uprave, institucije te svi akteri urbanog razvoja stoga su pozvani primjenjivati dostupne tehnologije i rješenja u procesu donošenja odluka i radu koji može doprinijeti održivom razvoju zajednice.

Jačanje otpornosti na klimatske promjene

Klimatske promjene predstavljaju jedan od najvećih izazova današnjice koji ima pojavnost na globalnoj razini, a čije posljedice u vidu suša, intenzivnih padalina i oluja, imaju negativne efekte na okoliš, gospodarstvo, te posljedično kvalitetu života. Jačanje otpornosti na klimatske promjene stoga je cilj čijem ostvarenju valja težiti prilikom provođenja svih društveno-gospodarskih aktivnosti. Privatan i javni sektor, kao i svaki pojedinac, pritom nosi odgovornost ostvarivanja predmetnog cilja.

Promicanje nediskriminacije i rodne ravnopravnosti

Promicanje rodne ravnopravnosti i nediskriminacije je proces procjene društvenog položaja za žene i muškarce; marginalizirane društvene skupine; osobe svih nacionalnosti, religija i identiteta pri svakoj planiranoj djelatnosti, uključujući zakonodavstvo, politike ili programe u svakom području i na svim razinama. Radi se o horizontalnom cilju koji probleme i iskustva svih društvenih skupina čini integralnim dijelom programa, provedbe, praćenja i evaluacije politika/mjera i programa u svim političkim, ekonomskim i društvenim područjima tako da svaki pojedinac ima jednaku korist, a neravnopravnost i diskriminacija se ne ponavljaju.

AKCIJSKI PLAN PROVEDBE AGENDE 2030 ZA ODRŽIVI RAZVOJ NA PODRUČJU GRADA SPLITA

Opći ciljevi

OPĆI CILJ 1

→ **Uključiv, siguran, otporan i održiv Grad**

OPIS

Grad Split, kao makroregionalno središte i centar razvoja Urbane aglomeracije Split, predstavlja rasadište ideja, kulture, znanosti, produktivnosti i društvenog razvoja. Gravitacijska snaga Grada generira sve veći broj stambenih jedinica, a rastući broj turističkih posjeta predstavlja dodatan izazov i pritisak na kapacitete infrastrukture, iskorištavanje resursa te okolišne izazove. Urbanizacija je tako suočila Grad Split sa suvremenim izazovima koji uključuju zagušenje prometom, otežano gospodarenje otpadom, sužavanje prostora zelene infrastrukture, te probleme komunalne infrastrukture, a čije je prevladavanje nužno za ostvarivanje visoke kvalitete življenja u Gradu Splitu, ne opterećujući pritom prostorne resurse.

Opći cilj postizanja uključivog, sigurnog, otporanog i održivog Grada Splita usmjeren je na učinkovito raspolaganje prostornim i tehničkim resursima grada koje će omogućiti dostupnost i pristupačnost gradske infrastrukture za sve građane, posebice vodeći računa o potrebama ranjivih skupina društva. Ciljanim aktivnostima želi se utjecati na pristup osnovnim uslugama, energiji, stanovnjaju, prijevozu te pristupu zelenim i javnim površinama kroz integrirano i pametno upravljanje. Pritom je važno jačati otpornost Grada na klimatske promjene te podržavati ekonomske, socijalne i okolišne veze kako bi Grad bio siguran, otporan i održiv.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 1

- 1a Održivo upravljanje gradskom infrastrukturom
- 1b Otpornost na klimatske promjene
- 1c Prilagođenost i dostupnost infrastrukture svim društvenim skupinama

OPĆI CILJ 2

→ Sigurno i uključivo društvo

OPIS

Suzbijanje siromaštva i socijalne isključenosti, ostvarenje ljudskih prava te postizanje jednakosti i ravnopravnosti građana, neophodan je cilj u svrhu postizanja uključivih, sigurnih i održivih gradova. Tolerantno i otvoreno društvo te briga za svakog pojedinca čini gradove ugodnim mjestom življenja, a aktivno sudjelovanje lokalne zajednice u ekonomskom, socijalnom, političkom i kulturnom životu grada doprinosi njegovom održivom rastu i razvoju.

Opći cilj postizanja mirnih i uključivih društava usmjeren je na promicanje socijalne uključenosti, nenasilno ponašanje te upravljanje temeljeno na participativnom modelu u kojem svaki pojedinac može razvopravno sudjelovati u planiranju razvoja kroz dijalog i uvažavanje potreba svih društvenih skupina. Gradeći sigurna i uključiva društva utječe se na boljitak svih aspekata gospodarskog i političkog funkcioniranja grada.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 2

- 2a Suzbijanje socijalne isključenosti
- 2b Upravljanje temeljeno na participativnom modelu
- 2c Siguran grad bez nasilja i kriminala

OPĆI CILJ 3

→ Rodna ravnopravnost

OPIS

Rodna ravnopravnost nije samo temeljno ljudsko pravo, već i nužan temelj za miran, prosperitetan i održiv svijet. Osiguranje jednakog pristupa obrazovanju i tržištu rada te ravnopravne rodne zastupljenosti u političkim i gospodarskim procesima donošenja odluka, poticaj je održivoj ekonomiji koja donosi korist društvu u cjelini.

Opći cilj postizanja rodne ravnopravnosti usmjeren je uklanjanju svih oblika rodne diskriminacije, diskriminacije žena i djevojaka, eliminaciji svih oblika nasilja nad ženama te eksploataciji u javnoj i privatnoj sferi. Rodna ravnopravnost pritom mora činiti integralni dio svih politika, programa i aktivnosti kako u političkim, tako i u ekonomskim i društvenim područjima djelovanja javnog, civilnog i privatnog sektora, budući da je samo kontinuiranim djelovanjem moguće utjecati na porast svijesti o važnosti rodne ravnopravnosti za svako društvo. Obrazovne i javne kampanje, osvještavanje društva o poteškoćama i ograničenjima koji su posljedica rodnih stereotipa u svakodnevnim aktivnostima, senzibiliziranje institucija, a tako i samih građana spram načela ravnopravnosti spolova te promicanje volje za zajednički rad na stvaranju novih vrijednosti u zajednici, komponenta su napora u građenju održivog društva koji cijeni svakog pojedinca te omogućava potpuno ostvarenje potencijala svih članova društva.

SPECIFIČNI CILJEVI OPĆEG CILJA 3

- 3a Ravnopravnost na tržištu rada
- 3b Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu
- 3c Suzbijanje nasilja u obitelji te briga o žrtvama nasilja

Specifični ciljevi i aktivnosti

SC 1a Održivo upravljanje gradskom infrastrukturom

SVRHA

Upravljanje gradskom infrastrukturom poštujući načelo održivosti, koristiti potencijale informacijsko-komunikacijskih tehnologija u svrhu unaprjeđenja dostupnosti i kvalitete društvenih i javnih sadržaja te tehničko-tehnološki modernizirati postojeće sustave.

RELEVANTNOST

- rast sveukupne izgrađenosti prostora opterećuje postojeću gradsku infrastrukturu te smanjuje površine vegetacijskog zemljišta;
- preopterećenost i zagušenost gradskih prometnica otežava funkcioniranje grada;
- tehničko-tehnološka zastarjelost opskrbnog sustava dovodi do gubitaka prirodnih resursa;
- nezadovoljavajuć sustav gospodarenja otpadom generira ekološke probleme;
- potreba za poticanjem korištenja održivih oblika prijevoza.

AKTIVNOSTI

1a1	Donošenje plana upravljanja gradskim zelenilom
1a2	Provedba istraživanja procjene stambenih potreba
1a3	Opremanje svih stambenih jedinica osnovnom instalacijskom infrastrukturom
1a4	Izrada GIS baze javnih zelenih površina i zelenila Grada Splita (inventarizacija, analiza, monitoring)
1a5	Unaprjeđenje vodoopskrbnog sustava pomoću suvremenih tehnoloških rješenja
1a6	Unaprjeđenje kanalizacijskog sustava i odvodnje oborinskih voda
1a7	Izgradnja pročišćivača pitke vode
1a8	Tehnička i operativna modernizacija elektrodistribucijske mreže
1a9	Ulaganje u znanstvena istraživanja i primjenu novih čistijih i ekološki učinkovitijih tehnologija s manjim iskorištavanjem prirodnih dobara, smanjivanjem emisije i količine otpada, te rizika za zdravlje i sigurnost
1a10	Postavljanje pametnih podzemnih kontejnera za odlaganje otpada
1a11	Ugradnja senzora za praćenje popunjenosti kontejnera
1a12	Postavljanje video nadzora na odlagalištu za otpad
1a13	Educiranje stanovništva za provođenje preventivnih mjera zaštite od požara
1a14	Opremanje sustava za automatsko upravljanje prometom

1a15	Integriranje prijevoznih sustava i uspostavljanje tarifno prijevoznice unije
1a16	Održavanje edukacija o modelima i koristima održive mobilnosti
1a17	Postavljanje električnih punionica za električne automobile i električne bicikle
1a18	Primjena digitalnih rješenja u prometu - aplikacija za praćenje vozila javnog gradskog prijevoza
1a19	Primjena digitalnih rješenja u prometu - aplikacija za nalaženje parkirnih mjesta s prikazom svih elemenata prometnog sustava
1a20	Širenje mreže javnog gradskog prometa
1a21	Poticanje korištenja čistijih goriva i tehnologija te prijelaza na one oblike prijevoza koji učinkovito koriste energiju kroz organizaciju informativnih događanja
1a22	Razvoj park&ride sustava
1a23	Investicijska ulaganja u razvoj željezničke infrastrukture
1a24	Izrada Plana održive mobilnosti u Gradu Splitu
1a25	Uređenje biciklističkih staza u skladu s mogućnostima u prostoru
1a26	Izgradnja podzemnih garaža

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1a1											
1a2											
1a3											
1a4											
1a5											
1a6											
1a7											
1a8											
1a9											
1a10											
1a11											
1a12											
1a13											
1a14											
1a15											
1a16											
1a17											
1a18											
1a19											
1a20											
1a21											
1a22											
1a23											
1a24											
1a25											
1a26											

SC 1b Otpornost na klimatske promjene

SVRHA

Ojačati otpornost na prirodne rizike koji nastaju kao posljedica klimatskih promjena, uz istovremenu primjenu rješenja kojima se doprinosi smanjenju nepovoljnih utjecaja na okoliš i klimu.

RELEVANTNOST

- ekstremne vremenske pojave su sve učestalije na globalnoj razini kao posljedica klimatskih promjena (suše, padaline, oluje i dr.);
- projekcije pokazuju kako su obalni gradovi pod visokim rizikom utjecaja koji će se u budućnosti pojaviti kao posljedica klimatskim promjena (poput podizanja razine mora i sl.);
- potrebno je kontinuirano ulagati u porast razine sigurnosti i otpornosti na području Grada Splita.

AKTIVNOSTI

1b1	Održavanje edukacija o niskoenergetskom stanovanju
1b2	Priprema i izdavanje brošura o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima
1b3	Modernizacija javne rasvjete uz primjenu pametnih i energetski učinkovitih rješenja te minimalizaciju svjetlosnog onečišćenja
1b4	Održavanje edukacija o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima
1b5	Sufinanciranje energetske obnove stambenih objekata
1b6	Nabava bespilotnih letjelica u svrhu nadzora požarišta
1b7	Poticanje primjene energetski učinkovitih i pametnih rješenja na području stare gradske jezgre
1b8	Izrada stručne dokumentacije vezane uz povećanje otpornosti stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodne rizike
1b9	Ulaganje u tehnička rješenja prilagodbe stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodnih rizika
1b10	Izrada plana postupanja u slučaju potencijalnih prirodnih katastrofa
1b11	Uspostavljanje i provedba programa redovnog pregleda i utvrđivanja stanja kulturnih dobara

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1b1											
1b2											
1b3											
1b4											
1b5											
1b6											
1b7											
1b8											
1b9											
1b10											
1b11											

SC 1c Prilagođenost infrastrukture svim društvenim skupinama

SVRHA

Prilagoditi gradsku infrastrukturu i javne površine svim društvenim skupinama, posebice osobama s invaliditetom te osobama slabije pokretljivosti, kako bi ista bila dostupna i pristupačna svakom pojedincu.

RELEVANTNOST

- javne gradske površine i gradska infrastruktura namijenjene su svim stanovnicima Grada i njegovim posjetiteljima, stoga su potrebna kontinuirana ulaganja kako bi ista bila jednako dostupna, jednako kvalitetna i jednako pristupačna svim društvenim skupinama;
- neprilagođenost prometne infrastrukture čini pojedine društvene skupine prometno marginaliziranima;
- potreba razvoja pristupačnih turističkih sadržaja.

AKTIVNOSTI

1c1	Prilagođavanje javnih površina i društvenih prostora kretanju osoba s invaliditetom, osobama slabije pokretljivosti, osobama s dječjim kolicima te trudnicama
1c2	Identifikacija prometne infrastrukture koja u arhitektonskom smislu nije pristupačna za osobe smanjene pokretljivosti te osobe s invaliditetom
1c3	Infrastrukturno opremanje autobusnih stajališta, osobito za osobe smanjene pokretljivosti, osobe s invaliditetom, osobe s dječjim kolicima te trudnicama
1c4	Povećanje broja parkirališnih mjesta namijenjenih osobama smanjene pokretljivost i osobama s invaliditetom
1c5	Identificiranje prometno opasnih mjesta u Gradu Splitu
1c6	Postepena zamjena dotrajalih vozila javnog gradskog prijevoza niskopodnim vozilima
1c7	Stimuliranje prilagodbe prilaza do zgrada potrebama osobama smanjene pokretljivosti te osobama s invaliditetom
1c8	Prilagodba turističkog znakovlja osobama s invaliditetom
1c9	Prilagodba prilaza turističkih objekata osobama smanjene pokretljivosti te osobama s invaliditetom
1c10	Provedba aktivnosti smirivanja prometa

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
1c1											
1c2											
1c3											
1c4											
1c5											
1c6											
1c7											
1c8											
1c9											
1c10											

SC 2a Suzbijanje socijalne isključenosti

SVRHA

Usmjerenim aktivnostima djelovati na najranjivije skupine društva kako bi im se omogućilo ravnopravno sudjelovanje u svim društvenim aspektima funkcioniranja Grada te osigurala zadovoljavajuća kvaliteta života.

RELEVANTNOST

- stopa rizika od siromaštva viša u usporedbi s drugim makroregionalnim centrima Hrvatske;
- potreba za kontinuiranim ulaganjem u sustav potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti;
- potreba za promicanjem volonterskog i društveno korisnog rada;
- utvrđen nedovoljan broj smještajnih kapaciteta za najsiromašnije skupine stanovništva.

AKTIVNOSTI

2a1	Subvencioniranje najma stanova u vlasništvu Grada obiteljima slabijeg socioekonomskog statusa i mladim obiteljima
2a2	Integracija pripadnika manjina u tržište rada potporom njihova uključivanja u programe obuke i osposobljavanja
2a3	Povećanje kapaciteta smještaja za beskućnike
2a4	Poboljšanje dostupnosti i transparentnosti informacija o socijalnoj skrbi putem ciljanih informiranja građana
2a5	Razvoj sustava jednostavnog korištenja socijalnih stanova
2a6	Uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije na lokalnoj razini
2a7	Informiranje i savjetovanje prilikom profesionalnog usmjeravanja u svrhu lakšeg zapošljavanja
2a8	Provođenje analize u svrhu osiguravanja praćenja stope rizika od siromaštva
2a9	Poticanje poduzetništva i samozapošljavanja i razvoj socijalnog poduzetništva
2a10	Razvijanje i povezivanje socijalnih usluga u zajednici namijenjenih najsiromašnijim osobama
2a11	Povećanje kapaciteta smještaja za djecu i mlađe punoljetne osobe bez roditelja ili odgovarajuće roditeljske skrbi
2a12	Poticanje razvoja volonterskih programa za mlade

This project is funded
by the European Union

2a13	Osigurati medijski prostor za volonterstvo i druge programe promicanja uključivanja mladih u društvo
2a14	Unaprijediti postojeće i/ili izraditi nove kataloge informacija s pregledom usluga koje se pružaju socijalno ugroženima na području Grada Splita
2a15	Podrška radu udruga nacionalnih manjina
2a16	Podrška povezivanju institucija čije se djelovanje tiče mladih

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2a1											
2a2											
2a3											
2a4											
2a5											
2a6											
2a7											
2a8											
2a9											
2a10											
2a11											
2a12											
2a13											
2a14											
2a15											
2a16											

SC 2b Upravljanje temeljeno na participativnom modelu

SVRHA

Razviti održivi sustav upravljanja koji se temelji na participativnom pristupu i suradnji javnog, privatnog i civilnog sektora te uključivanju građana u donošenje odluka s ciljem prilagodbe javnih politika aktualnim problemima.

RELEVANTNOST

- potrebno je intenzivnije uključivanje lokalnog stanovništva u razmatranje budućeg razvoja Grada;
- na području Grada ne postoji jedinstven uređen prostor za umrežavanje i suradnju svih sektora društva u upravljanju.

AKTIVNOSTI

2b1	Uređenje i uspostava urbanog centra kao mehanizma umrežavanja
2b2	Održavanje edukacija na temu sudjelovanja građana u donošenju odluka
2b3	Intenziviranje komunikacije s civilnim sektorom kroz održavanje bianualnih sastanaka
2b4	Uspostavljanje online komunikacijske platforme s građanima, civilnim sektorom i poslovnim subjektima
2b5	Informiranje građana o javnim savjetovanjima putem medija
2b6	Promicanje i afirmacija rada vijeća mjesnih odbora i mjesne samouprave Grada Splita putem internetskih stranica Grada
2b7	Osiguravanje javnosti i vidljivosti rada mjesne samouprave putem internetskih stranica Grada Splita
2b8	Jačanje transparentnosti u suradnji institucija s udrugama civilnog društva
2b9	Provođenje komunikacijske kampanje za participativan proces upravljanja (letci, plakati)
2b10	Održavanje edukacija na temu uključivanja mladih u proces donošenja odluka

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2b1											
2b2											
2b3											
2b4											
2b5											
2b6											
2b7											
2b8											
2b9											
2b10											

SC 2c Siguran grad bez nasilja i kriminala

SVRHA

Posvuda treba značajno smanjiti sve oblike nasilja i kriminala i s njima povezane stope smrtnih slučajeva, okončati zlorabu droga te svih oblika nasilja i torture, posebice među mladima.

RELEVANTNOST

- utvrđena djelomična osviještenost građana o nasilju i kriminalu te početno prepoznavanje kriminaliteta;
- povišen sigurnosni rizik uslijed rasta broja posjetitelja Grada;
- potreba za identifikacijom i sanacijom najmanje sigurnih dijelova grada.

AKTIVNOSTI

2c1	Periodično provođenje anketa o stanju sigurnosti u Gradu Splitu
2c2	Postavljanje video nadzora na mjestima označenima kao najmanje sigurnima
2c3	Obilježavanje Međunarodnog dana protiv zlorabe droga i nezakonitog prometa drogama 26. lipnja
2c4	Podrška informacijskim i komunikacijskim aktivnostima usmjerenim na uklanjanje nasilja
2c5	Izrada i objava on-line edukativnih video materijala o posljedicama nasilnog ponašanja
2c6	Sanacija napuštenih prostora
2c7	Veća prisutnost policijskih službenika u gradskim četvrtima te na lokacijama označenima kao najmanje sigurnima
2c8	Organizacija događanja na temu nenasilnog ponašanja
2c9	Održavanje seminara, radionica, okruglih stolova i panel rasprava o sprječavanju sukoba interesa

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
2c1											
2c2											
2c3											
2c4											
2c5											
2c6											
2c7											
2c8											
2c9											

SC 3a Ravnopravnost na tržištu rada

SVRHA

Promicati rodnu ravnopravnost i ravnopravnost spolova na tržištu rada kako bi se realizirali potencijali svih članova društva.

RELEVANTNOST

- žene su u Hrvatskoj manje plaćene od muškaraca;
- žene su manje zastupljene u visokoprotabilnim djelatnostima;
- žene su manje aktivne u poduzetništvu.

AKTIVNOSTI

3a1	Obilježavanje Međunarodnog dana žena 8. ožujka, Svjetskog dana seoskih žena 15. listopada, Svjetskog dana poduzetnica te Europskog dana jednakih plaća 2. ožujka.
3a2	Osiguravanje sredstva za provedbu javnih natječaja za davanje finansijskih potpora programima/projektima udruga iz područja promicanja ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i ljudskih prava žena s invaliditetom
3a3	Provedba nacionalnih planova za poticanje zapošljavanja i razvoja ženskog poduzetništva
3a4	Praktično upoznavanje učenica i učenika sa zanimanjima u kojima je jedan spol značajno podzastupljen
3a5	Dodjela potpora ženama inovatoricama koje razvijaju i promoviraju inovacije za poduzetničko korištenje
3a6	Poticanje poduzetništva žena obrazovanjem žena o poduzetništvu te pružanje organizacijske, stručne, savjetodavne, finansijske i prostorne potpore
3a7	Ženama poduzetnicama koje djeluju na području visoke tehnologije, elektronike i informatike, odnosno koje se bave razvojem proizvoda, tehnologija i usluga, omogućiti prednost pri ulasku u Poduzetnički inkubator za visoke tehnologije
3a8	Poticanje ravnopravne podjele roditeljske odgovornosti za skrb o djeci, uključujući promociju korištenja roditeljskog dopusta očeva te jednake raspodjele obiteljskih i kućanskih poslova
3a9	Upoznavanje javnosti sa Strategijom za ravnopravnost između žena i muškaraca 2010.-2015., UN-ovom Konvencijom o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Pekinškom deklaracijom i Platformom za djelovanje te Priručnikom Vijeća Europe o strategijama za suzbijanje rodnih stereotipa na internetskim stranicama Grada Splita, radi njihova promoviranja
3a10	Promicati primjere dobre prakse tvrtki koje se brinu za ljudska prava svojih zaposlenika i bore protiv diskriminacije
3a11	Utvrđivanje stanja za pripremu uvođenja inkubatora za žensko poduzetništvo
3a12	Informiranje o jazu u plaćama između žena i muškaraca u Gradu Splitu

This project is funded by the European Union

3a13	Promicanje uporabe rodno neutralne komunikacije u tijelima Grada Splita kao i u javnom govoru
3a14	Podizanje svijesti o važnosti uravnoteženja političke zastupljenosti obaju spolova u Gradskom vijeću Grada Splita, vijećima gradskih kotareva i vijećima mjesnih odbora
3a15	Informiranje javnosti o spolnoj zastupljenosti na prihvaćenim kandidacijskim listama po predlagateljima za izbore za Gradsko vijeće Grada Splita, gradonačelnika/cu, zamjenike/ce gradonačelnika/ice, vijeća gradskih četvrti, vijeća mjesnih odbora, vijeća i predstavnike/ce nacionalnih manjina u Gradu Splitu
3a16	Uvažavanje i promicanje rodno osjetljive statistike u političkom i javnom životu
3a17	Promoviranje rodne ravnopravnosti kao temeljne društvene vrijednosti

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3a1											
3a2											
3a3											
3a4											
3a5											
3a6											
3a7											
3a8											
3a9											
3a10											
3a11											
3a12											
3a13											
3a14											
3a15											
3a16											
3a17											

SC 3b Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu

SVRHA

Poticanje ravnopravne zastupljenosti spolova i rodne ravnopravnosti u političkim i gospodarskim procesima donošenja odluka u svrhu adekvatnog adresiranja potreba svakog člana društva.

RELEVANTNOST

- žene su tradicionalno manje zastupljene u političkom životu Grada;
- identificirana je potreba za razvojem svijesti o ravnopravnosti spolova te ohrabriranju žena za aktivan angažman u političkom i javnom životu.

AKTIVNOSTI

3b1	Organiziranje tribina, konferencija, kampanja i drugih aktivnosti o potrebi uravnotežene političke zastupljenosti u predstavničkim tijelima Grada Splita i tijelima mjesne samouprave
3b2	Objavljivanje spolno razlučenih podataka o udjelu žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti, na mjesnoj i gradskoj razini na internetskoj stranici Grada Splita
3b3	Dodjela potpora za proizvodnju i emitiranje programskih sadržaja kojima se potiče i razvija svijest o ravnopravnosti spolova
3b4	Informiranje javnosti o obvezama uvođenja rodno osjetljivih politika u sva područja društvenog života, a u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i standardima EU
3b5	Kampanje s ciljem upoznavanja javnosti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim antidiskriminacijskim zakonima te mehanizmima zaštite od rodne diskriminacije
3b6	Usklađivanje broja potrebnih SOS telefona, savjetovališta, skloništa i drugih izvaninstitucionalnih servisa za žene žrtve svih oblika nasilja s obzirom na broj stanovnika u Gradu Splitu, sukladno Preporuci (2002) Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o zaštiti žena od nasilja
3b7	Distribucija Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja u svim relevantnim ustanovama, uključujući osnovne i srednje škole, uz praćenje i izvještavanje o njegovoj primjeni
3b8	Predavanja, tribine i radionice o rodno uvjetovanom nasilju te njegovu utjecaju na mentalno zdravlje žrtava nasilja
3b9	Povećati broj ulica i trgova koje nose imena značajnih žena

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3b1											
3b2											
3b3											
3b4											
3b5											
3b6											
3b7											
3b8											
3b9											

SC 3c Suzbijanje nasilja u obitelji te briga o žrtvama nasilja

SVRHA

Sustavno brinuti o žrtvama nasilja te preventivnim aktivnosti utjecati na eliminiranje nasilja u obitelji.

RELEVANTNOST

- rasprostranjenost nasilja u obitelji i dalje je zabrinjavajuća;
- žrtve obiteljskog nasilja često trpe psihičke posljedice, te im je potrebna psihosocijalna podrška;
- u Gradu Splitu ne postoji dovoljan kapacitet za privremen smještaj žrtava obiteljskog nasilja.

AKTIVNOSTI

3c1	Osiguravanje stambenog zbrinjavanja djece i odraslih osoba žrtava nasilja u obitelji sukladno pozitivnim zakonskim propisima i donesenim rješenjima
3c2	Uspostava kriznog centra za žrtve nasilja
3c3	Osiguravanje financijske potpore radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji koje vode organizacije civilnog društva te ustanovama koje pružaju smještaj žrtvama nasilja u obitelji na području Grada Splita
3c4	Uvođenje rodnog proračuna u okviru kojeg će se osiguravati kontinuirana financijska potpora namijenjena radu skloništa za žrtve nasilja u obitelji
3c5	Prostore u kojima djeluju skloništa za žrtve nasilja u obitelji prilagoditi i za boravak osoba s invaliditetom
3c6	Planirati i programirati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji
3c7	Jačanje suradnje između ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji u cilju pripreme za zapošljavanje i poboljšanje zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji
3c8	Provoditi medijske kampanje za suzbijanje obiteljskog nasilja na lokalnoj razini s ciljem daljnje senzibilizacije javnosti za problematiku obiteljskog nasilja
3c9	Provođenje sustavne i kontinuirane izobrazbe probacijskih službenika za provedbu tretmanskog programa namijenjenog počiniteljima nasilja u obitelji s ciljem smanjenja nasilničkog ponašanja
3c10	Organizacija i provedba kampanja i drugih aktivnosti, radionica, predavanja, tribina, okruglih stolova o problemu rodno uvjetovanog nasilja, uključujući trgovanje ljudima i prostituciju kao i nasilje nad LGBT osobama te tiskanje, distribucija publikacija i edukativnih materijala o svim oblicima nasilja nad ženama radi informiranja i podizanja javne svijesti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja
3c11	Podrška istraživanjima o svim vidovima diskriminacije u društvu
3c12	Poticanje međuresorne suradnje u području zaštite žrtava nasilja u obitelji

This project is funded
by the European Union

INDIKATIVAN VREMENSKI PLAN PROVEDBE AKTIVNOSTI

	2020.	2021.	2022.	2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.
3c1											
3c2											
3c3											
3c4											
3c5											
3c6											
3c7											
3c8											
3c9											
3c10											
3c11											
3c12											

Akcijski plan provedbe

Akcijski plan provedbe sastavni je dio Lokalnog plana za Agendu 2030 u kojem se definiraju konkretni koraci u svrhu postizanja općih i specifičnih ciljeva Lokalnog plana. Definirane aktivnosti pritom su usklađene s načelima održivog razvoja te su prilagođene specifičnom lokalnom kontekstu, odnosno potrebama i potencijalima razvoja Grada Splita.

Akcijskim planom provedbe definirane su 123 aktivnosti raspoređene prema 3 opća i 9 specifičnih ciljeva. Prilikom rada na ovom dijelu Lokalnog plana u obzir su uzete sve prethodno stečene informacije o stanju u prostoru i potrebama društva, te se iste dotiču ekonomske, ekološke i socijalne komponente održivog razvoja Grada Splita. Realizacijom predmetnih aktivnosti očekuje ostvarenje predmetnih ciljeva te konkretan i realan doprinos viziji i ciljevima Agende 2030. Akcijski plan također identificira potencijalne nositelje realizacije aktivnosti, odnosno ostvarenja ciljeva, izvore sredstava za realizaciju aktivnosti te indikativan vremenski plan provedbe istih s predviđenim razdobljem provedbe do maksimalno 2030. godine.

Akcijski plan provedbe, kao sastavni dio Lokalnog plana za provedbu Agende 2030 za održivi razvoj, dodan je dokumentu kao prilog (PRILOG – AKCIJSKI PLAN) uzevši u obzir njegovu promjenjivu narav, odnosno mogućnost ažuriranja istog sukladno novonastalim potrebama i promjenama razvojnog konteksta Grada Splita.

**POPIS LITERATURE I
IZVORA**

POPIS LITERATURE I IZVORA

Centar za socijalnu skrb, 2019, dostavljeni podaci

Desetljeće sigurnosti cestovnog prometa, Hrvatski auto klub, n.d., <https://www.hak.hr/sigurnost-u-prometu/prometna-preventiva/desetljece-sigurnosti-cestovnog-prometa/>, (16.4.2019.)

Djelokrug rada Povjerenstva za ravnopravnost spolova Grada Splita, Grad Split, 2019 www.split.hr (29.4.2019.)

Dom za starije i nemoćne Split, 2019, dostavljeni podaci

Gašparović M., Zrinski M. i Gudelj M. 2017: Analiza urbanizacije grada Splita, *Geodetski list*, 71 (94), 189-202.

Godišnje izvješće, Hrvatska elektro privreda (HEP), 2017, http://hep.hr/ods/UserDocImages//publikacije/godisnje_izvjesce//godisnje2017.pdf (8.5.2019.)

Izvešće o izvršenju Plana gospodarenja otpadom Grada Splita za 2017. godinu, Grad Split, Upravni odjel za komunalno gospodarstvo, redarstvo i mjesnu samoupravu, 2018, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=23303 (8.5.2019.)

Gender Assessment: Investing in Opportunitues for All, Svjetska banka, 2019, <http://pubdocs.worldbank.org/en/695541553252905811/WB-Croatia-gender-equality-22032019.pdf> (29.4.2019.)

Grad Split, Služba za međunarodne i EU projekte, 2019, dostavljeni podaci

Gradski program za mlade Grada Splita za razdoblje od 2017. do 2020., Grad Split, 2016, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=18513 (29.4.2019.)

Haralambos, M., Holborn, M., 2002: *Sociologija: teme i perspektive*, Zagreb

Hrvatski zavod za zapošljavanje, 2019, dostavljeni podaci

Hutton, S.; Redmond, G., 2000: *Poverty in Transition Economies. New Fetter Lane*, London, Routledge

Institut IGH, 2011: *Prostorno-prometna studija šireg područja grada Splita, Operativni sažetak – knjiga I*, Zagreb

Izvešće o intervencijama za 2018. godinu, Javna vatrogasna postrojba Grada Splita, 2019, dostavljeni dokument

Izvešće o radu trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split za 2016. godinu, Čistoća d.o.o. Split, dostavljeni dokument

Izvešće o radu trgovačkog društva Čistoća d.o.o. Split za 2018. godinu, Čistoća d.o.o. Split, dostavljeni dokument

Izveštaj evaluacijskog tima za Vijeće za prevenciju kriminaliteta Grada Splita: procjena spremnosti, potreba i resursa, Vijeće za prevenciju kriminaliteta Grada Splita, 2011, www.split.hr/lfs.axd?t=16&id=6362, (6.5.2019.)

Kokanović, M., Šmid, M., 2000: *Niže plaće i slabije šanse; Diskriminacija žena u Hrvatskoj*, Zagreb

Leburić, A., Konsa, K., Štrk, M., Quien, M., 2009: *Socijalne potrebe splitskih obitelji: sociološko istraživanje*, Redak, Split

Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Registar kulturnih dobara, www.data.gov.hr/dataset/registar-kulturnih-dobara (6.5.2019.)

Nacionalna strategija za zaštitu od nasilja u obitelji 2017.-2022., Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, 2017, <https://mdomsp.gov.hr/UserDocImages//Vijesti2017//Nacionalna%20strategija%20zastite%20od%20nasilja%20u%20obitelji%20za%20razdoblje%20do%202017.%20do%202022.%20godine.pdf> (25.4.2019.)

Nacionalni program za mlade za razdoblje 2014.-2017., Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, 2014, <https://mdomsp.gov.hr/istaknute-teme/mladi-i-volonterstvo/mladi-9015/nacionalni-program-za-mlade-9024/9024> (23.4.2019.)

Naselja i stanovništvo RH 1857.-2001., Državni zavod za statistiku (DZS), 2001, www.dzs.hr (23.4.2019.)

Obrazovanje, Državni zavod za statistiku (DZS), 2019, www.dzs.hr (23.5.2019.)

O Centru, Centar za obrazovanje i odgoj 'Juraj Bonači', 2019, <https://centar-juraj-bonaci.hr/o-centru/> (10.6.2019.)

Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje, Svjetska banka, 2016, [https://razvoj.gov.hr/Istaknute%20teme/Kartom%20siroma%C5%A1tva/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20ocjeni%20siroma%C5%A1tva%20za%20mala%20podru%C4%8Dja%20temeljem%20potro%C5%A1nje%20\(karte%20siroma%C5%A1tva\)%20u%20RH.pdf](https://razvoj.gov.hr/Istaknute%20teme/Kartom%20siroma%C5%A1tva/Izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20ocjeni%20siroma%C5%A1tva%20za%20mala%20podru%C4%8Dja%20temeljem%20potro%C5%A1nje%20(karte%20siroma%C5%A1tva)%20u%20RH.pdf) (19.4.2019.)

Odekon, M. (2006.) *Encyclopedia of World Poverty*. Thousand Oaks, California: Sage Publications, Inc.

Odluka o prijevozu putnika u javnom cestovnom prometu, *Službeni glasnik Grada Splita*, br. 16714, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=10585 (9.5.2019.)

Odluka o socijalnoj skrbi, *Službeni glasnik Grada Splita*, br. 2616, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=16216, (9.5.2019.)

Održivi razvoj, Ministarstvo vanjskih i europskih poslova Republike Hrvatske, n.d., <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi/globalne-teme/odrzivi-razvoj/> (6.5.2019.)

Odsjek za prosvjetu i tehničku kulturu, Grad Split, 2019, dostavljeni podaci

Plan upravljanja povijesnom kompleksom Splita s Dioklecijanovom palačom, Grad Split, 2015, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=15239 (23.4.2019.)

Policijska uprava Splitsko-dalmatinska, 2019, dostavljeni podaci

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: Stanovništvo prema glavnim izvorima sredstava za život i spolu, Državni zavod za statistiku (DZS), 2011, www.dzs.hr (23.4.2019.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Državni zavod za statistiku (DZS), 2011, www.dzs.hr (23.4.2019.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: Stanovništvo staro 15 i više godina prema najvišoj završenoj školi, obrazovnim područjima i spolu, Državni zavod za statistiku (DZS), 2011, www.dzs.hr (29.4.2019.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: Stanovništvo staro 15 i više godina prema trenutačnoj aktivnosti, starosti i spolu po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku (DZS), 2011, www.dzs.hr (29.4.2019.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2001: Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama I instalacijama po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku (DZS), 2001. www.dzs.hr (23.4.2019.)

Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011: Nastanjeni stanovi prema pomoćnim prostorijama I instalacijama po gradovima/općinama, Državni zavod za statistiku (DZS), 2011, www.dzs.hr (23.4.2019.)

Predškolske ustanove, Grad Split, 2019, <http://www.split.hr/Default.aspx?art=1629> (29.4.2019.)

Priilog Studiji ocjene opravdanosti objedinjavanja pružanja usluga parkiranja (prometa u mirovanju) u Gradu Splitu, Grad Split, 2016, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=15553

Prirodna baština, Javna ustanova za urupvljanje 'Park-šumom Marjan', n.d., <http://www.marjan-parksuma.hr/prirodna-bastina/> (7.5.2019.)

Priručnik za participativno odlučivanje, Centar za edukaciju, savjetovanje i istraživanje (CESI), 2014, https://www.cesi.hr/attach/_p/prirucnik_za_participativno_odlucivanje.pdf (15.5.2019.)

Procjena rizika od katastrofa za Republiku Hrvatsku, Vlada Republike Hrvatske, 2013, https://www.platforma.hr/images/dokumenti/Procjena_rizika_RH_svi_FINAL.pdf (17.4.2019.)

Promet d.o.o. Split, 2019, dostavljeni podaci

Relja R., Galić B., Despotović, M., 2009: Položaj žena na tržištu rada grada Splita, *Sociologija i prostor*, 47 (3), 217.-239.

Siromaštvo, nezaposlenosti i socijalna isključenost, Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP), 2006, https://issuu.com/undphr/docs/siromastvo__nezaposlenost_i_socijal (15.4.2019.)

Statut Grada Splita, Grad Split, 2013, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=9193 , (7.5.2019.)

Strategija razvoja Urbane aglomeracije Split, Grad Split, 2016, www.split.hr/lgs.axd?t=16&id=17622 (7.5.2019.)

Šiljeg, S., Marić, I., Cavrić, B., 2018: Pregled razvoja teorija u proučavanju zadovoljstva stanovanjem, *Geoadria*, 23(1), 51-84.

The 2030 Agenda for sustainable development: Transforming our world, United Nations, New York, 2015.

The Sustainable Development Agenda, United Nations, n.d. <https://www.un.org/sustainabledevelopment/development-agenda/> (6.5.2019.)

Transport i komunikacije, Državni zavod za statistiku (DZS), 2019, www.dzs.hr (23.4.2019.)

Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj 2014.-2020., Vlada Republike Hrvatske, 2014, <https://vlada.gov.hr/Strategija%20borbe%20protiv%20siroma%C5%A1tva.pdf> (20.06.2017)

Strateški marketinški plan destinacije Split 2017.-2022., Turistička zajednica Grada Splita, 2017, <https://visitsplit.com/clients/1/documents/5dnzypa85onms73.pdf> (23.4.2019.)

Udruga MoSt, 2019: <https://www.most.hr/program-skrbi-i-brige-za-beskucnike-ce> (16.4.2019.)

Why the SDGs Matter, United Nations, n.d., <https://www.un.org/sustainabledevelopment/why-the-sdgs-matter/> (5.7.2019.)

Zakonu o pravu na pristup informacijama, NN 25/13, 85/15

Zakon o ravnopravnosti spolova, NN 82/08, 69/17

Zakon o savjetima mladih, NN 41/14

Zakono o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske, NN 123/17

Zakonu o zaštiti od požara, NN 92/10

Zakon o zaštiti prirode, NN 80/13,15/18, 14/19

This project is funded
by the European Union

PRIOLOG – AKCIJSKI PLAN

Kod	SC - Održivo upravljanje gradskom infrastrukturom	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
1a1	Donošenje plana upravljanja gradskim zelenilom	Grad Split	Parkovi i nasadi	2021.-2022.	europski i lokalni
1a2	Provedba istraživanja procjene stambenih potreba	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.,2025.,2030.	lokalni
1a3	Opremanje svih stambenih jedinica osnovnom instalacijskom infrastrukturom	Grad Split	HEP, Vodovod i odvodnja	2020.-2030.	europski i lokalni
1a4	Izrada GIS baze javnih zelenih površina i zelenila Grada Splita (inventarizacija, analiza, monitoring)	Grad Split	Parkovi i nasadi	2022.-2023.	europski i lokalni
1a5	Unaprjeđenje vodoopskrbnog sustava pomoću suvremenih tehnoloških rješenja	Grad Split	Vodovod i odvodnja	2020.-2023.	europski i lokalni
1a6	Unaprjeđenje kanalizacijskog sustava i odvodnje oborinskih voda	Grad Split	Vodovod i odvodnja	2020.-2023.	europski i lokalni
1a7	Izgradnja pročišćivača pitke vode	Grad Split	Vodovod i odvodnja	2020.	lokalni
1a8	Tehnička i operativna modernizacija elektrodistribucijske mreže	HEP	Grad Split	2020.-2030.	nacionalni
1a9	Ulaganje u znanstvena istraživanja i primjenu novih čistijih i ekološki učinkovitijih tehnologija s manjim iskorištavanjem prirodnih dobara, smanjivanjem emisije i količine otpada, te rizika za zdravlje i sigurnost	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	europski i lokalni
1a10	Postavljanje pametnih podzemnih kontejnera za odlaganje otpada	Čistoća Split	Grad Split	2020.-2027.	europski i lokalni
1a11	Ugradnja senzora za praćenje popunjenosti kontejnera	Čistoća Split	Grad Split	2028.-2030.	europski i lokalni
1a12	Postavljanje video nadzora na odlagalištu za otpad	Grad Split	Čistoća Split	2028.-2030.	lokalni
1a13	Educiranje stanovništva za provođenje preventivnih mjera zaštite od požara	JVP Split	PU Splitsko-dalmatinska	2020.-2030.	županijski i lokalni
1a14	Opremanje sustava za automatsko upravljanje prometom	Grad Split	Promet Split	2025.-2026.	europski i lokalni
1a15	Integriranje prijevoznčkih sustava i uspostavljanje tarifno prijevoznčke unije	Grad Split	Promet Split, HŽ, Jadrolinija	2022.-2023.	europski i lokalni

This project is funded
by the European Union

1a16	Održavanje edukacija o modelima i koristima održive mobilnosti	Grad Split	Promet Split, HŽ, Jadrolinija	2020.-2026.	europski i lokalni
1a17	Postavljanje električnih punionica za električne automobile i električne bicikle	Grad Split	Split parking	2021.-2030.	europski i lokalni
1a18	Primjena digitalnih rješenja u prometu - aplikacija za praćenje vozila javnog gradskog prijevoza	Promet Split	Sveučilište u Splitu	2021.-2022.	europski i lokalni
1a19	Primjena digitalnih rješenja u prometu - aplikacija za nalaženje parkirnih mjesta s prikazom svih elemenata prometnog sustava	Split parking	Sveučilište u Splitu	2020.-2021.	europski i lokalni
1a20	Širenje mreže javnog gradskog prometa	Grad Split	Promet Split	2023.-2030.	europski i lokalni
1a21	Poticanje korištenja čistijih goriva i tehnologija te prijelaza na one oblike prijevoza koji učinkovito koriste energiju kroz organizaciju informativnih događanja	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	europski i lokalni
1a22	Razvoj park&ride sustava	Grad Split	Split parking	2023.-2026.	europski i lokalni
1a23	Investicijska ulaganja u razvoj željezničke infrastrukture	HŽ	Grad Split	2022.-2030.	nacionalni
1a24	Izrada Plana održive mobilnosti u Gradu Splitu	Grad Split	Promet Split, HŽ, Jadrolinija	2020.-2021.	europski i lokalni
1a25	Uređenje biciklističkih staza u skladu s mogućnostima u prostoru	Grad Split	TZ Grada Splita	2020.-2030.	europski i lokalni
1a26	Izgradnja podzemnih garaža	Grad Split	Split parking	2021.-2028.	europski i lokalni

Kod	SC - Otpornost na klimatske promjene	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
1b1	Održavanje edukacija o niskoenergetskom stanovanju	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2025.	europski i lokalni
1b2	Priprema i izdavanje brošura o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima	Čistoća Split	Grad Split	2020.-2023.	europski i lokalni
1b3	Modernizacija javne rasvjete uz primjenu pametnih i energetski učinkovitih rješenja te minimalizaciju svjetlosnog onečišćenja	Grad Split	HEP	2022.-2024.	europski i lokalni

This project is funded
by the European Union

1b4	Održavanje edukacija o održivom zbrinjavanju otpada u kućanstvima i poslovnim objektima	Čistoća Split	Grad Split	2020.-2023.	europski i lokalni
1b5	Sufinanciranje energetske obnove stambenih objekata	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2024.-2030.	europski i lokalni
1b6	Nabava bespilotnih letjelica u svrhu nadzora požarišta	JVP Split	Grad Split	2026.-2028.	europski i lokalni
1b7	Poticanje primjene energetske učinkovitih i pametnih rješenja na području stare gradske jezgre	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	europski i lokalni
1b8	Izrada stručne dokumentacije vezane uz povećanje otpornosti stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodne rizike	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2022.-2023.	europski i lokalni
1b9	Ulaganje u tehnička rješenja prilagodbe stare gradske jezgre na posljedice klimatskih promjena i prirodnih rizika	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2024.-2030.	europski i lokalni
1b10	Izrada plana postupanja u slučaju potencijalnih prirodnih katastrofa	Grad Split	Civilna zaštita	2021.	lokalni
1b11	Uspostavljanje i provedba programa redovnog pregleda i utvrđivanja stanja kulturnih dobara	Konzervatorski odjel MK	TZ Grada Splita	2020.-2030.	nacionalni

Kod	SC - Prilagođenost i dostupnost infrastrukture svim društvenim skupinama	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
1c1	Prilagođavanje javnih površina i društvenih prostora kretanju osoba s invaliditetom, osobama slabije pokretljivosti, osobama s dječjim kolicima te trudnicama	Grad Split	udruge koje djeluju u području skrbi za osobe s invaliditetom	2021.-2026.	europski i lokalni
1c2	Identifikacija prometne infrastrukture koja u arhitektonskom smislu nije pristupačna za osobe smanjene pokretljivosti te osobe s invaliditetom	Grad Split	udruge koje djeluju u području skrbi za osobe s invaliditetom	2020.-2021.	lokalni
1c3	Infrastrukturno opremanje autobusnih stajališta, osobito za osobe smanjene pokretljivosti, osobe s invaliditetom, osobe s dječjim kolicima te trudnicama	Grad Split	Promet Split	2022.-2024.	europski i lokalni

This project is funded
by the European Union

1c4	Povećanje broja parkirališnih mjesta namijenjenih osobama smanjene pokretljivost i osobama s invaliditetom	Split parking	Grad Split	2021.-2028.	europski i lokalni
1c5	Identificiranje prometno opasnih mjesta u Gradu Splitu	PU Splitsko-dalmatinska	Grad Split	2020.-2021.	lokalni
1c6	Postepena zamjena dotrajalih vozila javnog gradskog prijevoza niskopodnim vozilima	Promet Split	Grad Split	2020.-2030.	europski i lokalni
1c7	Stimuliranje prilagodbe prilaza do zgrada potrebama osobama smanjene pokretljivosti te osobama s invaliditetom	Grad Split	udruge koje djeluju u području skrbi za osobe s invaliditetom	2020.-2030.	europski i lokalni
1c8	Prilagodba turističkog znakovlja osobama s invaliditetom	TZ Grada Splita	Grad Split	2020.-2022.	europski i lokalni
1c9	Prilagodba prilaza turističkih objekata osobama smanjene pokretljivosti te osobama s invaliditetom	TZ Grada Splita	Grad Split	2023.-2027.	europski i lokalni
1c10	Provedba aktivnosti smirivanja prometa	PU Splitsko-dalmatinska	Grad Split	2021.-2027.	lokalni

Kod	SC - Suzbijanje socijalne isključenosti	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
2a1	Subvencioniranje najma stanova u vlasništvu Grada obiteljima slabijeg socioekonomskog statusa i mladim obiteljima	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2021.-2030.	lokalni
2a2	Integracija pripadnika manjina u tržište rada potporom njihova uključivanja u programe obuke i osposobljavanja	HZZ	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2022.	nacionalni
2a3	Povećanje kapaciteta smještaja za beskućnike	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2021.-2022.	lokalni
2a4	Poboljšanje dostupnosti i transparentnosti informacija o socijalnoj skrbi putem ciljanih informiranja građana	Centar za socijalnu skrb	Grad Split	2020.-2021.	lokalni
2a5	Razvoj sustava jednostavnog korištenja socijalnih stanova	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2022.-2030.	lokalni
2a6	Uspostavljanje koordiniranog sustava potpore skupinama u riziku od siromaštva i socijalne isključenosti, te sustava praćenja i evaluacije na lokalnoj razini	Centar za socijalnu skrb	Splitsko-dalmatinska županija	2021.-2024.	nacionalni i lokalni
2a7	Informiranje i savjetovanje prilikom profesionalnog usmjeravanja u svrhu lakšeg zapošljavanja	HZZ	osnovne i srednje škole	2020.-2030.	nacionalni i lokalni

This project is funded
by the European Union

2a8	Provođenje analize u svrhu osiguravanja praćenja stope rizika od siromaštva	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2022.-2027.	lokalni
2a9	Poticanje poduzetništva i samozapošljavanja i razvoj socijalnog poduzetništva	Grad Split	RaSt	2020.-2030.	lokalni i županijski
2a10	Razvijanje i povezivanje socijalnih usluga u zajednici namijenjenih najsiromašnijim osobama	Grad Split	Centar za socijalnu skrb	2020.-2030.	nacionalni i lokalni
2a11	Povećanje kapaciteta smještaja za djecu i mlađe punoljetne osobe bez roditelja ili odgovarajuće roditeljske skrbi	Grad Split	Dječji dom Maestral	2020.-2021.	lokalni
2a12	Poticanje razvoja volonterskih programa za mlade	Grad Split	udruge koje djeluju u području rada za mlade i s mladima	2022.-2030.	lokalni
2a13	Osigurati medijski prostor za volonterstvo i druge programe promicanja uključivanja mladih u društvo	Grad Split	udruge koje djeluju u području rada za mlade i s mladima	2022.-2023.	lokalni
2a14	Unaprijediti postojeće i/ili izraditi nove kataloge informacija s pregledom usluga koje se pružaju socijalno ugroženima na području Grada Splita	Centar za socijalnu skrb	udruge koje djeluju u području rada za mlade i s mladima	2020.	lokalni
2a15	Podrška radu udruga nacionalnih manjina	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	nacionalni
2a16	Podrška povezivanju institucija čije se djelovanje tiče mladih	Grad Split	udruge koje djeluju u području rada za mlade i s mladima	2020.-2030.	nacionalni i lokalni

Kod	SC - Upravljanje temeljeno na participativnom modelu	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
2b1	Uređenje i uspostava urbanog centra kao mehanizma umrežavanja	Grad Split	Udruge s prostora Grada Splita	2025.-2027.	europski i lokalni
2b2	Održavanje edukacija na temu sudjelovanja građana u donošenju odluka	Grad Split	Udruge s prostora Grada Splita	2021.-2028.	lokalni
2b3	Intenziviranje komunikacije s civilnim sektorom kroz održavanje bianualnih sastanaka	Grad Split	Udruge s prostora Grada Splita	2020.-2030.	lokalni
2b4	Uspostavljanje online komunikacijske platforme s građanima, civilnim sektorom i poslovnim subjektima	Grad Split	RaSt	2022.-2023.	lokalni
2b5	Informiranje građana o javnim savjetovanjima putem medija	Grad Split	/	2020.-2030.	lokalni
2b6	Promicanje i afirmacija rada vijeća mjesnih odbora i mjesne samouprave Grada Splita putem internetskih stranica Grada	Grad Split	/	2020.-2030.	lokalni

This project is funded
by the European Union

2b7	Osiguravanje javnosti i vidljivosti rada mjesne samouprave putem internetskih stranica Grada Splita	Grad Split	/	2020.-2030.	lokalni
2b8	Jačanje transparentnosti u suradnji institucija s udrugama civilnog društva	Grad Split	Udruge s prostora Grada Splita	2020.-2030.	lokalni
2b9	Provođenje komunikacijske kampanje za participativan proces upravljanja (letci, plakati)	Grad Split	Udruge s prostora Grada Splita	2020.-2030.	europski i lokalni
2b10	Održavanje edukacija na temu uključivanja mladih u proces donošenja odluka	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	europski i lokalni

Kod	SC - Siguran grad bez nasilja i kriminala	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
2c1	Periodično provođenje anketa o stanju sigurnosti u Gradu Splitu	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.,2025.,2030.	lokalni
2c2	Postavljanje video nadzora na mjestima označenima kao najmanje sigurnima	Grad Split	PU Splitsko-dalmatinska	2021.-2026.	lokalni
2c3	Obilježavanje Međunarodnog dana protiv zlouporabe droga i nezakonitog prometa drogama 26. lipnja	Grad Split	PU Splitsko-dalmatinska	2020.-2030.	lokalni
2c4	Podrška informacijskim i komunikacijskim aktivnostima usmjerenim na uklanjanje nasilja	Grad Split	PU Splitsko-dalmatinska	2020.-2030.	županijski i lokalni
2c5	Izrada i objava on-line edukativnih video materijala o posljedicama nasilnog ponašanja	Grad Split	Centar za socijalnu skrb	2022.-2028.	nacionalni i lokalni
2c6	Sanacija napuštenih prostora	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	europski i lokalni
2c7	Veća prisutnost policijskih službenika u gradskim četvrtima te na lokacijama označenima kao najmanje sigurnima	PU Splitsko-dalmatinska	Grad Split	2020.-2030.	lokalni
2c8	Organizacija događanja na temu nenasilnog ponašanja	PU Splitsko-dalmatinska	Centar za socijalnu skrb	2020.-2030.	lokalni
2c9	Održavanje seminara, radionica, okruglih stolova i panel rasprava o sprječavanju sukoba interesa	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	lokalni

Kod	SC - Ravnopravnost na tržištu rada	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
-----	------------------------------------	----------	---------	-----------------	---------------------

This project is funded
by the European Union

3a1	Obilježavanje Međunarodnog dana žena 8. ožujka, Svjetskog dana seoskih žena 15. listopada, Svjetskog dana poduzetnica te Europskog dana jednakih plaća 2. ožujka.	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3a2	Osiguravanje sredstva za provedbu javnih natječaja za davanje financijskih potpora programima/projektima udruga iz područja promicanja ljudskih prava, ravnopravnosti spolova i ljudskih prava žena s invaliditetom	Grad Split	Spitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	europski i lokalni
3a3	Provedba nacionalnih planova za poticanje zapošljavanja i razvoja ženskog poduzetništva	HZZ	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	nacionalni
3a4	Praktično upoznavanje učenica i učenika sa zanimanjima u kojima je jedan spol značajno podzastupljen	HZZ	osnovne i srednje škole	2020.-2030.	lokalni i županijski
3a5	Dodjela potpora ženama inovatoricama koje razvijaju i promoviraju inovacije za poduzetničko korištenje	Grad Split	RaST	2020.-2030.	europski i lokalni
3a6	Poticanje poduzetništva žena obrazovanjem žena o poduzetništvu te pružanje organizacijske, stručne, savjetodavne, financijske i prostorne potpore	RaST	Grad Split	2020.-2030.	lokalni
3a7	Ženama poduzetnicama koje djeluju na području visoke tehnologije, elektronike i informatike, odnosno koje se bave razvojem proizvoda, tehnologija i usluga, omogućiti prednost pri ulasku u Poduzetnički inkubator za visoke tehnologije	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	lokalni
3a8	Poticanje ravnopravne podjele roditeljske odgovornosti za skrb o djeci, uključujući promociju korištenja roditeljskog dopusta očeva te jednake raspodjele obiteljskih i kućanskih poslova	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	nacionalni
3a9	Upoznavanje javnosti sa Strategijom za ravnopravnost između žena i muškaraca 2010.-2015., UN-ovom Konvencijom o uklanjanju svih oblika diskriminacije žena, Pekinškom deklaracijom i Platformom za djelovanje te Priručnikom Vijeća Europe o strategijama za suzbijanje rodni stereotipa na internetskim stranicama Grada Splita, radi njihova promoviranja	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2021.-2029.	nacionalni
3a10	Promicati primjere dobre prakse tvrtki koje se brinu za ljudska prava svojih zaposlenika i bore protiv diskriminacije	RaST	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	županijski
3a11	Utvrđivanje stanja za pripremu uvođenja inkubatora za žensko poduzetništvo	RaST	Sveučilište u Splitu	2021.-2022.	europski i lokalni

This project is funded
by the European Union

3a12	Informiranje o jazu u plaćama između žena i muškaraca u Gradu Splitu	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3a13	Promicanje uporabe rodno neutralne komunikacije u tijelima Grada Splita kao i u javnom govoru	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3a14	Podizanje svijesti o važnosti uravnoteženja političke zastupljenosti obaju spolova u Gradskom vijeću Grada Splita, vijećima gradskih kotareva i vijećima mjesnih odbora	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2021.-2029.	lokalni
3a15	Informiranje javnosti o spolnoj zastupljenosti na prihvaćenim kandidacijskim listama po predlagateljima za izbore za Gradsko vijeće Grada Splita, gradonačelnika/cu, zamjenike/ce gradonačelnika/ice, vijeća gradskih četvrti, vijeća mjesnih odbora, vijeća i predstavnike/ce nacionalnih manjina u Gradu Splitu	Grad Split	/	2021.-2029.	lokalni
3a16	Uvažavanje i promicanje rodno osjetljive statistike u političkom i javnom životu	Grad Split	Spitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	nacionalni
3a17	Promoviranje rodne ravnopravnosti kao temeljne društvene vrijednosti	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	nacionalni

Kod	SC - Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
3b1	Organiziranje tribina, konferencija, kampanja i drugih aktivnosti o potrebi uravnotežene političke zastupljenosti u predstavničkim tijelima Grada Splita i tijelima mjesne samouprave	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2021.-2029.	lokalni
3b2	Objavljivanje spolno razlučenih podataka o udjelu žena u predstavničkim i izvršnim tijelima vlasti, na mjesnoj i gradskoj razini na internetskoj stranici Grada Splita	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3b3	Dodjela potpora za proizvodnju i emitiranje programskih sadržaja kojima se potiče i razvija svijest o ravnopravnosti spolova	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3b4	Informiranje javnosti o obvezama uvođenja rodno osjetljivih politika u sva područja društvenog života, a u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i standardima EU	Centar za socijalnu skrb	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3b5	Kampanje s ciljem upoznavanja javnosti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova i drugim antidiskriminacijskim zakonima te mehanizmima zaštite od rodne diskriminacije	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2029.	nacionalni

This project is funded
by the European Union

3b6	Usklađivanje broja potrebnih SOS telefona, savjetovališta, skloništa i drugih izvaninstitucionalnih servisa za žene žrtve svih oblika nasilja s obzirom na broj stanovnika u Gradu Splitu, sukladno Preporuci (2002) Odbora ministara Vijeća Europe državama članicama o zaštiti žena od nasilja	Centar za socijalnu skrb	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2021.	nacionalni
3b7	Distribucija Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja u svim relevantnim ustanovama, uključujući osnovne i srednje škole, uz praćenje i izvještavanje o njegovoj primjeni	Centar za socijalnu skrb	Grad Split	2020.-2029.	nacionalni
3b8	Predavanja, tribine i radionice o rodno uvjetovanom nasilju te njegovu utjecaju na mentalno zdravlje žrtava nasilja	Centar za socijalnu skrb	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	nacionalni
3b9	Povećati broj ulica i trgova koje nose imena značajnih žena	Grad Split	/	2020.-2030.	lokalni

Kod	SC - Suzbijanje nasilja u obitelji te briga o žrtvama nasilja	Nositelj	Partner	Vremenski okvir	Izvori financiranja
3c1	Osiguravanje stambenog zbrinjavanja djece i odraslih osoba žrtava nasilja u obitelji sukladno pozitivnim zakonskim propisima i donesenim rješenjima	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	nacionalni
3c2	Uspostava kriznog centra za žrtve nasilja	Centar za socijalnu skrb	Grad Split	2021.-2022.	nacionalni
3c3	Osiguravanje financijske potpore radu skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji koje vode organizacije civilnog društva te ustanovama koje pružaju smještaj žrtvama nasilja u obitelji na području Grada Splita	Grad Split	Splitsko-dalmatinska županija	2020.-2030.	lokalni
3c4	Uvođenje rodnog proračuna u okviru kojeg će se osiguravati kontinuirana financijska potpora namijenjena radu skloništa za žrtve nasilja u obitelji	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	lokalni
3c5	Prostore u kojima djeluju skloništa za žrtve nasilja u obitelji prilagoditi i za boravak osoba s invaliditetom	Grad Split	Centar za socijalnu skrb	2024.-2027.	europski i lokalni
3c6	Planirati i programirati zapošljavanje žrtava nasilja u obitelji	HZZ	Centar za socijalnu skrb	2020.-2030.	nacionalni
3c7	Jačanje suradnje između ureda Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja u obitelji u cilju pripreme za zapošljavanje i poboljšanje zapošljavanja žrtava nasilja u obitelji	HZZ	Centar za socijalnu skrb	2020.-2030.	nacionalni

This project is funded
by the European Union

3c8	Provoditi medijske kampanje za suzbijanje obiteljskog nasilja na lokalnoj razini s ciljem daljnje senzibilizacije javnosti za problematiku obiteljskog nasilja	Centar za socijalnu skrb	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	nacionalni
3c9	Provođenje sustavne i kontinuirane izobrazbe probacijskih službenika za provedbu tretmanskog programa namijenjenog počiniteljima nasilja u obitelji s ciljem smanjenja nasilničkog ponašanja	PU Splitsko-dalmatinske	Grad Split	2020.-2030.	nacionalni
3c10	Organizacija i provedba kampanja i drugih aktivnosti, radionica, predavanja, tribina, okruglih stolova o problemu rodno uvjetovanog nasilja, uključujući trgovanje ljudima i prostituciju kao i nasilje nad LGBT osobama te tiskanje, distribucija publikacija i edukativnih materijala o svim oblicima nasilja nad ženama radi informiranja i podizanja javne svijesti o pojavi, problemima i načinima suzbijanja rodno uvjetovanog nasilja	Grad Split	udruge koje djeluju u području rodne ravnopravnosti	2020.-2030.	europski i lokalni
3c11	Podrška istraživanjima o svim vidovima diskriminacije u društvu	Grad Split	Sveučilište u Splitu	2020.-2030.	europski i lokalni
3c12	Poticanje međuresorne suradnje u području zaštite žrtava nasilja u obitelji	Grad Split	Centar za socijalnu skrb	2020.-2030.	lokalni

This project is funded by the European Union

PRILOG – POKAZATELJI PROVEDBE

Uključiv, siguran, otporan i održiv Grad							
Specifični cilj	Pokazatelj	Opis pokazatelja	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Završna vrijednost (2030.)	Izvor praćenja	
1a	Održivo upravljanje gradskom infrastrukturom	Pročišćivač pitke vode	Pročišćivač pitke vode stavljen u funkciju	Da/Ne	Ne	Da	Izveštaj o provedbi projekta
		Stanovi bez vodovoda i kanalizacije	Svi stanovi imaju priključak na vodovod i kanalizaciju	Udio (%)	0,07	0	Popis stanova, kućanstava i stanova 2031.
		Sanacija odlagališta Karepovac	U potpunosti sanirano odlagalište otpada Karepovac	Da/Ne	Ne	Da	Izveštaj o provedbi projekta
		Broj putnika u javnom autobusnom prijevozu	Povećan broj putnika u javnom autobusnom prijevozu	Broj	33.437.402	45.000.000	Izveštaj o radu koncesionara javnog autobusnog prijevoza
		Tarifno prijevoznička unija	Uspostavljena tarifno prijevoznička unija	Da/Ne	Ne	Da	Izveštaj o provedbi projekta
1b	Otpornost na klimatske promjene	Edukacije o održivom gospodarenju otpadom	Broj održanih edukacija o održivom gospodarenju otpadom	Broj	0	15	Potpisne liste organizatora edukacija
		Vatrogasne intervencije koje se odnose na požare	Smanjen broj vatrogasnih intervencija koje se odnose na požare	Broj	555	300	Izvešće o intervencijama Javne vatrogasne postrojbe Grada Splita
1c	Prilagođenost i dostupnost infrastrukture svim društvenim skupinama	Rampe za osobe s invaliditetom	Broj postavljenih rampa za osobe s invaliditetom na javnim površinama	Broj	0	30	Izveštaj o provedbi projekta
		Niskopodni autobusi	Broj niskopodnih autobusa	Broj	71	155	Izveštaj o radu koncesionara javnog autobusnog prijevoza
		Parkirna mjesta	Broj regularnih parkirnih mjesta	Broj	6.640	10.000	Izvešće o radu Spit Parkinga

This project is funded by the European Union

Sigurno i uključivo društvo							
Specifični cilj	Pokazatelj	Opis pokazatelja	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Završna vrijednost (2030.)	Izvor praćenja	
2a	Suzbijanje socijalne isključenosti	Smještaj za beskućnike	Povećanje kapaciteta smještaja za beskućnike	Broj	40	150	Izveštaj o provedbi projekta
		Stacionarna zaštita starijih osoba	Kapacitet stacionarne zaštite starijih osoba	Broj	750	2000	Dom za starije i nemoćne osobe
		Stopa rizika od siromaštva na temelju potrošnje	Smanjenje stope rizika od siromaštva na temelju potrošnje	Udio (%)	13,4	10	Ocjena siromaštva za mala područja temeljem potrošnje, Svjetska banka
2b	Upravljanje temeljeno na participativnom modelu	Edukacije o participativnom upravljanju	Broj održanih edukacija o participativnom upravljanju	Broj	0	15	Potpisne liste organizatora edukacija
2c	Siguran grad bez nasilja i kriminala	Zapuštene površine	Sanacija zapuštenih površina	m ²	0	50.000	Izveštaj o provedbi projekta
		Broj kaznenih djela	Smanjenje broja kaznenih djela	Broj	1930	950	Izveštaj Policijske uprave Splitsko-dalmatinske

Rodna ravnopravnost							
Specifični cilj	Pokazatelj	Opis pokazatelja	Mjerna jedinica	Početna vrijednost	Završna vrijednost (2030.)	Izvor praćenja	
3a	Ravnopravnost na tržištu rada	Inkubator za žensko poduzetništvo	Uvođenje inkubatora za žensko poduzetništvo	Da/Ne	Ne	Da	Izveštaj o provedbi projekta
		Udio žena među nezaposlenima	Smanjen udio žena među nezaposlenima	Udio (%)	58,8	50	Hrvatski zavod za zapošljavanje
3b	Ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu	Zastupljenost spolova u Gradskom vijeću Grada Splita	Ravnopravna zastupljenost spolova u Gradskom vijeću Grada Splita	Udio (%)	25%	50%	Rezultati lokalnih izbora
3c	Suzbijanje nasilja u obitelji te briga o žrtvama nasilja	Žrtve obiteljskog nasilja	Smanjenje broja slučajeva obiteljskog nasilja	Broj	456	150	Izveštaj Policijske uprave Splitsko-dalmatinske
		Žrtve seksualnog nasilja	Smanjenje broja slučajeva seksualnog nasilja	Broj	24	10	Izveštaj Policijske uprave Splitsko-dalmatinske

